

STORTINGET

Innst. 9 S

(2018–2019)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2019, kapitlene under Olje- og energidepartementet og Klima- og miljødepartementet (rammeområdene 12 og 13)

Prop. 1 S (2018–2019)

Innhold

Side

1.	Innledning	1
2.	Rammeområde 12 – Olje og energi	1
2.1	Hovedprioriteringer og primærstandpunkter for de ulike fraksjoner for rammeområde 12 Olje og energi.....	5
2.1.1	Innledning	5
2.1.2	Høyre, Fremskrittspartiet og Venstres hovedprioriteringer.....	5
2.1.3	Arbeiderpartiets hovedprioriteringer.....	7
2.1.4	Senterpartiets hovedprioriteringer.....	8
2.1.5	Sosialistisk Venstrepartis hovedprioriteringer	10
2.1.6	Kristelig Folkepartis hovedprioriteringer	11
2.1.7	Miljøpartiet De Grønnes hovedprioriteringer.....	11
2.1.8	Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster. Rammeområde 12	13
2.2	Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler og poster under rammeområde 12	15
2.2.1	Kap. 1800 Olje- og energidepartementet	15
2.2.2	Kap. 4800 Olje og energidepartementet	15
2.2.3	Kap. 1810 Oljedirektoratet	15
2.2.4	Kap. 4810 Oljedirektoratet	16
2.2.5	Kap. 1815 Petoro AS	16
2.2.6	Kap. 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat	16
2.2.7	Kap. 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat	18
2.2.8	Kap. 2490 NVE Anlegg	18
2.2.9	Kap. 5490 NVE Anlegg	18
2.2.10	Kap. 1830 Forskning og næringsutvikling	18
2.2.11	Kap. 1840 CO ₂ -håndtering	19
2.2.12	Kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	20
2.2.13	Kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	20
2.3	Oppfølging av anmodningsvedtak under rammeområde 12	20
2.3.1	Stortingssesjon 2017–2018	20
2.3.2	Stortingssesjon 2016–2017	23
2.3.3	Stortingssesjon 2015–2016	24
2.3.4	Stortingssesjon 2014–2015	24
3.	Rammeområde 13 – Miljø	24
3.1	Hovedprioriteringer og primærstandpunkter for de ulike fraksjoner for rammeområde 13 Miljø	28
3.1.1	Innledning	28
3.1.2	Høyre, Fremskrittspartiet og Venstres hovedprioriteringer.....	29
3.1.3	Arbeiderpartiets hovedprioriteringer.....	30
3.1.4	Senterpartiets hovedprioriteringer.....	32
3.1.5	Sosialistisk Venstrepartis hovedprioriteringer	34
3.1.6	Kristelig Folkepartis hovedprioriteringer	35
3.1.7	Miljøpartiet De Grønnes hovedprioriteringer.....	36
3.1.8	Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster. Rammeområde 13	37
3.2	Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler og poster under rammeområde 13	41
3.2.1	Kap. 1400 Klima- og miljødepartementet	41
3.2.2	Kap. 4400 Klima- og miljødepartementet	43
3.2.3	Kap. 1410 Kunnskap om klima og miljø	43
3.2.4	Kap. 1411 Artsdatabanken	44
3.2.5	Kap. 1412 Meteorologiformål	45

	Side
3.2.6	Kap. 1420 Miljødirektoratet 45
3.2.7	Kap. 4420 Miljødirektoratet..... 56
3.2.8	Kap. 1422 Miljøvennlig skipsfart 56
3.2.9	Kap. 1423 Radioaktiv forurensing i det ytre miljø..... 57
3.2.10	Kap. 1425 Fisketiltak 57
3.2.11	Kap. 1428 Reduserte klimagassutslepp, energiomlegging, energi- og klimateknologi 57
3.2.12	Kap. 1471 Norsk Polarinstitut 61
3.2.13	Kap. 4411 Artsdatabanken..... 61
3.2.14	Kap. 4471 Norsk Polarinstitut 61
3.2.15	Kap. 1472 Svalbard miljøvernfond 61
3.2.16	Kap. 1474 Fram – Nordområdesenter for klima- og miljøforskning..... 61
3.2.17	Kap. 1481 Klimakvoter 61
3.2.18	Kap. 4481 Salg av klimakvoter 62
3.2.19	Kap. 1482 Internasjonale klima- og utviklingstiltak 62
3.3	Oppfølging av anmodningsvedtak under rammeområde 13 63
3.3.1	Stortingssesjon 2017–2018 63
3.3.2	Stortingssesjon (2016–2017) 68
3.3.3	Stortingssesjon (2015–2016) 73
3.3.4	Stortingssesjon 2014–2015 75
4.	Forslag fra mindretall 76
5.	Komiteens tilråding 77

Vedlegg 1 Brev fra Klima- og miljødirektoratet (rettebrev) datert 8. oktober 2018

Vedlegg 2 Brev fra Klima- og miljødirektoratet (rettebrev) datert 9. oktober 2018

Vedlegg 3 Brev fra Klima- og miljødirektoratet (rettebrev) datert 24. oktober 2018

Vedlegg 4 Brev fra Klima- og miljødirektoratet (rettebrev) datert 7. november 2018

STORTINGET

Innst. 9 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Prop. 1 S (2018–2019)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2019, kapitlene under Olje- og energidepartementet og Klima- og miljødepartementet (rammeområdene 12 og 13)

Til Stortinget

1. Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Else-May Botten, Espen Barth Eide, Hege Haukeland Liadal og Runar Sjøstad, fra Høyre, Liv Kari Eskeland, Stefan Heggelund, Aase Simonsen og Renate Sølverson, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Gisle Meininger Saudland, fra Senterpar-

tiet, Sandra Borch og Ole André Myhrvold, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Venstre, lederen Ketil Kjenseth, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, og fra Miljøpartiet De Grønne, Per Espen Stoknes, fremmer i denne innstillingen forslag om bevilgninger på statsbudsjettet for 2019 under de kapitler og poster som er fordelt til komiteen på rammeområde 12 Olje og energi og på rammeområde 13 Miljø.

2. Rammeområde 12 – Olje og energi

Oversikt over bevilgningsforslagene på de ulike kapitler og poster under rammeområde 12 i Prop. 1 S (2018–2019).

90-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.

Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 12

I

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2018–2019)
Utgifter			
<i>Olje- og energidepartementet</i>			
1800	Olje- og energidepartementet		
	1	Driftsutgifter	187 346 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72</i>	26 500 000
	50	Overføring til andre forvaltningsorganer, <i>kan overføres</i>	500 000
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner mv.	10 000 000
	71	Tilskudd til Norsk Oljemuseum.....	14 000 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2018–2019)
	72	Tilskudd til olje- og energiformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	5 000 000
1810		Oljedirektoratet	
	1	Driftsutgifter	304 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	82 000 000
	23	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, <i>kan overføres</i>	119 000 000
1815		Petoro AS	
	70	Administrasjon	358 700 000
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	1	Driftsutgifter	566 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	32 000 000
	22	Flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 45, 60 og 72</i>	257 000 000
	23	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, <i>kan overføres</i>	89 000 000
	26	Driftsutgifter, Reguleringsmyndigheten for energi	56 500 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>	20 000 000
	60	Tilskudd til flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 72</i>	66 000 000
	72	Tilskudd til flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 60</i>	6 000 000
	74	Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak, <i>kan overføres</i>	8 600 000
1830		Forskning og næringsutvikling	
	50	Overføring til Norges forskningsråd	800 500 000
	70	Tilskudd til Nordisk Energiforskning	11 000 000
	72	Tilskudd til Norwegian Energy Partners	34 000 000
1840		CO₂-håndtering	
	50	Forskning, utvikling og demonstrasjon av CO ₂ -håndtering	186 500 000
	70	Administrasjon, Gassnova SF, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72</i>	126 000 000
	71	Tilskudd til Teknologisenter for CO ₂ -fangst på Mongstad	208 000 000
	72	Fullskala CO ₂ -håndtering, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	149 000 000
		<i>Statlig petroleumsvirksomhet</i>	
2440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	
	30	Investeringer	27 000 000 000
		<i>Statens forretningsdrift</i>	
2490		NVE Anlegg	
	24	Driftsresultat:	0
		1 Driftsinntekter	-80 000 000
		2 Driftsutgifter	75 300 000
		3 Avskrivninger	4 500 000
		4 Renter av statens kapital	200 000
		Sum utgifter rammeområde 12	30 723 146 000
		Inntekter	
		<i>Inntekter under departementene</i>	
4800		Olje- og energidepartementet	
	10	Refusjoner	683 000
	70	Garantiprovisjon, Gassco	1 400 000
4810		Oljedirektoratet	
	1	Gebyrinntekter	26 500 000
	2	Oppdrags- og samarbeidsinntekter	119 000 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2018–2019)
4820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	1	Gebyrinntekter.....	78 000 000
	2	Oppdrags- og samarbeidsinntekter	89 000 000
	40	Flom- og skredforebygging	27 000 000
		<i>Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet</i>	
5440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	
	24	Driftsresultat.....	107 900 000 000
		1 Driftsinntekter	163 500 000 000
		2 Driftsutgifter.....	-28 500 000 000
		3 Lete- og feltutviklingsutgifter	-2 100 000 000
		4 Avskrivninger.....	-22 100 000 000
		5 Renter av statens kapital.....	-2 900 000 000
	30	Avskrivninger	22 100 000 000
	80	Renter av statens kapital	2 900 000 000
		<i>Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.</i>	
5490		NVE Anlegg	
	1	Salg av utstyr mv.	100 000
		Sum inntekter rammeområde 12	133 241 683 000
		Netto rammeområde 12	-102 518 537 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1810 post 23	kap. 4810 post 2
kap. 1820 post 23	kap. 4820 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til å overskride

Stortinget samtykker i at Kongen i 2019 kan overskride bevilgningen under:

1. kap. 1800 Olje- og energidepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglarhonorar og utgifter til faglig bistand ved statlig kjøp/salg av aksjeposter samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i Equinor ASA.
2. kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten med inntil 5 mrd. kroner ved utøvelse av statens forkjøpsrett ved

overdragelser av andeler i utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel.

IV

Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan utgiftsføre uten bevilgning under kap. 1815 Petoro AS, post 79 Erstatninger, erstatning til Norges Bank som omfatter netto rentetap og andre dokumenterte kostnader grunnet avvik i varslet og faktisk innbetaling av valuta fra SDØE til Norges Bank, jf. avtale om overføring og kjøp av valuta fra SDØE til Norges Bank.

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan gi tilsagn ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	72	Tilskudd til olje- og energiformål	126 mill. kroner
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	60	Tilskudd til flom- og skredforebygging	70 mill. kroner
	72	Tilskudd til flom- og skredforebygging	10 mill. kroner

VI

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan pådra staten forpliktelser ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye forpliktelser og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter	7 mill. kroner
1810		Oljedirektoratet	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 mill. kroner
1815		Petoro AS	
	70	Administrasjon	35 mill. kroner
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 mill. kroner
	22	Flom- og skredforebygging	150 mill. kroner
1840		CO ₂ -håndtering	
	70	Administrasjon, Gassnova SF	20 mill. kroner

VII

Forpliktelser under avsetningsinstruksen og øvrige driftsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan pådra staten forpliktelser ut over bevilgningene under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, knyttet til:

1. løpende forretningsvirksomhet i interessentskapene, samt deltakelse i annen virksomhet som har tilknytning til leting og utvinning av petroleum.
2. avsetning av statens petroleum etter avsetningsinstruksen gitt Equinor ASA.

VIII

Utbyggingsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan pådra staten forpliktelser ut over bevilgningene under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, hvor øvre grense for statens forholdsmessige andel for det enkelte prosjekt/fase utgjør inntil 5 mrd. kroner knyttet til deltakelse i:

1. utbyggingsprosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel.

2. utviklingsprosjekter under Gassled eller andre interessentskap.

IX

Forpliktelser før plan for utbygging og drift og for anlegg og drift er behandlet

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan pådra staten forpliktelser ut over bevilgningene under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten knyttet til kontraktmessige forpliktelser i fasen før plan for utbygging og drift er godkjent, eller før tillatelse til anlegg og drift er gitt, herunder forpliktelser knyttet til en pre-interessentskapsfase.

X

Overføring av eiendomsrett mot bruksrett

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan godkjenne overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor Petoro AS som forvalter av SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshavergruppe. Det forutsettes at Petoro AS som forvalter av SDØE er sikret tilstrekkelig bruksrett. Denne fullmakt vil gjelde for de prosjekter hvor Olje- og energidepartementet har fullmakt til å godkjenne plan

for utbygging/anlegg og drift, samt ved mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten gis under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke har prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.

XI

Overdragelse av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan godkjenne overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler for Petoro AS som forvalter av SDØE der det antas at ressursene i utvinningstillatelsen på tidspunkt for overdragelsen er mindre enn 3 mill. Sm³ oljeekvivalenter.

XII

Overdragelse og samordning av andeler i utvinnings-tillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan godkjenne at Petoro AS kan delta i:

1. overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler i interessentskap hvor en rettighetshaver velger å tre ut av interessentskapet, og hvor SDØE berøres av overdragelsen.
2. forenklet samordning av utvinningstillatelser med SDØE-andeler.
3. ny/endret plan for utbygging og drift av forekomster innenfor et samordnet område med SDØE-deltakelse.
4. overdragelse av deltakerandeler for å oppnå fortsatt harmonisering av deltakerandeler i utvinningstillatelser som er samordnet, og hvor SDØE berøres av overdragelsen.

XIII

Overdragelse av andeler i rørledninger mv.

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan godkjenne nødvendige transaksjoner for overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE for å innlemme rørledninger og transportrelaterte anlegg med SDØE-andel i Gassled eller andre interessentskap. Statens andel i Gassled eller andre interessentskap skal justeres for å gjenspeile innlemmelsen.

XIV

Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet kan godkjenne prosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.

2. Øvre grense for de samlede investeringer per prosjekt utgjør 20 mrd. kroner.
3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.

2.1 Hovedprioriteringer og primærstandpunkter for de ulike fraksjoner for rammeområde 12 Olje og energi

2.1.1 Innledning

Komiteen har ved Stortingets vedtak 16. oktober 2018 fått tildelt kapitler under rammeområde 12 Olje og energi, jf. Innst. 18 S (2018–2019). Ved Stortingets vedtak 3. desember 2018 er netto utgiftsramme for rammeområde 12 fastsatt til -102 530 537 000 kroner, jf. Innst. 2 S (2018–2019).

Komiteen viser til partienes respektive merknader om rammeområde 12 i finansinnstillingen, jf. Innst. 2 S (2018–2019). Innstillingen omfatter forslaget til statsbudsjett for 2019 fra regjeringen Solberg, jf. Prop. 1 S (2018–2019), som ble lagt frem 8. oktober 2018.

Komiteen viser til at det 20. november 2018 ble inngått avtale om statsbudsjettet for 2019 mellom regjeringspartiene Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre og Kristelig Folkeparti. Det vises til behandlingen av Innst. 2 S (2018–2019) med løse forslag 3. desember 2018. Det vises videre til de respektive merknader i denne innstillingen.

Den foreliggende innstillingen gjengir i tabellform både regjeringens forslag, budsjettforliket og endringsforslag det er flertall for, og partienes primære alternative budsjettforslag fra finansinnstillingen. De alternative forslagene fikk ikke flertall under behandlingen 3. desember 2018.

2.1.2 Høyre, Fremskrittspartiet og Venstres hovedprioriteringer

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener at en stabil energiforsyning er grunnleggende for et moderne velferdssamfunn og et viktig konkurransefortrinn for norsk industri. Videre vil disse medlemmer understreke viktigheten av å sikre stabile og forutsigbare rammebetingelser for petroleumsnæringen og fornybar energi i Norge. Dette er viktig for å opprettholde vår felles velferd. Disse medlemmer viser til målsettingen om at Norge skal være en foregangsnaasjon i utviklingen av mer miljøvennlig energiproduksjon, og viser med dette også til regjeringens satsinger på feltet.

Disse medlemmer viser for øvrig til Jeløyplattformen, som er regjeringens politiske plattform utgått av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre den 14. januar 2018.

OLJE OG GASS

Disse medlemmer viser til at olje- og gassvirksomheten er en bærebjelke i norsk økonomi. Petroleumsaktiviteten på norsk sokkel har gjennom de siste ti årene generert store verdier til det norske samfunnet, noe den også vil gjøre i tiårene som kommer. Dette har vært avgjørende for å sikre vår felles velferd og lønnsomme arbeidsplasser i hele landet.

Disse medlemmer ønsker å fremheve at etter spørnelsen globalt etter olje og gass bl.a. påvirkes av klimatilstand som gjennomføres i de enkelte land som følge av at verden må nå klimamålene fra Parisavtalen. Dette krever omstilling fra fossil til fornybar energibruk og produksjon.

Petroleumsnæringen står for en stor andel av den samlede verdiskapingen i Norge og bidrar med betydelig sysselsetting og lønnsomme arbeidsplasser og er således vår klart største havnæring. Disse medlemmer vil samtidig understreke viktigheten av den teknologiske utviklingen som skjer i næringen. Dette bidrar kontinuerlig til mer ressurseffektiv og mer miljøvennlig utvinning av olje og gass, noe disse medlemmer er opptatt av. Disse medlemmer understreker viktigheten av å ha gode økonomiske virkemidler overfor petroleumssektoren, herunder CO₂-avgift og EUs klimavotesystem (EU-ETS). Dette er virkemidler som gir næringen en sterk egeninteresse i å begrense sine CO₂-utslipp. Andre virkemidler – som supplerer de økonomiske hovedvirkemidlene – er krav om bruk av beste tilgjengelige teknologi ved utbygginger, at kraft fra land vurderes ved alle nye planer, og muligheter for offentlig støtte til utvikling og demonstrasjon av teknologier som gir lavere utslipp. Disse medlemmer viser til at norsk petroleumsproduksjon på grunn av dette i gjennomsnitt har lave utslipp sammenliknet med produksjonen i andre deler av verden. Disse medlemmer ønsker å ha fokus på og styrke denne sammenhengen også i fremtiden.

Disse medlemmer viser også til at olje- og gassnæringen er sentral i utviklingen av ny teknologi på veien mot fornybarsamfunnet.

Disse medlemmer er opptatt av å sikre en stabil og ansvarlig petroleumsvirksomhet, der lønnsomhet, forutsigbarhet og god ressursforvaltning står sentralt. Herunder er det å sikre næringen tilgang til nye prospektive areal relevant. Disse medlemmer viser til at regjeringen gjennom TFO 2018 og 24. konsesjonsrunde har tilbudt nye leteareal til selskapene på norsk sokkel. Miljøfaglige råd er en del av premissene når regjeringer lyser ut leteareal, herunder utlysning av leteareal ved særlig verdifulle områder (SVO).

Disse medlemmer ser at det kreves en rask energiomstilling dersom verden skal lykkes i å begrense den globale oppvarmingen. Dette kan få betydning for etterspørselen etter olje og gass. Norsk gass er en sentral

del av energiomleggingen i EU, herunder som understøtting av variable fornybare kilder som sol og vind. Det vil i tillegg være økt behov for import av gass til Europa fremover gitt redusert egenproduksjon internt. Ved beslutninger om nye utbygginger av olje- og gassfelt innarbeides klimarisikoen i beslutningsgrunnlaget. Disse medlemmer vil følge opp innstillingen fra klimarisikoutvalget og stille krav om at selskapene synliggjør klimarisiko i sine utbyggingsplaner. Disse medlemmer er også positive til regjeringens satsing på geologisk kartlegging og kunnskapsinnhenting i Barentshavet Nord.

FORNYBAR ENERGI

Disse medlemmer viser til at Norge har store energiressurser og god tilgang på fornybar energi. Dette gir Norge gode forutsetninger for å føre en offensiv klimapolitikk, der det parallelt satses på utvikling av flere alternative fornybare energikilder. Disse medlemmer viser også til olje- og gassnæringens transmissjonsmulighet mot fornybarnæringen. Disse medlemmer viser til at den regulerbare vannkraften er bærebjelken i kraftsystemet vårt, og at fornybar og miljøvennlig energi har gitt norsk næringsliv et viktig konkurransefortrinn.

CO₂-HÅNTERING

Disse medlemmer viser til FNs klimapanel og Det internasjonale energibyrådet (IEA), som anslår at om lag 2/3 av de totale globale klimagassutslippene stammer fra energisektoren, og at det vil være vanskelig og mer kostbart å nå togradersmålet uten CO₂-håndtering. Disse medlemmer er derfor tilfredse med regjeringens satsing for å realisere en kostnadseffektiv teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂. Disse medlemmer viser til at regjeringen har ambisjon om å realisere en kostnadseffektiv løsning for fullskala CO₂-håndtering, gitt at dette gir teknologiutvikling i et internasjonalt perspektiv.

FORSKNING OG NÆRINGSUTVIKLING

Videre viser disse medlemmer til at transmissjon og overføring av teknologi fra petroleumsnæringen er stor, blant annet til fornybare kraftressurser som havvind, men også til andre marine og maritime segment, samt romforskning og medisin. Dette er alle områder der vi kan få en ledende rolle ved å dra nytte av teknologi og kompetanseoverføring fra petroleumssektoren.

Disse medlemmer viser til de overordnede målene for forskning og næringsutvikling, som er å bidra til økt verdiskaping, sysselsetting og kompetanse i energi- og petroleumssektorene. Dette er viktig også for å sikre effektiv og bærekraftig utnyttelse av norske naturressurser. Disse medlemmer viser til at bevilgningene til energi- og petroleumsforskning foreslås videreført på et

høyt nivå også i 2019. Det understrekes at dette er viktige bidrag for å sikre at energi- og petroleumssektoren møter morgendagens utfordringer på en tilfredsstillende måte.

FLOM- OG SKREDFOREBYGGING

Disse medlemmer viser til regjeringens samlede innsats for tiltak til forebygging av flom- og skredskader. Dette arbeidet er i de siste årene blitt trappet betydelig opp, noe som bidrar til å trygge hverdagen for folk flest.

Disse medlemmer viser til Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE) viktige rolle i dette arbeidet. Disse medlemmer har merket seg at NVE prioriterer bistand til sikrings- og miljøtiltak etter risiko, det vil si faregrad og konsekvenser av skade på eksisterende bygging og fare for liv og helse. Disse medlemmer er tilfredse med en styrking av NVE på både overvannsproblematikk i byene med øremerkede midler og utvidelse av snøskredvarslingen. Dette hever kunnskapsnivået både i direktoratet og i flomrammede kommuner.

2.1.3 Arbeiderpartiets hovedprioriteringer

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, hvor ramme 12 settes til 102 293 537 000 kroner, som er en økning på 225 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Parisavtalen forplikter alle land til å arbeide for å begrense økningen i den globale gjennomsnittstemperaturen til godt under to grader celsius. Norge skal kutte klimagassutslippene med 40 pst. innen 2030 sammenlignet med 1990, og Stortinget har vedtatt at målet om 40 pst. utslippskutt skal oppnås i samarbeid med EU. For å nå klimamålene må vi komme raskt i gang med å gjennomføre de mest effektive tiltakene. Disse medlemmer mener at det er særlig fire områder hvor det er stort potensial for utslippskutt: nullutslippsteknologi i veitransport, biodrivstoff, klimavennlig skipsfart og karbonfangst og -lagring, i tillegg til klimatilpasning. Disse medlemmer viser også til Representantforslag 15 S (2018–2019) fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti om nye tiltak og virkemidler for å nå Stortingets klimamål for kutt i norske klimagassutslipp fram til 2020.

GRØNN OMSTILLING

Disse medlemmer mener at en god og offensiv klimapolitikk også er god industripolitikk. Norge har sterke miljøer i blant annet kraftforedlende industri, verftsindustrien, maritim sektor, skognæringene og petroleumsindustrien. Disse medlemmer viser til at det er viktig å legge til rette for at disse industrimiljøene kan satse mer på tiltak og teknologiutvikling som bidrar til utslippsreduksjoner. Klimapolitikken skal bidra til å

posisjonere norsk næringsliv for lavutslippssamfunnet og skape arbeidsplasser for fremtiden. Disse medlemmer mener at Norge må fremskynde det grønne skiftet i industrien for å bevare og skape nye norske arbeidsplasser. For å sørge for raskere utslippskutt i industrien, setter Arbeiderpartiet i sitt alternative statsbudsjett av 100 mill. kroner til omstilling av industriprosesser gjennom Enova, samt 250 mill. kroner gjennom Miljøteknologiordningen, ut over regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Norge ligger fremst i verden i utviklingen av havbasert olje- og gassaktivitet, og at inntektene av dette kommer fellesskapet til gode. Disse medlemmer mener prinsippet om at olje- og gassnæringen skal gi lokale og regionale ringvirkninger må være retningsgivende i all planlegging av aktivitet på norsk sokkel. Hvis dette prinsipp svekkes, er det med på å undergrave legitimiteten næringen må ha for oppslutning i befolkningen. Petroleumsnæringen er også et nav for utvikling i relaterte næringer som verftsindustrien og skipsfart. Den er også viktig for næringsvirksomhet med stort potensiale, slik som havbruk og havbasert fornybar energi. Kompetansemiljøene som er blitt båret frem av olje- og gassvirksomheten, er en avgjørende del av Arbeiderpartiets strategi for å gjøre Norge verdensledende på næringsutvikling knyttet til havet. Disse medlemmer er opptatt av den teknologiske utvikling som skjer i petroleumsnæringen. Arbeiderpartiet mener det er viktig å gjøre næringen mer resurseffektiv og ha en mest mulig miljøvennlig utvinning av olje og gass.

Disse medlemmer understreker at karbonfangst, -transport og -lagring er helt nødvendig for at verden skal nå klimamålene. Norge har alle forutsetninger for å levere det verden trenger her, samtidig som vi kan sikre en ny stor og viktig næring. Karbonfangst, -transport og -lagring er også vesentlig for videreutviklingen av norsk olje- og gassnæring og andre deler av norsk industri. Eksempelvis kan gass omdannes til ren hydrogen, noe som fjerner utslippene hos sluttbrukeren. Med karbonfangst og -lagring kan også produksjonen av slik hydrogen bli utslippsfri.

Disse medlemmer ser med bekymring på de mange forbeholdene regjeringen tar for karbonfangst, -transport og -lagring. Disse medlemmer har i en årrekke vært opptatt av at de kommersielle aktørene må ha forutsigbarhet for at prosjektene skal kunne realiseres. Mange av aktørene i bransjen konstaterer at en ytterligere utsettelse av en investeringsbeslutning med ett år vil føre til tap av kompetanse og økte kostnader, noe som igjen vil sette hele prosjektet i fare. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet vil prioritere et program for fullskala karbonfangst, -transport og -lagring med investeringsbeslutning i 2020, og mener det er avgjørende med minst to prosjektanlegg for å gjøre norsk CCS mulig.

Disse medlemmer viser til at det er et stort engasjement rundt demonstrasjonsanlegg knyttet til offshore havvind, både hos leverandørindustrien og miljøorganisasjonene. Disse medlemmer mener det må opprettes en demonstrasjonspark for havvind og eventuelt andre fornybare teknologier. I en slik demonstrasjonspark kan fullskala teknologipiloter testes med tanke på oppskalering og kommersialisering.

KLIMATILPASNING

Disse medlemmer viser til at vi de siste årene har fått en forsmak på hvordan ekstremværet som følger med klimaendringene vil påvirke oss: Det vil bli mer tørke, flom, ras og skred i Norge. Klimapanelets 1,5-gradersrapport viser at effektene vil komme raskere og bli mer dramatiske på våre breddegrader enn nærmere ekvator. Disse medlemmer mener vi må ta innover oss at klimaendringene gjør oss langt mer utsatte, og vi må planlegge, tilpasse og forebygge for en endret hverdag. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, der det er en vesentlig økning til klimatilpasning og flomdemping ut over regjeringens satsing. Arbeiderpartiet vil styrke Norges vassdrags- og energidirektorat samt regional og kommunal forvaltning.

BEDRE RAMMEBETINGELSER FOR FORNYBAR KRAFT

Disse medlemmer mener at energisystemet er avgjørende i overgangen til lavutslippssamfunnet. Nesten all kraftproduksjon i Norge i dag er allerede fornybar og utslippsfri. I Norge er derfor hovedoppgaven å ta vår fornybare kraft bedre i bruk for økt verdiskaping og reduserte utslipp, blant annet gjennom økt elektrifisering. Disse medlemmer mener at den viktigste oppgaven nå er å sørge for at fornybar energi vil kunne erstatte fossil energi i alle sektorer, noe som vil kreve et fortsatt sterkt offentlig engasjement i kraftproduksjonen i Norge.

Disse medlemmer viser til at Norge har over 1 500 vannkraftverk som leverer 98 pst. av den fornybare og rene strømmen vår. Nær halvparten av kapasiteten ble bygget for over 50 år siden og nærmer seg sin tekniske levetid. Disse medlemmer mener det er av stor verdi for kraftsystemet at vannkraften som allerede er bygd ut, opprettholdes og videreutvikles. Disse medlemmer mener man må se på hvordan insentivene for investeringer i eldre kraftanlegg kan bedres, slik at man kan opprettholde og videreutvikle den store verdien som ligger i allerede utbygde kraftanlegg. Disse medlemmer ser at det er et betydelig behov for vedlikehold og reinvesteringer i tiden fremover.

Disse medlemmer ser med bekymring på at regjeringen ikke i tilstrekkelig grad utnytter handlingsrommet i Norges avtaler og dialog med EU. Disse medlemmer ser med uro på effekten av europeiske

opprinnelsesgarantier for norsk kraftintensiv industri og er uenige i regjeringens tilnærming til nettleie og tariff. Arbeiderpartiet mener at norsk industri skal beholde fordelene av tilgjengelig og rimelig fornybar energi.

For øvrig viser disse medlemmer til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, til finansinnstillingen og til partiets satsinger og kutt/omdisponeringer på Olje- og energidepartementets budsjettområde som vist i tabell under pkt. 2.1.8.

2.1.4 Senterpartiets hovedprioriteringer

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, hvor ramme 12 settes til 102 338 137 000 kroner, som er en økning på 180,4 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til de rike olje- og gassforekomstene på norsk kontinentalsokkel som har vært med på å danne grunnlaget for Norges største eksportnæring. Dette gir Norge en enestående økonomisk handlefrihet, men også et ansvar for å forvalte disse verdiene og ressursene på en langsiktig måte som kommer fellesskapet til gode. Disse medlemmer vil understreke betydningen av at forvaltningen innebærer å legge til rette for næringsutvikling i hele landet og å ta et betydelig klima- og miljøansvar.

Disse medlemmer understreker målet om at all norsk produksjon skal være så miljø- og klimavennlig som mulig, og at mange og ulike grep må til for å utvikle det norske samfunnet til et lavutslippssamfunn. Disse medlemmer ser at dette vil være utfordrende, men samtidig også gi store muligheter for utvikling av ny norsk industri. Disse medlemmer mener videre at det er store mulighetsrom innenfor eksisterende næringer som skog, kraftkrevende industri, maritim sektor og petroleumsnæringen knyttet til teknologiutvikling, kompetanse, videreutvikling og omstilling.

Disse medlemmer understreker at omstillingen til et klimanøytralt samfunn handler om å skape flere lønnsomme, grønne arbeidsplasser. Det er en sentral målsetting å bidra til at teknologiutviklingen skjer innenlands, og at verdikjedene blir mest mulig komplette.

Teknologiutvikling hvor man reduserer behovet for fossil energi i industrielle prosesser, vil etter disse medlemmers syn være spesielt viktig.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet har forslag til offensiv satsing på viktige tiltak knyttet til klima, både for å bidra til å nå Paris-målene, men også for å forebygge og håndtere skader som følge av klimaendringene.

Disse medlemmer viser videre til at det gjennom det statlige eierskapet i energiselskaper, Petoro, SDØE og gjennom skatte- og avgiftspolitikken skal sik-

res at verdiene fra næringen kommer fellesskapet til gode. Petroleumspolitikken må etter disse medlemmers mening utformes slik at den i størst mulig grad stimulerer lokal verdiskaping, gir positive ringvirkninger regionalt og bidrar til industriell utvikling. Varierende oljepris de siste årene har vist at Norge er sårbart for lavere etterspørsel, noe som vil kunne forsterkes av det grønne skiftet og økt bruk av fornybar energi.

Disse medlemmer er opptatt av at vi gjennom tiltak bidrar til at konsekvensene av fallet i aktivitet ikke fører til tap av verdifull kompetanse og redusert verdiskaping, men i størst mulig grad fører til en dreining over til et lavutslippssamfunn og over i et grønt skifte.

Disse medlemmer mener at den norske energipolitikken, med hjemfallsrett og nasjonalt og lokalt eierskap til naturressursene, har vært avgjørende for fordelingen av inntekter fra kraftsektoren. Disse medlemmer vil opprettholde og sikre rammeverket rundt sektoren som sørger for at fellesskapet får sin andel av verdiene fra disse naturressursene. Disse medlemmer understreker at infrastrukturen også er en del av det nasjonale og lokale eierskapet. Senterpartiet er kritisk til strukturendringer som fører til at mindre selskaper som driver godt, blir presset inn i større selskaper, og at fusjonering av slike selskap pekes på som eneste løsning for fremtiden på dette området. Disse medlemmer mener dette i større grad er et ideologisk utgangspunkt enn et faktisk argument, og er kritiske til det presset regjeringen har lagt på små og mellomstore nettselskap i den forbindelse.

Disse medlemmer ser det som et mål at mest mulig av energien vi bruker, er fornybar. Satsing på produksjon av fornybar energi og teknologiutvikling gir grunnlag for næringsutvikling og verdiskaping i hele landet. Selv om Norge allerede er en stor produsent av fornybar energi, bør vi, etter disse medlemmers syn, satse mer på teknologiutvikling og utvikling av nye fornybare energikilder enn det vi gjør i dag. Behovet for et reelt og gjennomgående skifte fra fossilt til fornybart er økende i henhold til forpliktelser Norge har inngått når det gjelder mål om utslippskutt.

Når den fossile energibruken erstattes med stadig mer fornybar energi, vil dette bidra til reduserte utslipp og gi mange muligheter for samfunnet vårt, men også kreve en betydelig omstilling. Disse medlemmer legger til grunn at kraftoverskuddet i hovedsak må brukes til å utvikle og satse på kraftkrevende industri, elektrifisere mer av sokkelen samt sikre overføringskapasiteten til utlandet og dermed legge til rette for et fleksibelt energimarked som sikrer interessene til norsk industri og norske husholdninger. Disse medlemmer vil understreke at slik eksport ikke må gå på bekostning av, men ivareta, norske interesser generelt og norsk industri spesielt.

Disse medlemmer mener at det er grunnlag for å vri forskningsinnsatsen over til fornybar energi, og at petroleumsnæringen selv er i stand til å bære en større del av sitt forskningsarbeid. Disse medlemmer mener også forskning og utvikling er avgjørende viktig for å nå klimamålene, og særlig når det gjelder CO₂-håndtering og teknologien for fangst og lagring av karbon (CCS). Disse medlemmer viser til at denne teknologien vil være en viktig del av løsningen på klimautfordringen globalt, og videre til hvor alvorlig det er at regjeringen i 2018 har skapt betydelig usikkerhet rundt finansieringen av arbeidet med konseptstudier og forprosjektering av fullskala CO₂-håndtering ved viktige, norske prosjekter. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil jobbe videre for forutsigbarhet og kontinuitet i de norske CCS-prosjektene for å få på plass teknologi for de store utslippskuttene, så godt som mulig i tråd med tidsplanen som Stortinget har vedtatt.

Disse medlemmer konstaterer at regjeringen fastholder sitt standpunkt når det gjelder tilskuddsordningen til utjevning av overføringstariffer. Denne ordningen skulle redusere de geografiske forskjellene i nettleien ved at nettselskapene i de delene av landet med høyest nettkostnader fikk et tilskudd, slik at de kunne redusere sluttbrukernes nettleie. Disse medlemmer vil påpeke at regjeringen etter flere år med reduksjoner i ordningen nå i praksis har avvirket den og ikke viser vilje til å svare på Stortingets vedtak om å utrede alternative modeller. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, hvor det er foreslått å bevilge penger til ordningen. Imidlertid vil disse medlemmer understreke at det å få på plass en ny og mer rettferdig modell, gjennom den utredningen som Stortinget har vedtatt, er Senterpartiets primære politikk på området.

Disse medlemmer vil understreke at ved siden av olje og gass er vannkraften Norges viktigste naturressurs. Ren, klimavennlig og rimelig energi fra norske vassdrag har vært, og er, viktig for norsk industri. Utviklingen av denne naturressursen har vært mulig gjort av et tett samarbeid mellom industri, stat og lokaldemokrati, hvor prinsippet om en rimelig fordeling av verdiene har stått sentralt. Disse medlemmer er av den klare oppfatning at verdiene av denne ressursen skal komme kraftproduserende lokalsamfunn til gode. Disse medlemmer viser til at mange kommuner har hatt et stort inntektsbortfall fra vannkraften som følge av blant annet høy kapitaliseringsrente. Disse medlemmer vil understreke at dette har fått alvorlige konsekvenser for mange kommuner. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår å nedjustere kapitaliseringsrenten fra 4,5 til 3 pst., og mener det for fremtiden må fastsettes et forutsigbart beregningssystem som tar hensyn til markedsrentene.

Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett og forslag om grunnrentebeskatning tilsvarende 36 pst. Disse medlemmer viser videre til at regjeringens forslag til økning av grunnrentebeskatningen rammer kraftnæringen hardt. Disse medlemmer vil understreke at dette ikke vil gi kraftnæringen incentiver til å investere og å utvikle sin verdiskaping.

Disse medlemmer viser til at vi vi opplever mer ekstremvær, mer nedbør, mer flom og ødeleggelser enn før, og at regjeringen ikke er i nærheten av å møte behovet som meldes. Disse medlemmer viser til at både enkeltpersoner, lokalsamfunn og næringsliv har store utfordringer og økonomiske tap knyttet særlig til ras- og flomskader, og at verdifull matjord langs elvedrag trues blant annet på grunn av økte nedbørsmengder og mer overflatevann.

Disse medlemmer viser til at både Norges vassdrags- og energidirektorat og KS over flere år har meldt at regjeringens linje ikke gjør det mulig å iverksette tilstrekkelig med forebyggende – eller reparerende – tiltak på dette området. Disse medlemmer mener regjeringen med dette undervurderer det store behovet for flomsikringstiltak og et langsiktig arbeid med flom- og skredforebygging.

2.1.5 Sosialistisk Venstrepartis hovedprioriteringer

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative forslag til statsbudsjett, hvor ramme 12 settes til 102 657 537 000 kroner, som er en nedgang på 139 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.

Dette medlem mener hvert statsbudsjett fremover må være tidenes mest ambisiøse miljøbudsjett om vi skal klare å nå våre egne klimamål og bevare naturen. Sosialistisk Venstreparti prioriterer derfor en stor satsing på elektrifisering, energieffektivisering og grønne arbeidsplasser, samtidig som vi sørger for å ta vare på naturmangfoldet og tilpasser oss til klimaendringene som er i gang.

Dette medlem minner om at Norge i årene som kommer, må klare overgangen fra en sterk petroleumsavhengighet til en mangfoldig grønn økonomi.

En miljøvennlig energipolitikk innebærer både at all fossil energi erstattes med fornybar energi, og at fornybar energi brukes mer effektivt.

TILPASNING TIL KLIMAENDRINGENE

Dette medlem viser til at de ødeleggende klimaendringene er i gang. I Norge opplever vi mer ekstremvær. Denne sommeren var det ekstrem tørke. Minst like vanlig i framtiden blir mer styrtregn og flom, som den vi opplevde høsten 2018. Norge må rustes for klimaendringene.

Dette medlem viser til at de fremste klimaforskere i landet i 2015 ga ut en rapport om hva vi kan forvente for framtida. Arbeidet ble formidlet av Norsk klimaservicesenter og forteller at før utgangen av dette århundret, altså før 2100, vil klimaet endre seg kraftig:

- Styrtregnet kommer til å bli kraftigere, og det vil komme oftere.
- Regnflommene vil bli større og komme oftere.
- Det blir økende fare for storflom over det meste av landet
- Havnivået kommer til å øke med mellom 15 og 55 cm, avhengig av hvor i Norge man er (og forutsatt utslippsvekst som i dag).

Dette medlem viser videre til at klimaendringene vil koste oss dyrt, blant annet fordi ekstremvær gjør mye skade. I august 2016 ble Østlandet rammet av styrtregn. Bare noen få timers styrtregn ledet til skader for over 100 mill. kroner. Forsikringsbransjen melder om at vannskader og skader der vann eller kloakk utenifra strømmer inn i folks hus og kjellere, har økt dramatisk de siste årene. I år har Luster og Skjåk fått en forsmak på hvordan klimaendringene vil ramme i framtiden.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett og foreslår derfor om lag 880 mill. kroner til klimatilpasning over flere rammeområder. På Olje- og energidepartementets budsjett foreslår Sosialistisk Venstreparti 200 mill. kroner i økt satsing gjennom Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

KLIMAKUTT NÅ

Dette medlem minner om at Norge har høye utslipp av klimagasser, nesten dobbelt så høye per person som nabolandet Sverige. En hovedårsak til at utslippene i Norge er så høye, er olje- og gassektoren, som har hatt nesten 80 pst. vekst i utslippene siden 1990. Selv om utslippene for Norge som helhet har gått noe ned siste år, mye på grunn av bruken av regnskogsødeleggende palmeolje, er nedgangen ikke stor nok til å forhindre at Norge styrer stødig mot å bryte Stortingets mål for 2020 om kutt i klimagassutslippene.

Dette medlem mener Norges forskningsinnsats må vris bort fra forskning på olje og over på framtidens fornybare løsninger. Dette medlem viser til at i Sosialistisk Venstrepartis alternative forslag til statsbudsjett kuttes støtten til petroleumsforskning. Videre foreslår Sosialistisk Venstreparti å kutte bevilgningen til statlig oljeleting i uåpnede områder på norsk sokkel. Dette medlem viser til at Barentshavet nord ikke er åpnet for oljeindustrien, og det er ingen grunn til at den norske stat skal bruke offentlige midler på seismikk og annen geologisk kartlegging.

For å ta kompetansen fra oljenæringen over i fornybarnæringene viser dette medlem videre til at Sosia-

listisk Venstreparti går inn for å bygge en demonstrasjonspark for havvind og foreslår å bevilge 80 mill. kroner i oppstartsmidler, i tillegg til inntil 500 mill. kroner i tilsagnsfullmakt til arbeidet.

KARBONFANGST OG -LAGRING

Dette medlem viser til at det lenge har vært et tverrpolitisk ønske å realisere CO₂-fangst og -lagring i Norge, dette fordi det knapt finnes klimamodeller som med en rimelig sannsynlighet makter å nå internasjonale mål om å begrense den globale oppvarmingen til maksimalt 2 grader, og å bestrebe seg på å holde oppvarmingen til maksimalt 1,5 grad, uten å ta i bruk metoder for negative utslipp. Norge har betydelig relevant industriell kompetanse, større punktutslipp som er teknologisk mulige å fange, og dessuten gunstige naturgitte forhold gjennom lagringsmuligheter i oljereservoarene på sokkelen, som gjør realisering av karbonfangst og -lagring til en lovende mulighet i kampen mot klimændringene.

Dette medlem mener staten må avklare rammevilkårene for CO₂-fangstsatsingen. Satsingen må ses på som læringsprosjekter, der man bygger opp en ny industri der norske selskaper på sikt kan komme i en positiv markedsposisjon til å levere til et globalt marked. Det norske fullskalaprojektet kan bli den første fullstendige verdikjeden for å fange, transportere og lagre CO₂ fra industriproduksjon. Dette er infrastrukturinvesteringer der man skal legge til rette for at andre aktører skal kunne lagre på sikt. Satsingen på CO₂-fangst i Norge har til nå i all hovedsak vært finansiert gjennom årlige bevilgninger over statsbudsjettet. Dette medlem mener man vanskelig kan se for seg etableringen av en infrastruktur for fangst og lagring av CO₂ uten offentlig finansiering, men at avklaringer rundt fordeling av kostnader og risiko trengs for at private aktører faktisk skal kunne gjøre en investeringsbeslutning for bygging av anleggene når den tid kommer.

2.1.6 *Kristelig Folkepartis hovedprioriteringer*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener at dagens generasjon har et forvalteransvar som forplikter oss til å føre en energi- og miljøpolitikk som ivaretar senere generasjoners rett til å arve en klode i samme stand som dagens generasjon overtok den. Dette betyr at energiproduksjonene må vris over til fornybar energi, og at miljødeleggelser må bekjempes.

PETROLEUM

Dette medlem understreker at petroleumspolitikken som føres, må erkjenne at vi går inn i siste fase av fossilsamfunnet, og at fremtiden er nullutslippssamfunnet. For Norge har olje og gass vært, og er, en særdeles viktig næring. Det vil den fremdeles være i flere tiår til, men vi må allerede nå starte et målrettet arbeid med å

legge om til et samfunn basert på fornybar energi. Klimautfordringene og Norges forpliktelse til å kutte våre utslipp av klimagasser medfører at vi må venne oss til tanken om at en del av våre petroleumsressurser skal bli liggende under bakken. Det gjelder i særdeleshet i havområder som er særlig sårbare. Kristelig Folkeparti mener derfor at bevilgningen til seismiske undersøkelser må reduseres. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å bevilgningen utrede konsekvensene av å innrette petroleumsskattesystemet slik at det ikke påvirker investeringsbeslutningene. Dette medlem mener oljeboring i iskanten ikke er i tråd med vårt forvalteransvar, og at det er feil bruk av ressursene å kartlegge dette området.

Dette medlem mener at de siste tiårene med petroleumsutvinning må brukes aktivt til omlegging og storsatsing på nye fornybare energikilder. Norge er verdensledende på petroleumsteknologi, og offshoreteknologien må videreutvikles til gode løsninger for blant annet offshore vind, bølgekraft og tidevannskraft. Det er vesentlig både for norsk velferd og økonomi og for en bærekraftig fremtid at vi er fremoverlent i møte med denne erkjennelsen. Dette medlem mener derfor at bevilgninger til petroleumsforskning må vris over til forskning på fornybar energi, og at dette kan gjøres ved å flytte mer av forskningsmidlene under Olje- og energidepartementet til programmer som EnergiX. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å omdisponere 50 mill. kroner fra petroleumsforskning til fornybarforskning.

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Dette medlem mener det er viktig å ta på alvor den risikoen og belastningen mange mennesker lever med i rasutsatte områder. Våtere og villere klima vil gi mer flom og flere skred i årene fremover. Dette medlem mener mer ressurser må settes av til forebyggende tiltak, og viser til at Kristelig Folkeparti foreslår en økning til formålet på 100 mill. kroner i sitt alternative statsbudsjett.

Dette medlem viser for øvrig til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett.

2.1.7 *Miljøpartiet De Grønnes hovedprioriteringer*

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til Miljøpartiet De Grønnes alternative forslag til statsbudsjett, der det foreslås en rekke endringer på rammeområde 12 for å sette i gang et ekte grønt skifte i Norge.

Dette medlem viser til FN's klimapanel (IPCC) rapport, hvor det står at globale utslipp av klimagasser må reduseres med 40–50 pst. innen 2030 sammenlignet med 2010 for å klare å begrense økningen av den globale temperaturen til 1,5 grader. Videre står det at

«Å unngå globalt klimakaos vil kreve en endring av samfunnet og verdensøkonomien i en skala aldri tidligere sett».

Dette medlem mener det er presserende å ta alvoret i rapporten til følge i utformingen av Norges statsbudsjett, og viser til Miljøpartiet De Grønnes alternative forslag til budsjett, der ramme 12 settes til -104 914 537 000 kroner, en inntektsøkning på 2 396 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag, med følgende prioriteringer:

GRADVIS UTFASING AV PETROLEUMSVIRKSOMHETEN

Dette medlem viser til at klimaendringene truer med å utløse fundamentale endringer i det livsmiljøet som har vært grunnlaget for dagens sivilisasjon. Matforsyning, infrastruktur, artsmangfold, økonomi og overlevelsen til lokalsamfunn, byer og hele land står på spill. Forbrenning av fossil energi er hovedårsaken til disse endringene. Norge er i dag verdens syvende største eksportør av klimagassutslipp. Norsk petroleumsvirksomhet har hittil ført til at 14 mrd. tonn CO₂ har havnet i atmosfæren. Samtidig er verden på vei inn i en fornybarrevolusjon. I India vil energiministeren kun ha elbiler fra 2030, og Kina vil stanse salg av fossilbiler, ifølge Bloomberg. Frankrike vil forby bensin- og dieselbiler fra 2040, og det samme vil Storbritannia. Fornybar energi er den største energikilden i Tyskland, og solenergi utgjorde den største nye energikilden i verdens energimiks i 2016.

Dette medlem viser til at den viktigste utfordringen i norsk og internasjonal politikk i denne situasjonen er å redusere Norges og verdens klimagassutslipp raskt nok til å unngå en global oppvarming på mer enn 2 grader og helst ikke over 1,5 grader. Ettersom hovedkilden til klimagassutslipp er forbruk av fossil energi, er hovedløsningen på problemet å fase ut produksjonen. Dette medlem er derfor av den oppfatning at å fortsette å bruke milliarder av kroner på å lete etter nye fossile reserver i sårbare farvann ikke er en rasjonell strategi, verken for verdens klima eller for norsk økonomi. Dette medlem viser til at norsk økonomi er sterkt knyttet til oljen, noe vi har sett konsekvensene av siden oljeprisfallet i 2014 og 2015. Norges posisjon som en av verdens største produsenter av olje og gass har bidratt til nasjonal velstandsutvikling og har muliggjort en etablering av et solid velferdssystem. Men det siste tiårets enorme vekst i utvinningstempoet har ført til en lønnsvekst som er vanskelig for andre bransjer å følge, og som kan gjøre omstillingen bort fra denne næringen vanskeligere.

Dette medlem viser til at Det internasjonale pengefondets (IMF) rapport om norsk økonomi fra mai 2016 ga tydelig uttrykk for at Norge må redusere oljeavhengigheten. Dette medlem viser til at målene i Parisavtalen ikke vil bli nådd dersom vi forbrenner kullet,

oljen og gassen i felt som allerede er i drift. Skal vi ta konsekvensene av de avtalene vi har underskrevet, samtidig som vi tar hensyn til IMF's råd, må Norge trekke tilbake utlysningene av nye oljefelt i 24. konsesjonsrunde og starte en gradvis utfasing av petroleumsvirksomheten. Dette reflekteres gjennom en rekke forslag i Miljøpartiet De Grønnes forslag til statsbudsjett for ramme 12. Det foreslås blant annet endringer i bevilgningene til petroleumsforskning og SDØE. Samtidig vil partiet sette i verk offensive tiltak for grønn næringsutvikling og grønne investeringer, blant annet gjennom Enova.

GRØNN OMSTILLING OG FORNYBAR ENERGI

Dette medlem viser til at mye av bakgrunnen for at Norge er i en unik posisjon, er at nærmere 100 pst. av kraftproduksjonen kommer fra fornybare energikilder. Samtidig har kraftnæringen et stort behov for reinvesteringer. Mye av den norske vannkraften ble bygget på 1950-, 60- og 70-tallet og begynner å nærme seg slutten på sin tekniske levealder. Mange nødvendige rehabiliteringsprosjekter som kan gi betydelige gevinster uten store naturinngrep, er omfattende og ligger nær opptil rene nyinvesteringer. Med dagens kraftpriser vil mange av disse prosjektene i beste fall være marginalt lønnsomme. Dette medlem foreslår derfor en forbedring av skattebetingelsene for vannkraftnæringen og viser til merknader i finanskomiteens budsjettinnstilling (Innst. 2 S (2018–2019) for nærmere utdyping av dette.

KARBONFANGST OG -LAGRING

Dette medlem viser til at skal Norge og verden kunne nå sine fastsatte klimamål, vil det være behov for fangst og lagring av CO₂ fra industriprosesser både i Norge og på kontinentet. Dette medlem mener det er svært alvorlig at regjeringen utsetter og trenerer satsingen på CCS i Norge. Dette medlem understreker at karbonfangst og -lagring ikke må benyttes som påskudd for å forlenge oljealderen, men mange industriprosesser kan ikke redusere sine utslipp ved å endre fra fossil til fornybar energi. I sementindustrien kommer for eksempel deler av utslippene fra selve prosessen. I avfallsforbrenning kommer utslippene fra avfallet som forbrennes. Industrien har kommet langt i arbeidet med å redusere klimagassutslippene, men blir nødt til å redusere utslippene ytterligere. Skal vi få til dette, vil vi være avhengige av å fange og lagre CO₂-utslippene fra store punktutslipp.

ELEKTRIFISERING AV KYSTEN

Dette medlem viser til at Norge har et særlig stort potensial for å bygge opp nytt næringsliv knyttet til Norges store havområder og over 100 000 kilometer lange kystlinje. Den maritime næringen og fiskerinæringen har vært viktige inntektskilder i mange hundre år, og oljenæringen ble utviklet ut fra vår maritime

spisskompetanse. Våre lange tradisjoner for å ta i bruk havet og bygge industriell virksomhet rundt dette, sammen med våre enorme fornybare energiresurser, er et viktig komparativt fortrinn som bør utnyttes til fulle når vi skal omstille oss bort fra en oljebasert økonomi. Framtidens kystnæringer må være utslippsfrie. Slik Norge allerede har blitt et utstillingsvindu for elektrifisert transport på veien, bør vi også bli det på havet ved å utvikle en utslippsfri kystflåte.

De t t e m e d l e m viser til at Norge kan sikre eksisterende og skape nye arbeidsplasser ved å satse på en utslippsfri kystflåte. Vi ser at det globale verdensmarkedet begynner å etterspørre fartøy med lavere utslipp. Der- som vi er tidlig ute med å bygge opp en elektrisk eller utslippsfri fartøyflåte, vil det kunne gi norske rederier et konkurransemessig fortrinn. De t t e m e d l e m mener at det må settes som mål at landstrøm skal være utrullet i de største norske havnene innen 2021. Dette vil gi for- utsigbarhet for skips- og cruisetrafikken. De t t e m e d l e m mener også at det bør settes et mål om at fiskemer- dene langs kysten skal være elektrifisert innen 2023. Dette må kombineres med eventuelle reguleringer gjennom konsesjonene som gis.

2.1.8 Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster. Rammeområde 12

Sammenligning av primære budsjettalternativ fra de ulike partiene slik de lå til grunn for finansinnstillingen under rammeområde 12. Tabellen viser avviket for budsjettforliket mellom regjeringspartiene Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre og Kristelig Folkeparti og partienes avvik (kapitler og poster med avvikende forslag) i forhold til vedtatt ramme for rammeområde 12. Endring i forhold til regjeringens forslag i Prop. 1 S (2018–2019) i parentes.

Kap.	Post	Formål	H, FrP, V,					MDG
			Prop. 1 S	KrF	A	Sp	SV	
Utgifter (i tusen kroner)								
1800		Olje- og energi- departementet						
	1	Driftsutgifter	187 346	187 346 (0)	183 346 (-4 000)	179 846 (-7 500)	187 346 (0)	187 346 (0)
	21	Spesielle drifts- utgifter	26 500	26 500 (0)	26 500 (0)	21 500 (-5 000)	26 500 (0)	26 500 (0)
	70	Tilskudd til inter- nasjonale organi- sasjoner mv.	10 000	10 000 (0)	10 000 (0)	5 300 (-4 700)	10 000 (0)	10 000 (0)
	72	Tilskudd til olje- og energiformål	5 000	5 000 (0)	5 000 (0)	5 000 (0)	5 000 (0)	1 000 (-4 000)
1810		Oljedirektoratet						
	1	Driftsutgifter	304 000	304 000 (0)	295 000 (-9 000)	298 000 (-6 000)	304 000 (0)	274 000 (-30 000)
	21	Spesielle drifts- utgifter	82 000	82 000 (0)	82 000 (0)	82 000 (0)	0 (-82 000)	0 (-82 000)
	23	Oppdrags- og samarbeid- svirksomhet	119 000	119 000 (0)	119 000 (0)	119 000 (0)	119 000 (0)	89 000 (-30 000)
1815		Petoro AS						

FLOM- OG SKREDFOREBYGGING

De t t e m e d l e m viser til at Norge står overfor et stort endringsprosjekt i møte med dramatiske klima- endringer. Den store klimaregningen for staten, norske kommuner og fylker begynner nå å vises i form av flom- mer, ras og store kostnader til å tilpasse veier, avløps- systemer, bebyggelse og infrastruktur til et annerledes klima. De økonomiske konsekvensene av mer ekstrem- vær som følge av klimaendringer kan beløpe seg til mel- lom 50 og 100 mrd. kroner årlig i siste halvdel av dette århundret. Utgiftene til å rydde opp etter ekstremvær og flom er allerede sterkt økende, og det samme er antallet mennesker som mister hus, hjem og eiendom som følge av klimaendringene. Denne trenden vil fortsette hvis det ikke gjøres omfattende investeringer i forebygging av naturskader som følge av klimaendringer.

De t t e m e d l e m foreslår derfor et nytt program som skal ruste opp landets evne til å håndtere klima- endringer. De viktigste tiltakene er etablering av en landsdekkende ordning med klima- og miljørådgivere og en sterk økning av investeringene i flom- og skred- forebygging over hele Norge.

Kap.	Post	Formål	H, FrP, V,					MDG
			Prop. 1 S	KrF	A	Sp	SV	
	70	Administrasjon	358 700	358 700 (0)	358 700 (0)	358 700 (0)	299 700 (-59 000)	0 (-358 700)
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat						
	22	Flom- og skredforebygging	257 000	257 000 (0)	257 000 (0)	457 000 (+200 000)	357 000 (+100 000)	357 000 (+100 000)
	26	Driftsutgifter, Reguleringsmyndigheten for energi	56 500	56 500 (0)	56 500 (0)	14 100 (-42 400)	56 500 (0)	56 500 (0)
	60	Tilskudd til flom- og skredforebygging	66 000	66 000 (0)	316 000 (+250 000)	66 000 (0)	166 000 (+100 000)	466 000 (+400 000)
	73	Tilskudd til utjevning av overføringstariffer	0	0 (0)	0 (0)	40 000 (+40 000)	20 000 (+20 000)	10 000 (+10 000)
	74	Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak	8 600	8 600 (0)	8 600 (0)	14 600 (+6 000)	10 600 (+2 000)	8 600 (0)
1830		Forskning og næringsutvikling						
	31	Demonstrasjonspark havvind	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	80 000 (+80 000)	0 (0)
	50	Overføring til Norges forskningsråd	800 500	800 500 (0)	800 500 (0)	800 500 (0)	500 500 (-300 000)	840 500 (+40 000)
1840		CO2-håndtering						
	70	Administrasjon, Gassnova SF	126 000	114 000 (-12 000)	114 000 (-12 000)	126 000 (0)	126 000 (0)	126 000 (0)
	72	Fullskala CO2-håndtering	149 000	149 000 (0)	149 000 (0)	149 000 (0)	149 000 (0)	3 149 000 (+3 000 000)
2440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten						
	30	Investeringer	27 000 000	27 000 000 (0)	27 000 000 (0)	27 000 000 (0)	27 000 000 (0)	23 000 000 (-4 000 000)
	70	Driftsutgifter Petoro	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	308 700 (+308 700)
	24	Driftsresultat:	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
		Sum utgifter	30 723 146	30 711 146 (-12 000)	30 948 146 (+225 000)	30 903 546 (+180 400)	30 584 146 (-139 000)	30 077 146 (-646 000)

Inntekter (i tusen kroner)

5440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten						
	24	Driftsresultat:	107 900 000	107 900 000 (0)	107 900 000 (0)	107 900 000 (0)	107 900 000 (0)	109 650 000 (+1 750 000)

Kap.	Post	Formål	H, FrP, V,					MDG
			Prop. 1 S	KrF	A	Sp	SV	
	3	Lete- og felt- utviklingsutgifter	-2 100 000	-2 100 000	-2 100 000	-2 100 000	-2 100 000	-350 000
				(0)	(0)	(0)	(0)	(+1 750 000)
		Sum inntekter	133 241 683	133 241 683	133 241 683	133 241 683	133 241 683	134 991 683
				(0)	(0)	(0)	(0)	(+1 750 000)
		Sum netto	-102 518 537	-102 530 537	-102 293 537	-102 338 137	-102 657 537	-104 914 537
				(-12 000)	(+225 000)	(+180 400)	(-139 000)	(-2 396 000)

2.2 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler og poster under rammeområde 12

Når det gjelder budsjettkapitler under rammeområde 12 som ikke er omtalt nedenfor, har komiteen ingen merknader og slutter seg til regjeringens forslag.

2.2.1 Kap. 1800 Olje- og energidepartementet

Det foreslås bevilget 243 346 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgning i 2018 var 246 858 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at det er et overordnet mål for energipolitikken å sikre høy verdiskaping gjennom effektiv, miljøvennlig og bærekraftig forvaltning av energiressursene.

Komiteen viser til at petroleumsvirksomheten er Norges største næring målt i verdiskaping, statlige inntekter, investeringer og eksportverdi. Næringen sysselsetter om lag 180 000 personer direkte eller indirekte.

Komiteen viser til at politikken på energi- og vannressursområdet skal legge til rette for en effektiv, sikker og miljøvennlig energiforsyning, bidra til en helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vannressursene og bedre samfunnets evne til å håndtere flom- og skredrisiko.

Komiteen vil understreke betydningen av at utnyttelse av naturressursene har et langsiktig perspektiv, og ser dette som en svært viktig forutsetning for nasjonens velferdsutvikling og en bærekraftig utvikling. Komiteen viser til at Olje- og energidepartementets hovedoppgave er å tilrettelegge for en samordnet og helhetlig energipolitikk hvor de samlede ressursene utnyttes på en best mulig måte, og ber regjeringen legge dette til grunn for sitt videre arbeid på området.

Komiteen viser til at Stortinget i juni 2017 vedtok lov om klimamål (klimaloven), som lovfester målet om lavutslippssamfunnet i 2050. Komiteen er opptatt av at regjeringens arbeid for å nå dette målet prioriteres.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til vilkårene for når utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel behandles av Stortinget og når saks-

behandlingen gjøres av departementet, og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge følgende til grunn for utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel: Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2018 kan godkjenne prosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.
2. Øvre grense for de samlede investeringer per prosjekt utgjør 7 mrd. kroner.
3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.»

2.2.2 Kap. 4800 Olje og energidepartementet

Det foreslås bevilget 2 083 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 2 152 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

Komiteen slutter seg til bevilgningen.

2.2.3 Kap. 1810 Oljedirektoratet

Det foreslås bevilget 505 000 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 446 485 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

Komiteen viser til den sentrale rollen Oljedirektoratet har i arbeidet med forvaltning av olje- og gassressursene på norsk sokkel. Direktoratet har forvaltningsmyndighet i tildeling av areal samt undersøkelser og utvinning av petroleumsforekomster på sokkelen.

Komiteen viser til arbeidet Oljedirektoratet gjør med å kartlegge mulighetene som ligger i lagring av CO₂ på norsk sokkel. Dette er et viktig arbeid med tanke på å løse Norge og verden sine utfordringer med klima.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å redusere bevilgningen til statlig oljeleting med 82 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

2.2.4 Kap. 4810 Oljedirektoratet

Det foreslås bevilget 145 500 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 142 378 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

Komiteen viser til at av disse midlene budsjetteres det med gebyrinntekter fra undersøkelsestillatelser, utvinningstillatelser, seismiske undersøkelser, registreringer i petroleumsregisteret og refusjon av tilsynsutgifter.

2.2.5 Kap. 1815 Petoro AS

Det foreslås bevilget 358 700 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 380 512 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

POST 70 ADMINISTRASJON

Det foreslås bevilget kr 358 700 000 på post 70.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å redusere bevilgningen på kap. 1815 post 70 med 59 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

2.2.6 Kap. 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat

Det foreslås bevilget 1 101 100 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Dette er en økning på nær 1,9 pst. i forhold til saldert budsjett 2018.

Komiteen viser til at Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har en viktig rolle i å forvalte vannressursene og de innenlandske energiresursene på en helhetlig og fremtidsrettet måte. I tillegg har NVE en viktig rolle i arbeidet med klimatilpasning og forebygging av flom og skred.

Komiteen viser til at kraftmarkedet er i endring, og at også Norge påvirkes av beslutninger i Europa. Overføringskabler for strøm knytter oss nærmere våre naboland, samtidig som den norske kraftprisen påvirkes av prisen på fossil energi og CO₂-kvoter. Komiteen har merket seg at NVE har en viktig rolle i dette arbeidet som norsk energimyndighet.

POST 22 FLOM- OG SKREDFOREBYGGING

Det foreslås bevilget 257 mill. kroner til flom- og skredforebygging på post 22 i 2019.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser også til forslag til romertallsvedtak VI, der det foreslås en fullmakt til å pådra forpliktelser ut over gitt bevilgning for inntil 150 mill. kroner.

Klimatilpasning

Komiteen viser til at NVE har en viktig oppgave med å kartlegge risiko og forebygge og begrense skader som følge av flom og skred, blant annet som følge av klimaendringer. Komiteen viser til at flere steder i landet også i 2018 er blitt rammet av kraftig flom og uvær. Komiteen mener det er viktig å fortsette arbeidet med å forebygge skader som følge av flom og skred, samtidig som vi aldri kan sikre oss fullt ut mot framtidige ulykker.

Komiteen merker seg de stadig hyppigere situasjonene med store naturskader – senest i Skjåk i Gudbrandsdalen og i Luster i Sogn og Fjordane. Det er i tillegg meldt om mange skader på Vestlandet på grunn av kraftig nedbør. Samfunnet må innstille seg på en økning i tilfeller av naturskade, men også mer gradvise og vanskelige forutsigbare konsekvenser av klimaendringer. Det er derfor avgjørende å styrke arbeidet med klimatilpasning, som igjen forutsetter tilgang på god og forskningsbasert kunnskap.

Komiteen viser til NOU 2015:16 Overvannsutvalget, der det pekes på at klimaendringene vil påvirke Norge i form av blant annet mer nedbør og mer intens nedbør i årene som kommer, og at dette vil medføre økte utfordringer for kommunene med hensyn til å håndtere problemer knyttet til overvann. Komiteen mener statens innsats for å bistå kommunene med å forebygge skader fra overvann er avgjørende for å forebygge og forhindre økte utfordringer knyttet til klimaendringene lokalt. I denne sammenheng har Norges vassdrags- og energidirektorat en viktig rolle i å bistå kommunene med kompetanse og veiledning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, vil peke på at behovet for flomsikringstiltak er stadig økende, og at dette vil være en stadig viktigere del av de klimatilpasningstiltakene det norske samfunnet må gjøre i årene fremover. Flertallet mener at regjeringen ikke tar sitt ansvar alvorlig nok når det gang på gang ikke bevilges tilstrekkelig med midler på området. Flertallet viser til at både NVE og KS over flere år har meldt at det med regjeringens linje ikke vil være mulig å iverksette tilstrekkelig med forebyggende – eller reparerende – tiltak på dette området. Flertallet vil understreke hvor alvorlig det er når lokalsamfunn, enkeltpersoner og næringsdrivende rammes av flom og skred, og de betydelige økonomiske konsekvensene dette har for den enkelte, men også for hele samfunnet.

Flertallet mener statens innsats for å bistå kommunene med å forebygge skader fra overvann bør styrkes ut over regjeringens forslag, for å forebygge og for-

hindre økte utfordringer knyttet til klimaendringene lokalt.

Flertallet viser til at vi flere steder i landet nok en gang har sett hvilke store ødeleggelser flom og ras fører til. Dette er en konsekvens av mer nedbør og mer ekstremvær som følge av klimaendringene. Flertallet mener derfor at vi på en langt bedre måte må forberede oss på å møte hyppigere flom og skred som følge av denne værendringen. Det er derfor viktig at den samlede innsatsen i arbeidet for å forebygge, hindre og utbedre skader som følge av flom og skred forsterkes, slik at samfunnet bedre kan sikres i møte med hendelser som flom og skred. Flertallet mener det er avgjørende at kapasiteten til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), herunder NVE anlegg, styrkes i årene fremover. Det må derfor legges til rette for at man beholder, utvikler og ytterligere forsterker NVEs kompetanse, slik at man bedrer mulighetene til å bistå kommunene i arealplanlegging og faresonekartlegging. I tiden fremover er det viktig at kommunesektoren sikres mer støtte i arbeidet med å kartlegge risiko og til å iverksette effektive forebyggende tiltak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, der det settes av 250 mill. kroner ut over regjeringens forslag til flom- og skredforebygging på post 1820.60.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett, i tråd med meldt behov fra NVE, foreslår å styrke post 22 med 200 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen til flom-/skredsikring og klimatilpasning med 200 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Dette medlem mener at deler av den foreslåtte merbevilgningen bør benyttes for å styrke NVEs arbeid med å bistå kommunene med å forebygge skader fra overvann gjennom kunnskap om avrenning i tettbebygde strøk og veiledning til kommunal arealplanlegging.

POST 73 TILSKUDD TIL UTJEVNING AV OVERFØRINGSTARIFFER

Det foreslås å ikke bevilge tilskudd til utjevning av overføringstariffer i 2019.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til Innst. 2 S (2018–2019), der følgende forslag ble vedtatt:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan man kan utjevne nettleien for alle forbrukere gjennom et

mest mulig effektivt organisert strømnnett. Utredningen skal omfatte virkemidler som frimerkeprinsippet, utjevning av ikke-påvirkbare faktorer og for øvrig tiltak som bedrer konkurransen og bidrar til likere priser og en sikker strømforsyning til lavest mulig kostnad for strømkundene. Stortinget ber regjeringen komme tilbake med dette som en egen sak.»

BEDRE RAMMEBETINGELSER FOR INVESTINGER I FORNYBAR VANNKRAFT

Komiteen viser til at regjeringen i juni 2018 oppnevnte et ekspertutvalg som skal gjøre en helhetlig vurdering av vannkraftbeskatningen. Utvalgets hovedoppgave er å vurdere om dagens vannkraftbeskatning hindrer samfunnsøkonomiske tiltak som er lønnsomme i vannkraftsektoren. Utvalget vil komme med sin innstilling i oktober 2019.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre imøteser regjeringens videre oppfølging av utvalgets konklusjoner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at Norge har over 1 500 vannkraftverk som leverer 98 pst. av den fornybare og rene strømmen vår. Nær halvparten av kapasiteten ble bygget for over femti år siden og nærmer seg sin tekniske levetid. Flertallet mener det er av stor verdi for kraftsystemet at vannkraften som allerede er bygd ut, opprettholdes og videreutvikles. Flertallet mener at insentivene for investeringer i eldre kraftanlegg må bedres, slik at man kan opprettholde og videreutvikle den store verdien som ligger i allerede utbygde kraftanlegg da det er et betydelig behov for vedlikehold og reinvesteringer i tiden fremover.

Flertallet, viser til Prop. 1 S (2018–2019), hvor regjeringen omtaler de ulike anmodningsvedtakene fra Stortinget. Flertallet har merket seg regjeringens oppfølging av Stortingets vedtak nr. 550:

«Stortinget ber regjeringen utbedre ulike modeller for utjevning av nettariiffene i Norge og komme tilbake til Stortinget med dette som egen sak høsten 2018.»

Flertallet mener at regjeringen ikke har fulgt opp Stortingets vedtak om utredning av utjevning av nettariiffer ved å vise til utredningen fra NVE om den samlede reguleringen av strømnettet. NVEs konklusjon er at en modell med hel eller delvis tariffutjevning vil svekke nettselskapenes insentiver til å redusere kostnader, og at regjeringen ikke legger opp til å innføre en ordning for utjevning av nettariiffer i budsjettet for 2019. Flertallet er uenige i denne konklusjonen og mener at det ut i fra et rettferdighetsperspektiv bør innføres en per-

manent ordning for utjevning av nettariffene for alle kunde grupper.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om hvordan ulike modeller for utjevning av nettariffene i Norge kan utformes og innføres.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at en stor del av verdiskapingen knyttet til vannkraftressursene våre skjer i distriktene. Likevel er det store forskjeller mellom by- og distriktsonråder når det kommer til nettleie. Dette er hovedsakelig begrunnet i naturgitte forhold som gir økte kostnader blant annet til vedlikehold av nettet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet anser den statlige tilskuddsordningen for utjevning av nettariffer som et nyttig virkemiddel for å avhjelpe noe av denne forskjellen, men at partiets primære politikk er at det må utredes alternative modeller for dette, i tråd med vedtak fra Stortinget. Disse medlemmer registrerer at regjeringen ikke svarer på bestillingen fra Stortinget som innebærer å utrede alternative modeller, men viser til fusjoner av nettselskap som løsning. Disse medlemmer mener at Stortingets vedtak ikke er oppfylt ved dette. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås en økning på 40 mill. kroner under post 73. Det vises for øvrig til behovet for å få plass en ny modell på dette området, gjennom den utredningen som Stortinget har vedtatt.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen til utjevning av nettariffer med 20 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

POST 74 TILSKUDD TIL MUSEUMS- OG KULTURMINNETILTAK

Det foreslås bevilget 8,6 mill. kroner på post 74.

Telemarkskanalen

Det foreslås bevilget et tilskudd på 4 mill. kroner til Telemarkskanalen i 2019.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet merker seg at det bevilges midler til vedlikehold og rehabilitering, men ikke til nødvendige investeringer. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke bevilgningen til Telemarkskanalen med 6 mill. kroner for å kunne gjennomføre planlagt investeringsplan.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke

bevilgningen til Telemarkskanalen med 2 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

2.2.7 Kap. 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat

Det foreslås bevilget 194 000 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Dette er en økning på nær 6,5 pst. i forhold til saldert budsjett 2018. Bevilgningen i 2018 var på 182 174 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

2.2.8 Kap. 2490 NVE Anlegg

Det budsjetteres ikke med driftsresultat på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). I saldert budsjett 2018 var driftsresultatet 5 000 000 kroner.

2.2.9 Kap. 5490 NVE Anlegg

Det foreslås bevilget 100 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 200 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

2.2.10 Kap. 1830 Forskning og næringsutvikling

Det foreslås bevilget 845 500 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 815 213 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at de overordnede målene for forskning og næringsutvikling er å bidra til økt verdiskaping, sysselsetting og kompetanse i energi- og petroleumssektorene. Flertallet støtter dette.

Komiteen konstaterer at Norges omfattende naturressurser danner grunnlag for både betydelige forskningsmiljøer og en stor leverandørindustri. Samtidig skal støtte til FoU øke mulighetene for norsk næringsliv og kompetanse til å konkurrere i et internasjonalt marked for miljø- og klimavennlige energiløsninger. Komiteen mener FoU er avgjørende for framtidig verdiskaping og Norges konkurransevne i et krevende internasjonalt marked.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener kampen mot klimaendringer må medføre omprioriteringer bort fra fossil energi og over til fornybare og utslippsfrie løsninger. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti har en svært stor klimasatsing i sitt alternative statsbudsjett. Dette medlem viser videre til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å redusere bevilgningen til petroleumsforskning med 300 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

HAVVIND

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til regjeringens varslede havvind-satsing, hvor regjeringens ambisjon er å åpne ett til to områder for havvind så snart som mulig. Departementet har varslet at de har innledet et arbeid med forskrifter til havenergilova.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått en egen satsing på havvind i form av oppstartsstøtte til en demonstrasjonspark for havvind over kap. 1830 post 31 (ny) på 80 mill. kroner, samt en tilsagnsfullmakt på 500 mill. kroner.

2.2.11 Kap. 1840 CO₂-håndtering

Det foreslås bevilget 669 500 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 507 719 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

Komiteen viser til at det er viktig å føre en offensiv klimapolitikk, for å nå klimamålene, og at et av de tiltakene som vil ha stor betydning, er å få på plass teknologiske løsninger for både å fange CO₂, transportere den og lagre den forsvarlig.

Komiteen viser videre til at det er skapt stor entusiasme i Norge, for å finne gode løsninger innenfor disse segmentene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til de to prosjektene for CO₂-håndtering innenfor avfall og sement. Flertallet er opptatt av at disse får nødvendig forutsigbarhet, og at det fra regjeringens side blir jobbet med framtidige finansieringsmodeller for å bidra til å skape et marked for disse løsningene for framtida.

Flertallet viser til at det på komiteens budsjett-høring 23. oktober 2018 fortsatt var noe uro ute rundt finansieringen for de enkelte prosjektene fram til en investeringsbeslutning, men også for selve investeringsbeslutningen.

Flertallet ber regjeringen legge til rette for at finansieringen holder prosjektene i gang fram til en investeringsbeslutning tas.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til regjeringens ambisjon og Prop. 85 S (2017–2018), hvor regjeringen presenterte status i arbeidet med et fullskala demonstrasjonsanlegg for fangst og lagring av CO₂.

Regjeringen vil bidra til en kostnadseffektiv teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂. Regjeringen har ambisjon om å realisere en kostnadseffektiv løsning for fullskala CO₂-håndtering i Norge, gitt at dette gir teknologitviking i et internasjonalt perspektiv.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til budsjettavtalen mellom de fire partiene, der kap. 1840 post 70 reduseres med 12 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at norsk satsing på demonstrasjon og fullskala utbygging av CO₂-håndtering kan bidra til å redusere kostnadene og dermed bidra til raskere utbredelse av teknologien internasjonalt. Fullskala fangst og lagring av CO₂ vil, slik flertallet ser det, være en viktig del av løsningen på klimautfordringen globalt, og er en viktig forutsetning for å nå målene forankret i Parisavtalen.

Flertallet mener det er svært alvorlig at regjeringen i løpet av 2018 skapte betydelig usikkerhet rundt de viktige norske prosjektene for CO₂-fangst og det pågående arbeidet med konseptstudier og forprosjektering av fullskala CO₂-håndtering.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har tidligere gått inn for å videreføre fullskala prosjekter med en helhetlig verdikjede for karbonfangst- og lagring. Disse medlemmer viser videre til at et flertall i energi- og miljøkomiteen, jf. Innst. 9 S (2017–2018) og Innst. 400 S (2017–2018), har uttrykt bekymring for den usikkerheten som oppsto rundt de viktige norske prosjektene for CO₂-fangst i forbindelse med statsbudsjettet for 2018. Disse medlemmer er fortsatt bekymret over at regjeringen gjentatte ganger skaper forsinkelser for prosessen og usikkerhet om gjennomføringen, men er glad for beslutningen om å gå videre med prosjektene ved Norcems sementfabrikk i Brevik og Fortum Oslos anlegg på Klemetsrud. Disse medlemmer vil understreke det omfattende og seriøse arbeidet hos en rekke næringslivsaktører – for å realisere verdikjeden. Disse medlemmer mener det er svært beklagelig at den politiske delen av prosessen har vært så uforutsigbar. Disse medlemmer vil videre understreke at en slik uforutsigbarhet både er dårlig næringspolitikk og dårlig klimapolitikk.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at Stortinget har vedtatt et mål om å realisere

minst ett CCS-anlegg innen 2020, og flertallet ser det som avgjørende at en fortsatt holder fast ved dette for å unngå ytterligere forsinkelser. Flertallet understreker at det er helt avgjørende at veien videre innebærer tydelighet, forutsigbarhet og kontinuitet i CCS-prosjektene – hvis målet er å få på plass ny og viktig teknologi for de store utslippskuttene.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at en realisering av CCS-prosjektene i Brevik og på Klemetsrud vil kreve store investeringer og en betydelig dedikasjon fra staten. Dette medlem mener regjeringen burde vist en tydelig forpliktelse til realisering av prosjektene ved å begynne å sette av penger til finansieringen allerede i statsbudsjettet for 2019, selv om investeringsbeslutningene ennå ikke er tatt. Dette medlem viser til vårt alternative statsbudsjett, hvor vi setter av 3 mrd. kroner i et fond for CCS. Dette skal bidra til investeringene som vil være nødvendige for å redusere utslippene fra Norcems sementfabrikk og Fortum Oslos avfallsforbrenningsanlegg på Klemetsrud. Fondet skal også danne grunnlag for videre satsing på CCS.

2.2.12 Kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten

SDØEs andel av investeringene på kontinentalsokkelen forventes for 2019 å bli 27 000 mill. kroner, jf. Prop. 1 S (2018–2019). I saldert budsjett 2018 var SDØEs andel av investeringene 25 000 mill. kroner.

Komiteen har merket seg at SDØEs andel av investeringene på kontinentalsokkelen for 2019 forventes å bli 27 000 mill. kroner, noe som er en økning på 2 000 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2017.

Komiteen merker seg videre at de største investeringene som er planlagt gjennomført i 2019, er knyttet til Troll, Castberg, Sverdrup, Snorre, Oseberg, Gullfaks, Heidrun, Åsgard og Dvalin. Komiteen merker seg at ved utgangen av 2017 var de kontraktsmessige forpliktelsene relatert til utbygging av nye felt og anlegg på 31 500 mill. kroner for hele utbyggingsperioden.

2.2.13 Kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten

Driftsinntektene for 2019 anslås til 163 500 mill. kroner. Driftsinntektene i saldert budsjett 2018 var på 130 200 mill. kroner.

Driftsresultatet for SDØE anslås til 107 900 mill. kroner i 2018. Driftsresultatet i 2018 var på 76 900 mill. kroner, jf. saldert budsjett 2018. Netto kontantstrøm fra SDØE anslås for 2019 til 105 900 mill. kroner.

Komiteen har merket seg at netto kontantstrøm fra SDØE er budsjettert til anslagsvis 105 900 mill. kro-

ner i 2019, og at dette er en økning på om lag 28 500 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2018. Komiteen merker seg videre at regjeringen legger til grunn en oljepris per fat på 583 kroner i 2018, som er 144 kroner høyere enn i saldert budsjett for 2018.

2.3 Oppfølging av anmodningsvedtak under rammeområde 12

Komiteen viser til at Stortinget har bedt om oppfølging av anmodningsvedtak i Prop. 1 S (2018–2019), og viser til komiteens merknader knyttet til disse. Komiteen vil likevel understreke at komiteens merknader ikke er å anse som Stortingets formelle kontroll av regjeringens oppfølging av vedtakene, og således ikke kan erstatte kontroll- og konstitusjonskomiteens behandling av stortingsmeldingen om anmodnings- og utredningsvedtak i stortings sesjonen.

2.3.1 Stortings sesjon 2017–2018

Vedtak nr. 39, 4. desember 2017

«Stortinget ber regjeringen sikre videreføring av Gassnovas arbeid med fullskala CO₂-håndtering slik at inngåtte kontrakter med fangst- og lageraktørene ikke termineres fra statens side før Stortinget har behandlet regjeringens helhetlige fremlegg om arbeidet med fullskala CO₂-håndtering i Norge og tatt stilling til om forprosjektering skal igangsettes.»

Anmodningsvedtaket anses av regjeringen som fulgt opp.

Komiteen viser til at fangst og lagring av CO₂ (CCS) er en avgjørende teknologi for å nå målet om å begrense den globale oppvarmingen til under to grader i de fleste av scenarioene i FNs klimapanelens femte hovedrapport.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, merker seg at regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte i løpet av våren 2019. Flertallet forutsetter at regjeringen følger prosjektene tett, så de unngår en finansieringsstopp når forprosjektene er ferdig.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at det helhetlige fremlegget ble lagt frem våren 2018. Disse medlemmer anser vedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 245, 13. desember 2017

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for å åpne ett til to områder for fornybar energiproduksjon til havs,

og legge til rette for søknader om demonstrasjonsprosjekter for flytende vindkraft.»

Departementet vil på egnet måte orientere Stortinget når områder er åpnet.

Komiteen har merket seg regjeringens omtale av saken og imøteser orientering når områder er åpnet for fornybar energiproduksjon til havs.

Vedtak nr. 550, 16. mars 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede ulike modeller for utjevning av nettariffene i Norge og komme tilbake til Stortinget med dette som egen sak høsten 2018.»

Anmodningsvedtaket anses av regjeringen som fulgt opp.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, har merket seg regjeringens omtale av saken.

Flertallet viser til at Stortinget i sitt vedtak nr. 550 av 16. mars 2018 ba regjeringen utrede ulike modeller for utjevning av nettariffene i Norge. Komiteen viser videre til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) har drøftet for eller imot tariffutjevning, men ikke utredet forskjellige modeller.

Flertallet anser vedtaket som ikke fulgt opp.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til budsjettavtalen mellom de fire partiene.

Vedtak nr. 551, 16. mars 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til en lovendring som ivaretar de mindre nettselskapene, og der det i kravet om funksjonelt skille legges til grunn at nettselskap med under 30 000 abonnenter gis fritak.»

Anmodningsvedtaket vil av regjeringen bli fulgt opp gjennom utarbeidelse av forslag til endring i energiloven, som utredes og sendes på høring på ordinær måte.

Komiteen viser til omtale fra regjeringen og imøteser forslag til endring av energiloven i god tid før endringene trer i kraft 1. januar 2021.

Vedtak nr. 552, 16. mars 2018

«Stortinget ber regjeringen gi nettselskap som driver flere naturlige monopol i samme selskap, unntak fra kravet om funksjonelt skille.»

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp av regjeringen på egnet måte, om nødvendig som en lovsak som

utredes, sendes på høring og fremmes for behandling i Stortinget på ordinær måte. Som for vedtak nr. 551 (2017–2018) legges det opp til at en eventuell lovsak fremmes for behandling i god tid før de gjeldende kravene til selskapsmessig og funksjonelt skille mellom nettvirksomhet og annen virksomhet trer i kraft 1. januar 2021.

Komiteen viser til omtale fra regjeringen og imøteser forslag til endring av energiloven i god tid før de gjeldende kravene til selskapsmessig og funksjonelt skille mellom nettvirksomhet og annen virksomhet trer i kraft 1. januar 2021.

Vedtak nr. 570, 22. mars 2018

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme sak til Stortinget om endringer i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. om at konsesjon for å eie eller drive utenlandsforbindelser bare kan gis til den systemansvarlige (Statnett) eller foretak hvor denne har bestemmende innflytelse. Systemansvarlig (Statnett) vil kunne gis konsesjon etter energiloven § 4-2 for å eie eller drive utenlandsforbindelser som er omfattet av § 3-1. Det vil kreves særskilt konsesjon fra Olje- og energidepartementet. Ved vurderingen av om konsesjon bør gis, skal det legges vekt på naturhensyn og prosjektets samfunnsøkonomiske lønnsomhet.»

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp av regjeringen gjennom utarbeidelse av forslag til endring av energiloven, som utredes og sendes på høring på ordinær måte før saken fremmes for Stortinget som en lovsak.

Komiteen viser til omtale fra regjeringen og imøteser forslag til endring av energiloven.

Vedtak nr. 610, 19. april 2018

«Stortinget ber regjeringen gjennom NVE videreføre kartleggingen av utsatte bebygde områder for å styrke kunnskapsgrunnlaget og få bedre oversikt over behovet for flom og rassikring. Basert på dette videreføres arbeidet med å utarbeide oversikter over aktuelle sikringstiltak som bør iverksettes.»

Anmodningsvedtaket anses av regjeringen som fulgt opp.

Komiteen viser til regjeringens omtale, og merker seg at en god del kartlegging allerede er gjennomført. Komiteen registrerer videre at anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp gjennom NVEs arbeid med kartlegging av fareområder, jf. omtale i Prop. 1 S (2018–2019) del II, Programkategori 18.20 Energi og vannressurser, side 66. Her rapporteres det også årlig om arbeidet med forebygging av flom- og skredrisiko, jf. side 63.

Vedtak nr. 665, 3. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen om en helhetlig strategi for forskning, teknologiutvikling og bruk av hydrogen som energibærer.»

Det vises til omtale av oppfølgingen under vedtak nr. 953, 15. juni 2017. Strategien vil også omfatte bruk av hydrogen som energibærer.

Ko m i t e e n viser til omtale fra regjeringen og imøteser snarest mulig en helhetlig strategi for forskning, teknologiutvikling og bruk av hydrogen som energibærer.

Vedtaks nr. 666, 3. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til sonderinger med de andre nordiske landene med tanke på en felles nordisk hydrogenstrategi.»

Det vises til omtale av oppfølgingen under vedtak nr. 953, 15. juni 2017. I strategien vil sonderinger med øvrige nordiske land bli omtalt.

Ko m i t e e n viser til omtale fra regjeringen og imøteser snarest mulig en helhetlig strategi for forskning, teknologiutvikling og bruk av hydrogen som energibærer.

Vedtaks nr. 669, 3. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå virkemidlene for kombinert oppvarming og strømforsyning (CHP) med særlig henblikk på små, prefabrierte biogassanlegg og solcelleanlegg rettet mot landbruket.»

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp av regjeringen i samarbeid med berørte departementer, med en gjennomgang av virkemidlene på området, og forelagt Stortinget på egnet måte.

Ko m i t e e n viser til regjeringens omtale og merker seg at anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp i samarbeid med berørte departementer med en gjennomgang av virkemidlene på området. Ko m i t e e n imøteser framleggelse for Stortinget.

Vedtaks nr. 673, 3. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen arbeide for en internasjonal standard, og etablere en strategi, for landstrøm og ladestrøm i de største havner og cruisehavnene i Norge innen 2025. Dette inkluderer en felles standard for klima- og miljøkrav i norske havner.»

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp av regjeringen i samarbeid med berørte departementer og forelagt Stortinget på egnet måte.

Ko m i t e e n viser til regjeringens omtale og merker seg at anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp i samarbeid med berørte departementer med en gjennomgang av

virkemidlene på området. Ko m i t e e n imøteser framleggelse for Stortinget i god nok tid til å nå målet om landstrøm og ladestrøm i de største havnene og cruisehavnene i Norge innen 2025.

Vedtaks nr. 824, 4. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen utarbeide detaljert forskrift for åpning og tildeling av konsesjoner for havvind på norsk sokkel.»

Departementet har innledet et arbeid med forskrifter til havenergilova. Departementet vil orientere Stortinget på egnet måte når forskriftene er fastsatt.

Ko m i t e e n har merket seg regjeringens omtale av saken og imøteser orientering når forskriften er fastsatt.

Vedtaks nr. 825, 4. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede internasjonale erfaringer med og relevante modeller for støttemekanismer i tidligfase som er tilstrekkelige for å stimulere til rask utvikling av havvindprosjekter i kommersiell skala.»

Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Ko m i t e e n har merket seg regjeringens omtale av saken.

Vedtaks nr. 890, 11. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen sørge for at senest ved etablering av flere produserende felt i Barentshavet må disse sees i sammenheng med Johan Castberg og bygging av en ilandføringsterminal på Veidnes i Finnmark.»

Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte, jf. kap. 9 Utgreiing av omlastningsløsinger for olje på Veidnes i Finnmark i Prop.1 S (2018–2019) fra Olje- og energidepartementet, del III, side 107.

Ko m i t e e n har merket seg regjeringens omtale av saken.

Vedtaks nr. 891, 11. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte – innen utgangen av 2018 og med sikte på vedtak – om utredningene Barents Sea Oil Infrastructure gjør om en nedskalert terminalløsning og en skip-til-skip-løsning på Veidnes i Finnmark. Beslutningen skal bygge på hensyn til god ressursforvaltning.»

Status og videre prosess når det gjelder utredningene om Barents Sea Oil Infrastructure er beskrevet i kap. 9 Utgreiing av omlastningsløsinger for olje på Veidnes i Finnmark i Prop.1 S (2018–2019) fra Olje- og energidepartementet, del III, side 107.

Komiteen har merket seg regjeringens omtale av saken.

Vedtak nr. 1007, 15. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen ferdigstille kvalitetssikringen knyttet til CO₂-fangstprosjektet til Fortum Oslo Varmes anlegg på Klemetsrud i løpet av sommeren 2018 og snarest sette i gang forprosjektering av CCS både på Norcem og Fortum Oslo Varme, gitt at den kvalitets-sikrede informasjonen tilsier forprosjektering av Fortums anlegg som omtalt i Prop. 85 S (2017–2018). Stortinget ber regjeringen på egnet måte i løpet av våren 2019 legge fram en orientering om aktuelle finansieringsmodeller for fullskala fangst, lagring og transport av CO₂.»

Regjeringen anser første del av anmodningsvedtaket som fulgt opp. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte i løpet av våren 2019 med en orientering om aktuelle finansieringsmodeller for fullskala CO₂-håndteringsprosjekter.

Komiteen har merket seg regjeringens omtale av saken og at man anser første del av vedtaket som fulgt opp. Komiteen imøteser orientering fra regjeringen i løpet av våren 2019.

2.3.2 Stortings sesjon 2016–2017

Vedtak nr. 714, 30. mai 2017

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 legge fram en plan for hvordan man kan realisere 10 TWh energisparing i bygg innen 2030. Planen skal inneholde en konkret nedtrappingsplan i bygg og en virkemiddelpakke med eksisterende og nye virkemidler for å realisere målet.»

Energi- og miljøkomiteens flertall har i Innst. 9 S (2017–2018) vist til sine merknader under kap. 1825 og var der uenig i at vedtaket er fulgt opp.

Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til teksten i vedtak 714 (2016–2017), der det heter at «... Planen skal inneholde en konkret nedtrappingsplan i bygg og en virkemiddelpakke med eksisterende og nye virkemidler for å realisere målet».

Flertallet viser til at denne planen skulle vært lagt fram i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2018. I Prop. 1 S (2017–2018) viser regjeringen til kapittel 14 under del III «Eit mål om 10 TWh redusert energibruk i eksisterende bygg». Flertallet merker seg at regjeringen i dette kapitlet har regnet på effekten av virkemidlene til Enova (4 TWh), rivning (6 TWh), samt mer energieffektiv bruk av apparater og forbud mot fossil olje (5 TWh), totalt 15 TWh. Flertallet peker på at det i reg-

nestykket ikke inkluderes ny energibruk på 11 TWh fra nybygg og befolkningsvekst frem mot 2030 i målet. Dette betyr at den totale energibruken kan bli redusert med kun 4 TWh, ikke 10 TWh slik intensjonen i forslaget er.

Flertallet viser til at Stortinget enstemmig har fastsatt et mål om 10 TWh reduksjon i levert energi til eksisterende bygningsmasse innen 2030 (Meld. St. 25 (2015–2016)). Dette målet ble ytterligere konkretisert gjennom vedtak 714 av 30. mai 2017, der det stilles tydelige krav om en konkret nedtrappingsplan i bygg og en virkemiddelpakke med eksisterende og nye virkemidler for å realisere målet.

Flertallet viser til Innst. 9 S (2017–2018) under kap. 1825, der energi- og miljøkomiteens flertall ikke anser redegjørelsen i Prop. 1 S (2017–2018) som tilstrekkelig oppfølging av anmodningsvedtak nr. 714 av 30. mai 2017.

Flertallet merker seg at det i Prop. 1 S (2018–2019) heter at Olje- og energidepartementet vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Flertallet imøteser snarlig tilbakemelding på vedtaket.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at regjeringen har en rekke virkemidler for energieffektivisering i både nye og eksisterende bygg. Det stilles strenge energikrav i byggeteknisk forskrift (TEK), og energikrav til produkter som brukes i bygg, blir stadig strengere gjennom EUs produktreguleringer. Enova har støtteordninger for boliger, borettslag og yrkesbygg, og programmet for eksisterende bygg har nylig blitt utvidet til å gjelde flere typer tiltak.

Disse medlemmer viser videre til at innføringen av smarte strømmålere (AMS), og stadig bedre muligheter for automatisering, legger til rette for mer energieffektiv drift av bygg. Disse medlemmer merker seg at Enova støtter opp under en slik utvikling og melder om stort energieffektiviseringspotensial ved smartere drift av bygg.

Disse medlemmer har merket seg at Olje- og energidepartementet arbeider med å gjøre energimerkeordningen for bygg mer relevant for eksisterende bygg.

Disse medlemmer peker på at forbud mot bruk av mineralolje til oppvarming fra 2020 vil føre til mer effektiv oppvarming av bygg og tappevann. Energieffektivisering i bygg vil ha liten effekt på klimagassutslipp i Norge ettersom det meste av det stasjonære energiforbruket i Norge dekkes av fornybare kilder, jf. Meld. St. 41 (2016–2017). Effektiv og klimavennlig bruk av energi er en sentral del av energipolitikken frem mot 2030, som ble lagt fram i Meld. St. 25 (2015–2016).

Disse medlemmer viser til at regjeringen vil komme tilbake til vedtak nr. 714 i statsbudsjettet for 2020.

Vedtak nr. 765, 6. juni 2017

«Stortinget ber regjeringen utrede konkurransesituasjonen på norsk sokkel og framtidsutsiktene for norsk leverandørindustri etter de omstillingene industrien har vært igjennom.»

Anmodningsvedtaket anses av regjeringen som fulgt opp.

Komiteen viser til at regjeringen har utredet konkurransesituasjonen på norsk sokkel og framtidsutsiktene for norsk leverandørindustri i Prop. 1 S (2018–2019), kap. 11.

Med bakgrunn i denne utredningen anser komiteen anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 953, 15. juni 2017

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en industristrategi for hydrogen.»

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp ved at Olje- og energidepartementet og Klima- og miljødepartementet sammen legger frem en helhetlig strategi for forskning, teknologiutvikling og bruk av hydrogen som energibærer på egnet måte, som varslet i regjeringens politiske plattform (Jeløyplattformen).

Komiteen viser til omtale fra regjeringen og imøteser snarest mulig en helhetlig strategi for forskning, teknologiutvikling og bruk av hydrogen som energibærer.

2.3.3 Stortingssesjon 2015–2016

Vedtak nr. 685, 23. mai 2016

«Stortinget ber regjeringen sikre realisering av minst ett CCS-anlegg for å bidra til at Norge når sitt nasjonale klimamål for 2020.»

Anmodningsvedtaket anses av regjeringen som fulgt opp.

Komiteen har merket seg regjeringens omtale av saken.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti anser det som usannsynlig at regjeringen har til hensikt å følge opp dette vedtaket, og mener det er uheldig for klimaarbeidet.

2.3.4 Stortingssesjon 2014–2015

Vedtak nr. 455, 17. mars 2015

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om virkemidler for å fase ut fossil olje i fjernvarme og gjøre fjernvarme mest mulig ressurseffektiv.»

Flertallet viste i Innst. 9 S (2017–2018) til at regjeringen ikke har kommet med forslag om å fase ut olje i fjernvarme, slik Stortinget ba om, men derimot kommet med en orientering om hvorfor de mener dette ikke er nødvendig. Flertallet mente på denne bakgrunn at anmodningsforslaget ikke var fulgt opp.

Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Komiteen har merket seg regjeringens omtale av saken.

3. Rammeområde 13 – Miljø

Oversikt over bevilgningsforslagene på de ulike kapitler og poster under rammeområde 13 i Prop. 1 S (2018–2019).

90-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.

Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 13

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2018–2019)
			Utgifter
<i>Klima- og miljødepartementet</i>			
1400		Klima- og miljødepartementet	
	1	Driftsutgifter.....	288 584 000
	21	Spesielle driftsutgifter	106 508 000
	50	Helhetlig profilering, grønne løsninger	10 239 000
	51	Den naturlige skolesekken.....	7 904 000
	70	Frivillige miljøorganisasjoner og allmenntilgjengelige miljøstiftelser	52 541 000
	71	Internasjonale organisasjoner	88 053 000
	74	Tilskudd til AMAP, kan overføres	4 871 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2018–2019)
	76	Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	97 382 000
1410		Kunnskap om klima og miljø	
	21	Miljøovervåking	277 297 000
	22	Miljøkartlegging	90 579 000
	23	MAREANO, <i>kan overføres</i>	44 386 000
	50	Basisbevilgninger til miljøforskningsinstituttene	191 294 000
	51	Forskningsprogrammer m.m.	293 105 000
	53	Internasjonalt samarbeid om miljøforskning	6 897 000
	70	Nasjonale oppgaver ved miljøforskningsinstituttene	38 007 000
	72	Tilskudd til GenØk – Senter for biosikkerhet	5 145 000
1411		Artsdatabanken	
	1	Driftsutgifter	32 020 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	8 883 000
	70	Tilskudd til arter og naturtyper, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	28 890 000
1412		Meteorologiformål	
	50	Meteorologisk institutt	313 882 000
	70	Internasjonale samarbeidsprosjekt	172 566 000
1420		Miljødirektoratet	
	1	Driftsutgifter	689 287 000
	21	Spesielle driftsutgifter	263 078 000
	22	Statlige vannmiljøtiltak	235 574 000
	23	Oppdrags- og gebyrrelatert virksomhet, <i>kan overføres</i>	135 608 000
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder, <i>kan overføres</i>	30 167 000
	31	Tiltak i verneområder, <i>kan overføres</i>	81 419 000
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner, <i>kan overføres</i>	1 450 000
	33	Statlige erverv, nytt vern, <i>kan overføres</i>	6 200 000
	34	Statlige erverv, nasjonalparker, <i>kan overføres</i>	2 053 000
	35	Statlige erverv, skogvern, <i>kan overføres</i>	444 612 000
	38	Restaurering av myr og annen våtmark, <i>kan overføres</i>	23 625 000
	39	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 69 og 79</i>	12 483 000
	61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpassing, <i>kan overføres</i>	158 230 000
	63	Returordning for kasserte fritidsbåter	20 000 000
	64	Skrantsesykeprøver fra fallvilt	1 748 000
	65	Tiltak i kommuner med ulverevir i Hedmark, Akershus og Østfold	20 560 000
	69	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 39 og 79</i>	50 962 000
	70	Tilskudd til vannmiljøtiltak, <i>kan overføres</i>	30 292 000
	71	Marin forsøpling, <i>kan overføres</i>	65 290 000
	72	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt, <i>overslagsbevilgning</i>	136 978 000
	73	Tilskudd til rovvilttiltak, <i>kan overføres</i>	80 426 000
	74	CO ₂ -kompensasjonsordning for industrien	538 167 000
	75	Utbetaling for vrakpant og tilskudd til kjøretøy og fritidsbåter, <i>overslagsbevilgning</i>	690 992 000
	76	Refusjonsordninger, <i>overslagsbevilgning</i>	137 464 000
	77	Diverse organisasjoner og stiftelser m.m.	14 416 000
	78	Friluftsmål, <i>kan overføres</i>	179 891 000
	79	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 39 og 69</i>	450 000
	81	Naturarv og kulturlandskap, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	62 011 000
	82	Tilskudd til truede arter og naturtyper, <i>kan overføres</i>	45 355 000
	84	Internasjonalt samarbeid	5 308 000
	85	Naturinformasjonssentre, <i>kan overføres</i>	69 031 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2018–2019)
1422		Miljøvennlig skipsfart	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 557 000
	70	Tilskudd til private, <i>kan nyttes under post 21</i>	7 000 000
1423		Radioaktiv forurensning i det ytre miljø	
	1	Driftsutgifter	27 040 000
1425		Fisketiltak	
	21	Spesielle driftsutgifter	100 000
	70	Tilskudd til fiskeformål, <i>kan overføres</i>	16 696 000
1428		Reduserte klimagassutslipp, energiomlegging, energi- og klimateknologi	
	50	Overføring til Klima- og energifondet	3 064 450 000
1471		Norsk Polarinstitutt	
	1	Driftsutgifter	242 376 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	77 243 000
	50	Stipend	509 000
1472		Svalbards miljøvernfond	
	50	Overføringer til Svalbards miljøvernfond	19 658 000
1474		Fram – Nordområdesenter for klima- og miljøforskning	
	50	Tilskudd til statlige mottakere, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	24 011 000
	70	Tilskudd til private mottakere, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	28 812 000
1481		Klimakvoter	
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 499 000
	22	Kvotekjøp, generell ordning, <i>kan overføres</i>	200 000 000
	23	Kvotekjøp, statsansattes flyreiser, <i>kan overføres</i>	310 000
1482		Internasjonale klima- og utviklingstiltak	
	1	Driftsutgifter	99 039 000
	73	Klima- og skogsatsingen, <i>kan overføres</i>	3 081 543 000
		Sum utgifter rammeområde 13	13 291 003 000
Inntekter			
<i>Inntekter under departementene</i>			
4400		Klima- og miljødepartementet	
	2	Diverse inntekter	441 000
	3	Refusjon fra Utenriksdepartementet	1 817 000
4411		Artsdatabanken	
	2	Diverse inntekter	417 000
4420		Miljødirektoratet	
	1	Oppdrag og andre diverse inntekter	7 373 000
	4	Gebyrer, forurensningsområdet	41 141 000
	6	Gebyrer, fylkesmannsembetenes miljøvernavdelinger	35 869 000
	7	Gebyrer, kvotesystemet	8 270 000
	8	Gebyrer, naturforvaltningsområdet	638 000
	9	Internasjonale oppdrag	43 816 000
4471		Norsk Polarinstitutt	
	1	Salgs- og utleieinntekter	11 272 000
	3	Inntekter fra diverse tjenesteyting	62 123 000
	21	Inntekter, Antarktis	13 877 000
4481		Salg av klimakvoter	
	1	Salgsinntekter	6 743 022 000
		Sum inntekter rammeområde 13	6 970 076 000
		Netto rammeområde 13	6 320 927 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1400 post 1	kap. 4400 post 2
kap. 1411 post 21	kap. 4411 post 2
kap. 1420 post 1	Kap. 4420 post 1
kap. 1420 post 23	kap. 4420 postene 4, 6, 8 og 9
kap. 1471 post 1	kap. 4471 postene 1 og 3
kap. 1471 post 21	kap. 4471 post 21
kap. 1472 post 50	kap. 5578 post 70

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til overskridelser

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan:

1. overskride bevilgningen på kap. 1481 Klimakvoter, post 1 Driftsutgifter, til dekning av honorar, transaksjonskostnader og utgifter til faglig bistand i forbindelse med salg av klimakvoter.
2. overskride bevilgningen på kap. 1481 Klimakvoter, post 22 Kvotekjøp, generell ordning, med et beløp som svarer til inntekter fra salg av klimakvoter

under statens kvotekjøpsprogram som er regnskapsført på kap. 4481 Salg av klimakvoter, post 1 Salgsinntekter.

IV

Kjøp av klimakvoter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan inngå avtaler om kjøp av klimakvoter innenfor en samlet ramme på 1 700 mill. kroner for gamle og nye forpliktelser under kap. 1481 Klimakvoter, post 22 Kvotekjøp, generell ordning.

V

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan foreta bestillinger av materiell o.l. ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1420		Miljødirektoratet	
	22	Statlige vannmiljøtiltak	9,1 mill. kroner
	31	Tiltak i verneområder	3 mill. kroner
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner	6,7 mill. kroner
	33	Statlige erverv, nytt vern	7,7 mill. kroner
	35	Statlige erverv, skogvern	351,3 mill. kroner
	38	Restaurering av myr og annen våtmark	9,5 mill. kroner

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1411		Artsdatabanken	
	70	Tilskudd til arter og naturtyper	27 mill. kroner

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1420		Miljødirektoratet	
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder	55 mill. kroner
	61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpassing	176,7 mill. kroner
	71	Marin forsøpling	15 mill. kroner
	78	Friluftsmål	3 mill. kroner
1428		Reduserte klimagassutslipp, energiomlegging, energi- og klimateknologi	
	50	Overføring til Klima- og energifondet	400 mill. kroner
1482		Internasjonale klima- og utviklingstiltak	
	73	Klima- og skogsatsingen	2 052 mill. kroner

VII

Fullmakt til å inngå forpliktelser

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan pådra forpliktelser for fremtidige år til å kjøpe inn materiell og til å gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger under kap. 1420 Miljødirektoratet, postene 39, 69 og 79 Oppryddingstiltak, men slik at samlet ramme for nye forpliktelser og gammelt ansvar ikke overstiger 76,3 mill. kroner.

VIII

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetalinger av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas én gang i året for FNs klima- og skogprogram, Verdensbankens Forest Carbon Partnership Facility, Forest Investment Program og BioCarbon Fund plus.
2. Utbetalinger av kjernebidrag til Global Green Growth Institute kan foretas i henhold til organisasjonens regelverk.
3. Utbetalinger av tilskudd til fond forvaltet av FNs Multi Partner Trust Fund og Inter-American Development Bank (IDB) kan foretas i henhold til regelverket for det enkelte fond.

IX

Utbetaling til Verdensbankens karbonfond

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 får unntak fra forutsetningene i Stortingets vedtak av 8. november 1984 om utbetalinger av gitte bevilgninger gjennom at tilskudd til Verdensbankens Forest Carbon Partnership Facility Carbon Fund kan utbetales med det formål å betale for framtidige verifiserte utslippsreduksjoner.

X

Utbetaling av tilskudd til offentlig-privat samarbeid

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 får unntak fra forutsetningene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om at utbetaling av gitte bevilgninger kun skal skje ved behov, slik at det kan utbetales tilskudd til risikoreduksjon for investeringer i avskogingsfri og bærekraftig råvareproduksjon i tråd med kriteriene for kap. 1482 Internasjonale klima- og utviklingstiltak, post 73 Klima- og skogsatsingen.

XI

Utbetaling av renter på tilskudd

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge under Klima- og skogsatsingen på kap. 1482 post 73, kan benyttes til tiltak etter avtale mellom Klima- og miljødepartementet og den enkelte mottaker.

XII

Omgjøring av betingede lån til tilskudd

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan gi Enova SF fullmakt til å omgjøre betingede lån fra Klima- og energifondet til tilskudd etter forhåndsdefinerte og forutsigbare betingelser.

3.1 Hovedprioriteringer og primærstandpunkter for de ulike fraksjoner for rammeområde 13 Miljø

3.1.1 Innledning

Komiteen har ved Stortingets vedtak 16. oktober 2018 fått tildelt kapitler under rammeområde 13 Miljø, jf. Innst. 18 S (2018–2019). Ved Stortingets vedtak 3. desember 2018 er netto utgiftsramme for rammeområde 13 fastsatt til 5 991 727 000 kroner, jf. Innst. 2 S (2018–2019).

Komiteen viser til partienes respektive merknader om rammeområde 13 i finansinnstillingen, jf. Innst. 2 S (2018–2019). Innstillingen omfatter forslaget til statsbudsjett for 2019 fra regjeringen Solberg, jf. Prop. 1 S (2018–2019), som ble lagt frem 8. oktober 2018.

Komiteen viser videre til brev til Stortingets presidentskap av 8. oktober, 9. oktober, 24. oktober og 7. november 2018, fra Klima- og miljødepartementet, om rettelser i Prop. 1 S (2018–2019) fra Klima- og miljødepartementet. Brevene er vedlagt innstillingen.

Komiteen viser til at det 20. november 2018 ble inngått avtale om statsbudsjettet for 2019 mellom regjeringspartiene Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Det vises til behandlingen av Innst. 2 S (2018–2019) med løse forslag 3. desember 2018. Det vises videre til de respektive merknader i denne innstillingen.

Den foreliggende innstillingen gjengir i tabellform regjeringens forslag, budsjettforliket og endringsforslagene det er flertall for, og partienes primære alternative budsjettforslag fra finansinnstillingen. De alternative forslagene fikk ikke flertall under behandlingen 3. desember 2018.

3.1.2 Høyre, Fremskrittspartiet og Venstres hovedprioriteringer

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til regjeringens forslag til statsbudsjett for 2019, Prop. 1 S (2018–2019) og nasjonalbudsjettet for 2019, Meld. St. 1 (2018–2019), og vil understreke at det å løse klima- og miljøutfordringer er blant de største oppgavene vi står overfor i vår tid.

Disse medlemmer viser til at klima- og miljøutfordringene er globale og krever nasjonale så vel som internasjonale løsninger, og at omstillingen i norsk økonomi må fortsette, slik at klimamålene kan nås og vi får flere ben å stå på i fremtiden.

FORSKNING, UTVIKLING OG INNOVASJON

Disse medlemmer merker seg at regjeringen har prioritert forskning, utvikling og innovasjon for å bidra til å utvikle lav- og nullutslippsløsninger og kutte klimagassutslipp i Norge. På denne måten vil Norge også skape grønn teknologi som kommer verden til gode. Disse medlemmer merker seg at regjeringen foreslår en kraftig økning av overføringene til Enova gjennom Klima- og energifondet, som en målrettet innsats for å fremskynde at null- og lavutslippsteknologi tas i bruk og bidra til både reduksjon i utslipp og styrking av norsk konkurransekraft.

INTERNASJONALT SAMARBEID

Disse medlemmer er opptatt av viktigheten av internasjonalt samarbeid for å løse klima- og miljøutfordringene og fremhever regjeringens forslag til økt bevilgning til klima- og miljøbistand. Dette bidrar både til utvikling og stabilitet, og disse medlemmer fremhever spesielt en bred og kraftig satsing på bevaring av

regnskog, reduksjon av marin forsøpling og fornybar energi.

Reduserte utslipp fra avskoging er en forutsetning for å nå Parisavtalens mål om å begrense jordas oppvarming, og disse medlemmer merker seg at regjeringen sikrer at Norge tar en lederrolle i å bekjempe avskoging av regnskog. Styrking av klima- og skoginitiativet i 2019 vil brukes til å skaffe nødvendige data som vil være til stor hjelp for sivilsamfunnsorganisasjoner og myndigheter i arbeidet med å beskytte skogen.

SKOGVERN

Disse medlemmer fremhever viktigheten av å forvalte Norges egne fantastiske naturverdier og merker seg at regjeringen fortsatt prioriterer norsk skogvern, som vil gi god framdrift i det langsiktige arbeidet med å verne 10 pst. av skogen gjennom frivillig privat vern og vern av offentlig eide skogarealer. Det biologiske mangfoldet i naturen utgjør en kjerne i vårt livsgrunnlag. Disse medlemmer er tilfreds med at satsingen på naturkartlegging og arbeid med det økologiske grunnkartet videreføres på samme høye nivå som i 2018.

MARIN FORSØPLING OG MIKROPLAST

Disse medlemmer understreker at marin forsøpling er en stor utfordring, både nasjonalt og internasjonalt. Plast i havet må forebygges og begrenses. Regjeringens forslag om en samlet bevilgning på 400 mill. kroner til internasjonalt arbeid mot marin forsøpling, er noe disse medlemmer ønsker å fremme. Videre ønsker disse medlemmer å vise til regjeringens forslag om å styrke arbeidet med forskning rundt marin forsøpling og mikroplast, samt videre fokus på opprydding av forurenset bunn og effektiv opprydding over hele landet. Disse medlemmer ser opprettelsen av senter for oljevern og miljø i Lofoten/Vesterålen og økning av bevilgning til dette senteret som et viktig ledd i denne oppryddingen.

ROVDYR

Disse medlemmer understreker at det er bred politisk enighet om at vi skal ha rovdyr i Norge, samtidig som vi skal ta hensyn til beitenæringen. Disse medlemmer er derfor fornøyd med at regjeringen vil følge opp den todelte målsettingen med både bærekraftig forvaltning av rovvilt og ivaretagelse av næringsutøvelse gjennom å styrke arbeidet med rovviltforvaltningen i 2019.

GRØNN SKIPSFART OG TRANSPORT

Disse medlemmer viser til at grønn skipsfart er en viktig del av arbeidet med grønn omstilling i transportsektoren, og merker seg at regjeringen foreslår en styrking av arbeidet med å utvikle grønne løsninger i et Grønt kystfartsprogram.

Disse medlemmer ønsker dessuten å understreke viktigheten av regjeringens satsing på klimavennlig transport, som vil føre til betydelige reduksjoner i klimagassutslipp fra transportsektoren og støtte opp under nullvekstmålet. Disse medlemmer ønsker spesielt å trekke fram den økede satsingen på bymiljø-/byvekstavtaler og belønningsordning. Disse medlemmer er spesielt tilfreds med at tilskuddet til store kollektivtransportprosjekter er foreslått nær doblet i 2019. Dette vil bidra til både en mer effektiv og miljøvennlig transport i de største byene.

POLARFORSKNING

Disse medlemmer merker seg en foreslått styrking av den norske tilstedeværelsen og rollen i Ny-Ålesund gjennom økt bevilgning til Norsk Polarinstittutt og deres arbeid med forskning, miljøovervåking og kartlegging av noen av de siste relativt uberørte naturområdene i Arktis og Antarktis.

3.1.3 Arbeiderpartiets hovedprioriteringer

KLIMA OG MILJØ

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at klimautfordringene eskalerer. FNs klimapanel 1,5 °C-rapport er et alvorlig varsko om at verden må handle enda raskere og enda mer kraftfullt for å redusere klimautslippene. Derfor haster det med å styrke innsatsen både hjemme og ute.

Rapporten viser at det potensielt kan være for sent å begrense den globale oppvarmingen til 1,5 grader. Gjennomføring av de foreløpige nasjonalt fastsatte bidragene er anslått til å gi en global oppvarming på rundt 3 °C i 2100. For å holde oppvarmingen under 1,5 °C må de globale utslippene i 2030 være 40–50 pst. lavere enn det dagens fastsatte bidrag vil føre til. For oss i Norge vil oppvarmingen bli enda høyere, en middeltemperaturøkning på 1,5 °C på kloden kan bety 3–3,5 °C i Norge og kanskje over 5 grader i Nord-Norge. Vi vil altså bli hardere rammet enn folk nærmere ekvator.

Uten handling styrer vi mot fire graders økt gjennomsnittstemperatur ved slutten av dette århundret. Det vil gi katastrofale konsekvenser. Store områder blir ubeboelige. Verden har de siste tiårene opplevd endringer i klimasystemet ved at den globale gjennomsnittstemperaturen øker, snø og is smelter, og havet stiger og blir surere. Hetebølger, tørke, flom, sykkloner og skogbrann viser hvor utsatte økosystemene og menneskene er for endringer i klimaet. Artsmangfoldet i naturen reduseres år for år, det samme gjør naturens egen evne til å kompensere for konsekvensene av klimaindringene.

Disse medlemmer mener at klimautfordringene må løses gjennom forpliktende internasjonalt samarbeid, men også at de medfører et tungt nasjonalt ansvar. Alle land må redusere sine utslipp så mye og så

raskt som mulig om vi sammen skal unngå irreversible klimaendringer. For faktisk å nå målet om et nullutslippssamfunn i 2050 mener disse medlemmer at innsatsen i klimapolitikken må styrkes betraktelig, både innenlands og utenlands.

KLIMAEFFEKT AV FREMLAGT ALTERNATIVE BUDSJETT

Disse medlemmer viser til at det ifølge klimaloven skal legges fram en plan for hvordan Norge skal nå sine klimamål og for gjennomføringen – et karbonbudsjett. Dette skal følge de vanlige budsjettprosessene og tiltakene som settes inn og som vil bidra til å redusere CO₂-utslippene fram mot 2030.

Arbeiderpartiet har utarbeidet et eget klimabudsjett i tilknytning til vårt alternative statsbudsjett for 2019. Med dette synliggjør vi hvor vi vil kutte, når tiltakene forventes å virke, hvordan de gjennomføres samt forventet utslippseffekt. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, hvor beregningene viser at Arbeiderpartiets klimapolitikk kan bidra med 19,5 millioner tonn i reduserte klimagassutslipp for perioden 2019–2030 i ikke-kvotepiktig sektor.

UTSLIPPSFRI TRANSPORT

Disse medlemmer mener det er viktig å bruke samferdselspolitikken som et verktøy til å redusere klimautslippene. Skal vi holde vår del av avtalen, må en stor del av kuttene skje innen transportsektoren, og biltrafikken må ned. Transportsektoren står for mer enn 30 pst. av de nasjonale utslippene av klimagasser, og her er mulighetene for utslippskutt særlig store. Dette fordrer en rask overgang til nullutslippstransport.

Siden det bor mest folk i og rundt de store byene, kommer de mest merkbare tiltakene der. For å hindre at veksten i persontransport skjer med bil og bidrar til økt forurensning og dårligere framkommelighet, er det viktig å legge til rette for at flere skal gå, sykle og benytte kollektivtrafikk, der dette er mulig. Disse medlemmer mener at reduksjon i biltrafikken må følges av større satsing på kollektivreiser, samt bedre framkommelighet for de som går og sykler. Dette minsker kjøring og lokal luftforurensning i tettstedene og gir nye muligheter til å utvikle bedre og mer miljøvennlige offentlige rom.

Belønningsavtaler, bymiljøavtaler og byvekstavtaler er ordninger som har nullvekst for persontransport med bil som overordnede mål. Disse medlemmer mener at disse avtalene også bør gjøres tilgjengelig i flere byer i tillegg til de som allerede er med i ordningen, og foreslår at de 20 største byområdene kan komme inn under ordningen.

Disse medlemmer viser til at Stortinget har satt som mål at alle nye biler som selges etter 2025, skal være nullutslippsbiler. For å oppnå dette målet må vi bruke avgifter til å påvirke folks beslutning om hvilken bil de

skal kjøpe. Disse medlemmer mener at Enova må legge til rette for raskere utbygging av ladestasjoner, særlig i de deler av landet der markedet foreløpig ikke kan tilby dette selv. Det er et viktig mål at nullutslippsbiler blir et reelt alternativ over hele landet.

Nullutslippsløsninger blir i stadig større grad tilgjengelige også innenfor områder som tungtransport og skipsfart, men det finnes i dag ingen omfattende virkemidler for å stimulere til å bytte ut gammel teknologi med klimariktig teknologi. Mens næringslivet står for 2/3 av utslippene i transportsektoren, er det få incentiver på plass for et grønt skifte. Disse medlemmer viser til at næringsorganisasjonene har foreslått å etablere en markeds mekanisme for raskere utrulling av null- og lavutslippsløsninger i næringstransporten. Disse medlemmer mener det haster med å få CO₂-fondet for næringstransporten på plass. For at klimagassreduksjonene i næringstransporten kan komme i gang, forventer disse medlemmer fortgang i forhandlingene, slik at et CO₂-fond kan være oppe og gå i løpet av 2019.

ØKT SATSING PÅ KLIMATILPASNING I KOMMUNENE

Disse medlemmer viser til at Klimasats-ordningen bidrar til å utløse lokale klimatiltak som kan framskynde utslippskutt i kommunene og bidra til omstilling til lavutslippssamfunnet. Det kan søkes om tilskudd til bl.a. klimavennlig areal- og transportplanlegging, ladeinfrastruktur og fossilfrie byggeplasser m.m. Disse medlemmer peker på at kommunene har en nøkkelrolle i arbeidet med omstilling til lavutslippssamfunnet og en sirkulær økonomi. Det offentlige har en særdeles viktig rolle i dette arbeidet som en stor innkjøper, ved å stille strenge krav til hele livsløpet for et produkt eller en tjeneste.

Disse medlemmer viser til at vi de siste årene har fått en forsmak på hvordan ekstremværet som følger med klimaendringene, vil påvirke oss: Et varmere, våtere og villere vær i Norge gir mer flom, ras og skred. Derfor må vi planlegge slik at overvannet finner vei igjennom og ned til jorda med grønne, åpne områder, la trær forsinke vannet og ha et ledningsnett som tar nedbøren unna. Mer nedbør og ekstremvær medfører også økt press på vann- og avløpssektoren, hvor det allerede er et stort etterslep i vedlikehold og opprusting. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å styrke Norges vassdrags- og energidirektorat, regional og kommunal forvaltning, klimatiltak og klimatilpasning i kommunene.

BEDRE UTNYTTELSE AV RESSURSENE

Disse medlemmer vil understreke at overgang fra en lineær til en sirkulær økonomi bør både gjenspeiles i virkemiddelapparatet og i skattesystemet. I et sirkulært perspektiv er det en grunnleggende forskjell mellom å gjenbruke ressurser som allerede er en del av det

økonomiske systemet og kan gjenbrukes uten at det belastar naturen – og beslag av nye ressurser som medfører både økte klimautslipp og økologisk fotavtrykk. Disse medlemmer mener at det må utarbeides en bred nasjonal strategi for en sirkulær økonomi hvor de langsiktige utfordringene avklares. Krav om avfallsforebygging, gjenvinning og økt bruk av gjenbrukte materialer er en viktig vei til et grønt skifte og den sirkulære økonomien, i tillegg til å legge til rette for virkemiddelapparatet og prising av uttak av jomfruelige naturressurser. Disse medlemmer peker på at dette vil gjøre sirkulære løsninger mer lønnsomt i alle ledd i verdikjeden og bidra til teknologiutvikling og arbeidsplasser samtidig som det gir miljøgevinst.

BEVARE MENNESKENES LIVSGRUNNLAG

Disse medlemmer viser til at det biologiske mangfoldet utgjør livsgrunnlaget for oss mennesker. Å bevare og sikre bærekraftig bruk av naturlige økosystemer er nødvendig for menneskets framtid og en forutsetning for vekst og velferd i alle samfunn. Økosystemene på land og i havet har en naturlig produksjon som det høstes mat fra, og naturen gir grunnlag for menneskenes egen produksjon av mat. Naturen renser vannet og lufta, produserer oksygen, sikrer pollinering av planter, resirkulerer næringsstoffer, binder jordsmonnet, lagrer karbon, beskytter mot erosjon og er viktig for overvannshåndtering og flomdemping.

Disse medlemmer vil følge opp de nasjonale målene for naturmangfold som er vedtatt i «Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold». Denne sier at det skal være god tilstand i økosystemene, at ingen arter eller naturtyper skal utryddes, og at et representativt utvalg av norsk natur skal ivaretas. Dette sikres gjennom Nasjonalparkplanen, fylkesvise verneplaner, verving av vassdrag, nøkkelbiotoper i skog og beskyttelse av korallrevene. Verdiane i disse områdene må opprettholdes gjennom god forvaltning og skjøtsel. Disse medlemmer vil følge opp målet om at 10 pst. av skogsområdene skal vernes gjennom frivillig skogvern, og viser til satsingen i Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett. Skogvernarbeidet er langsiktig og må derfor videreføres også etter 2020. Målet med skogvernet er å bidra til representativt vern og skal bidra til effektivt å fange opp de viktigste arealene for kritisk truede arter og naturtyper. Videre vil disse medlemmer styrke arbeidet med å sikre en bærekraftig bruk av naturen gjennom å styrke bevilgningene til miljøovervåking, økt kunnskap og forskning på klima og natur, utarbeide et helhetlig økologisk grunnkart, sikre truede arter og naturtyper og styrke skogvernet.

MINDRE PLAST I HAVET

Disse medlemmer viser til at den globale tilførselen av plast til havet er raskt økende, og kostnadene

ved plastforsøplingen som følge av ødelagt havmiljø, tette avløp og drivhusgassutslipp ved produksjon av plast er estimert av FNs miljøprogram til å være 40 mrd. dollar årlig. Tilførsel av marin forsøpling i verdenshavene kjenner ingen landegrenser. Disse medlemmer mener at Norge bør ha som ambisjon å være et internasjonalt knutepunkt for innhenting av kunnskap og overvåking av havets helsetilstand. Her må det etableres internasjonale forsknings- og utviklingsprosjekter. Disse medlemmer mener at Norge er i posisjon til å ta en internasjonal lederrolle i opprydding av plast i havet.

Disse medlemmer mener det skal være gratis å levere marint avfall i havner. Ordninger basert på prosjektet «Fishing for Litter» bør gjøres permanente.

Det er et økende frivillig engasjement over hele Norge for å redusere plastforsøplingen. De frivillige organisasjoner og andres viktige engasjement og dugnadsarbeid til opprydding spiller en sentral rolle, og disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningene til tiltak mot marin forsøpling.

For øvrig viser disse medlemmer til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, til finansinnstillingen og til partiets satsinger og kutt/omdisponeringer på Klima- og miljødepartementets budsjettområde.

3.1.4 Senterpartiets hovedprioriteringer

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, hvor ramme 13 settes til 5 183 667 000 kroner.

Disse medlemmer vil understreke at klima- og miljøpolitikken er sektorovergripende og avhengig av tiltak og virkemidler på et bredt spekter av områder i samfunnet. Disse medlemmer ser at dersom en skal oppnå forbedringer og lykkes i målene om utslippskutt, må klimapolitikken ses i en større sammenheng. Dette innebærer en helhetlig tilnærming til igangsetting og gjennomføring av politiske satsinger, prioriteringer og planer på nær sagt alle områder. Dette innebærer etter disse medlemmers mening at tiltak som innføres og kutter utslipp i en sektor, men som fører til utslipp i en annen sektor, på et annet område eller som karbonlekkasje til et annet land, ikke er gode tiltak. Disse medlemmer vil nevne landbrukspolitikk i den forbindelse. Tiltak som reduserer kjøttproduksjon innenfor landegrensene, men som fører til kjøttimport over landegrensene, er tiltak Senterpartiet ikke kan stille seg bak.

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2018–2019) del IV «Rapportering etter Lov om klimamål (klimalova)» og tiltakene som er listet opp under kap. 14.3.2 Jordbruk. Disse medlemmer vil understreke at denne delen av budsjettproposisjonen ikke er konkret behandlet i forbindelse med behandling av statsbudsjet-

tet. Det er disse medlemmers mening at listen med tiltak derfor ikke kan anses som behandlet av Stortinget, og at det derfor heller ikke kan tolkes dit hen at Stortinget har sluttet seg til å iverksette disse tiltakene.

Disse medlemmer mener det er grunnleggende viktig at utslippskutt skjer i alle sektorer, og at virkemidlene gir reelle kutt i utslipp, samt byr på faktiske og praktisk anvendbare alternativer til fossile løsninger. Disse medlemmer mener at utformingen av klimapolitikken i samfunnet generelt og i hver sektor spesielt, må gjøres med utgangspunkt i den klimaeffekten som ønskes oppnådd. Dette innebærer, etter disse medlemmers mening, at klimavirkemidlene må utformes med sikte på å utløse de klimatiltakene som er tilgjengelige i de ulike sektorene, og ta utgangspunkt i hvilke klimatiltak det er mulig å gjennomføre. Vurderingen av hvilke virkemidler som er best egnet til å utløse tiltakene, kan ikke være upåvirket av andre politiske mål og samfunnshensyn. Disse medlemmer mener at den øvelsen regjeringen gjør ved å sette norsk matproduksjon og bosatte i distriktenes behov for transport med bil opp mot mål om utelukkende reduserte klimautslipp, er en teoretisk tilnærming som ikke gjenspeiler, og som vanskeliggjør diskusjonen om – og forståelsen for – de faktiske problemstillingene og de praktiske løsningene. Disse medlemmer mener at det må være klimapolitikkenes oppgave å jobbe frem alternativene, noe som ikke nødvendigvis innebærer lik løsning for alle sektorer, alle landsdeler eller for alle samfunnsområder.

Disse medlemmer er av den oppfatning at det trengs en strategisk, helhetlig og målrettet satsing for å oppnå våre klimamål, men at dette må innebære en differensiert tilnærming og en forståelse for at ulike tiltak kan fungere i ulike deler av landet. Disse medlemmer viser til betydningen av bred oppslutning om norske omstillingstiltak og mener derfor generelle tiltak som slår urettferdig ut, må unngås. Disse medlemmer viser videre til at vi, parallelt med omstilling til et grønt samfunn må sikre de sentrale bærebjelkene i den norske modellen som består av en langvarig tradisjon for sosial og geografisk utjevning. Disse medlemmer viser til Senterpartiets utgangspunkt om å få på plass politikk og tiltak for å redusere de store utslippene. Disse medlemmer vil understreke at det ikke er målet om en klimapolitikk som kutter klimautslipp i tråd med både nasjonale og internasjonale forpliktelser, som skiller partiene i dag. Imidlertid er det, etter disse medlemmers mening, forskjell på hvilken innretning man mener er til det beste for å nå utslippmålene.

Disse medlemmer viser til nærings- og tungtransporten som i dag står for dobbelt så store utslipp som personbiltransport. Disse medlemmer mener at det foreslåtte CO₂-fondet for næringstransport er et

svært viktig tiltak for omstilling på dette området, som det haster med å få på plass.

Disse medlemmer viser til at det også under andre områder som transport og næring foreslås styrking i Senterpartiets alternative statsbudsjett til tiltak som gjør miljøvennlig transport og næringsutvikling mulig også i distriktene. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til tiltak knyttet til transport og klima. Dette innebærer blant annet satsing på jernbanen, både nye prosjekter, og forbedring av eksisterende strekninger som elektrifisering av Trønderbanen. Videre bevilges det tilskudd til pendlerparkeringer, det satses på kollektivtransport i distriktene og på å overføre gods fra vei til sjø.

Disse medlemmer vurderer at en kraftfull og langsiktig satsing på biodrivstoff er en annen viktig strategisk satsing innen klimaområdet. Disse medlemmer viser til at Norge ligger lavt i andel biodrivstoff sammenlignet med våre naboland Sverige og Finland. Disse medlemmer understreker at produsenter av biodrivstoff må gis langsiktige og trygge rammevilkår, slik at det kan treffes kloke investeringsbeslutninger.

Disse medlemmer er av den oppfatning at en grønn omlegging av næringslivet vil kunne bli en betydelig styrke for Norge. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en styrking av bioøkonomiordningen samtidig som bevilgningene til investeringselskapet Nysnø, som skal investere i selskap som tar en rolle i utvikling av ny, klimavennlig teknologi innenfor en rekke ulike sektorer også styrkes. Disse medlemmer vil understreke at dette er gode eksempler på sektorovergrepene og tiltak.

Disse medlemmer viser til Senterpartiets utgangspunkt om at økt bruk av skogressursene er helt avgjørende i klimapolitikken. Disse medlemmer viser videre til at aktivt skogbruk kan øke opptaket av karbon i skogen, og at biomassen som utvinnes, kan bli til fornybare materialer, energi og en rekke andre klimanøytrale produkter.

Disse medlemmer er bekymret for at EUs nye klimaregelverk og regneregler for skog kan gi store utfordringer for de konkrete mulighetene Norge har til å nytte skogressursene i klimaarbeidet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet derfor har vært klare på at regjeringens oppgave i forhandlingene med EU må være å sørge for at Norge kan utnytte det handlingsrommet som ligger i EU-regelverket, slik at Norge kan bruke skogens potensial i det grønne skiftet.

Disse medlemmer viser til at det ifølge Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) er grunnlag for å øke avvirkningen med minst 5 millioner kubikkmeter i året. Disse medlemmer viser videre til at kvantumet kan økes ytterligere gjennom utbygging og forbedring av infrastrukturen knyttet til tømmertransport. Disse

medlemmer vil vise til at det også er rom for å utnytte skogsavfall i større grad, noe som utgjør anslagsvis 20–30 pst. av biomassen i granskog. Disse medlemmer vil understreke at Senterpartiet ikke støtter vern som et virkemiddel knyttet til klima og skog, fordi en fortsatt bærekraftig bruk og forvaltning av norske skogressurser vil ivareta muligheten til å bruke skogen aktivt i klimaarbeidet, men også hensynet til skogen som økosystem. Disse medlemmer vil understreke at det er et viktig prinsipp for Senterpartiet at skogvern skal skje frivillig. Disse medlemmer støtter ikke bruk av tvang på dette området, og vil på denne bakgrunn vise til Senterpartiets alternative statsbudsjett, som foreslår å redusere bevilgningen til skogvern. Disse medlemmer vil understreke at midler som er avsatt til erstatning for frivillig vern, må prioriteres. Samtidig styrker partiet satsingen på skogplanting med 10 mill. kroner.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av å nå målet om å realisere minst ett fullskala anlegg for karbonfangst og -lagring innen 2020, og forventer at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en sak om dette i 2019.

Disse medlemmer vil holde frem Senterpartiets prinsipp om at klimapolitikk må være konkret og praktisk, og vil i den forbindelse understreke den viktige rollen kommunene spiller i klimapolitikken. Disse medlemmer mener kommunene har gode forutsetninger for å finne lokale klimapolitiske løsninger som ikke blir sett på statlig nivå. Kommunene har et stort klimapotensial som hittil ikke har fått nødvendig oppmerksomhet. I kommunene er det mulig å differensiere politikken etter hvilke utfordringer og muligheter som finnes lokalt, og dette er etter disse medlemmers mening fornuftig bruk av samfunnets midler. I Senterpartiets alternative statsbudsjett styrkes derfor kommunalt klimaarbeid, sammen med styrking av en rekke andre poster som legger til rette for økt klimainnsats lokalt.

Disse medlemmer er sterkt bekymret for konsekvensene av regjeringens rovviltpolitikk. Disse medlemmer viser til at rovviltbestandene truer beitebruket slik vi kjenner det i dag, og at mange mennesker opplever redusert livskvalitet i hverdagen på grunn av rovviltsituasjonen. Disse medlemmer viser videre til at tilskudd til rovvilttiltak dekker en rekke viktige, avhjelpende tiltak i rovviltforvaltningen, som kostnader til kompensasjon for kommunale jaktlag ved skadefelling, og kompetansetiltak for jegere.

Disse medlemmer er spesielt opptatt av at det skal være mer midler tilgjengelig til konkrete tiltak som fungerer i områder der rovdyr, beitedyr og befolkning lever i konflikt, og at dette må innebære muligheten til å drive effektiv lisensjakt, like fullt som å drive ekstra tilsyn i beiteområder. Disse medlemmer vil understreke at det er behovet som må avgjøre hvilket av tilta-

kene som skal iverksettes. Disse medlemmer vil understreke at den økte konfliktlinjen i dagens rovdyrpolitikk gjør det nødvendig å sette i verk mer omfattende tiltak enn det som blir gjort i dag, og at disse er så treffsikre og lokalt forankret som mulig. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett og forslag om å styrke bevilgningene til konfliktdepnende tiltak i rovdyrforvaltningen.

3.1.5 Sosialistisk Venstrepartis hovedprioriteringer

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative forslag til statsbudsjett, hvor ramme 13 settes til 8 683 427 000 kroner, som er en økning på om lag 2,362 mrd. kroner i forhold til regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at kampen for å bekjempe miljøproblemene krever en stor satsing på en rekke områder av statsbudsjettet, i tillegg til forslagene til satsinger over Klima- og miljødepartementets budsjett.

Dette medlem viser til at høsten 2018 la FNs klimapanel fram sin siste rapport, som viser at verden står overfor en svært alvorlig klimatrussel om ikke utslippene kuttes raskt og mye. Dette medlem viser videre til at både i Norge og internasjonalt skjer det et omfattende tap at naturmangfold. Hovedårsaken er nedbygging av areal, men tapet av naturmangfold truer hele vårt livsgrunnlag. I årene framover må hvert eneste statsbudsjett være et ambisiøst miljøbudsjett.

Dette medlem viser derfor til en kraftig økt satsing på miljø og grønn omstilling i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, med totalt 9 mrd. kroner mer enn regjeringens forslag. Av dette er det mer enn 4,5 mrd. kroner ekstra til en grønn transportrevolusjon, og om lag 680 mill. kroner til å ta vare på den sårbare naturen. Dette medlem viser videre til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett også foreslår et grønt skatteskifte for at de miljøvennlige løsningene skal vinne over de forurensende.

TILPASNING TIL KLIMAENDRINGENE

Dette medlem viser til at de ødeleggende klimaendringene er i gang. I Norge opplever vi mer ekstremvær. Denne sommeren var det ekstrem tørke. Minst like vanlig i fremtiden blir mer styrtregn og flom, som det vi opplevde i høst. Norge må rustes for klimaendringene. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås om lag 880 mill. kroner til klimatilpasning over flere rammeområder. Satsingen omfatter særlig å forebygge skader fra flom og skred og støtte til kommuners arbeid med klimatilpasning og investeringer i vann og avløp gjennom en egen rentekompensasjonsordning for vann og avløp i Kommune-Norge. På Klima- og miljødeparte-

mentets budsjett styrkes Klimesats-ordningen, som kan støtte kommunenes klimaarbeid.

Dette medlem viser til at selv om klimaendringene allerede merkes i Norge, så rammes fattige land hardest, selv om de har minst skyld i at endringene skjer. Dette er bakgrunnen for at Sosialistisk Venstreparti til sammen foreslår en ekstra solidaritetsmilliard til klimatiltak og klimatilpasning over klima- og skogsatsingen på rammeområde 13, og over bistandsbudsjettet på rammeområde 4.

KLIMAKUTT NÅ

Dette medlem viser til at det haster å erstatte fossil olje og gass med fornybare og utslippsfrie alternativer. Bare nullutslipp er godt nok om vi skal redde verden fra klimatrusselen.

Dette medlem minner om at Norge har høye utslipp av klimagasser, nesten dobbelt så høye per person som nabolandet Sverige. Selv om utslippene har gått noe ned siste år, så er mye av årsaken til dette Norges omfattende bruk av regnskogsødeleggende palmeolje. Og nedgangen er ikke stor nok til å forhindre at Norge styrer stadig mot å bryte Stortingets mål for 2020 om kutt i klimagassutslippene. Dette medlem viser til at Norge nå må ta grep for å kaste ut palmeoljen. Det betyr at Stortingets tidligere vedtak må følges opp, og Sosialistisk Venstreparti er også med på foreslå flere tiltak i forbindelse med behandlingen av Prop. 1 S.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti har laget en konkret plan for hvordan Norge kan kutte utslippene sine fram mot 2020. Vårt alternative statsbudsjett følger opp dette. Flere av tiltakene vil også starte omstillingen mot større utslippskutt på sikt. Det bør være et mål at Norge halverer egne utslipp fram mot 2030, og at innen 2040 skal Norge være fritt for fossile utslipp.

Dette medlem viser til at veitrafikken er en av de store kildene til klimaforurensing. Derfor vil Sosialistisk Venstreparti omprioritere penger fra motorveitbygging og til satsing på kollektiv, sykkel og gange, samt gjennomføre en storstilt togsatsing. I tillegg må personbiltrafikken elektrifiseres, og Sosialistisk Venstreparti foreslår en egen støtteordning til elbil-lading i borettslag og sameier, samt økt satsing på hurtiglading, begge deler gjennom Enova. Kombinert med endringer i kjøpsavgiftene på nye biler betyr dette en storstilt elektrifisering av persontrafikken.

Dette medlem viser til at også ferger, skip og industri skal bli uavhengige av fossil energi og kutte prosessutslipp. Det er den andre grunnen til at Enova får en kraftig økning over Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, med til sammen 1 mrd. kroner. Samtidig skal det bli dyrere å slippe ut klimagasser, gjennom Sosialistisk Venstrepartis forslag til et grønt skatteskifte.

Dette medlem viser til at den mest miljøvennlige energien er den vi ikke bruker. Sosialistisk Venstreparti vil ha økt satsing på klimatiltak og energieffektivisering i husholdninger og næringsbygg og foreslår et skattefritak for enøk-tiltak i bygg.

TA VARE PÅ VÅR FELLES NATUR

Dette medlem viser til at naturen renser luften vi puster i, vannet vi drikker og jorda vi dyrker maten vår i. Den gir oss klær, medisiner og materialer. Og den har uvurderlig verdi. Vi har ingen arter å miste. Vi øker derfor støtten til å ta vare på truet natur, til skogvern og satsingen på nasjonalparker, og vi styrker Miljødirektoratet for å sikre effektiv oppfølging av dette viktige arbeidet. Sosialistisk Venstreparti ønsker dessuten å opprette et eget forskningsprogram om hvorfor insekter forsvinner fra naturen og mer penger til arbeidet med å kartlegge og forske på norsk natur, gjennom en rekke institusjoner.

Dette medlem viser til at Norge må ta vare på den umistelige rikdommen i norske elver, fjorder og hav. Vi vil ta vare på villaksen og øke satsingen på giftopprydding i norske fjorder, med oppstart av oppryddingen i Hammerfest havn. Den planlagte handlingsplanen for å redde sjøfuglen langs kysten får også en styrking. Sosialistisk Venstreparti forsterker også innsatsen for å bekjempe plastforøpling langs hele kysten.

Dette medlem viser til at naturen også gir oss mulighet til friluftsliv. Å ferdes fritt ved sjøen, på fjellet og i skogen gir oss stor glede. Derfor foreslår Sosialistisk Venstreparti økt støtte til friluftaktiviteter i hele landet. Sosialistisk Venstreparti øker også støtten til miljøorganisasjonene.

3.1.6 Kristelig Folkepartis hovedprioriteringer

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil understreke at innsatsen for en god og effektiv miljøpolitikk må vises på alle sektorer, slik at man får et samstemt grønt skifte og en samstemt omlegging til økologisk bærekraft i stort og smått. Dette medlem understreker at noe av det som gir mest håp, er at barn og unge viser et sterkt engasjement. Dette må underbygges med kunnskap og bevisstgjøring. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der Kristelig Folkeparti foreslår å øke bevilgningen til den naturlige skolesekken med 2 mill. kroner.

SKOGVERN OG NATURMANGFOLD

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i alternativt statsbudsjett også foreslår å øke bevilgningen til skogvern med 60 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Det er viktig å holde framdriften i skogvernet. Samtidig presiserer dette medlem at skogvernet

fortsatt skal basere seg på frivillig vern. Dette sikrer forutsigbarhet og holder konfliktnivået nede.

Dette medlem viser videre til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke bevilgningen til bevaring og kunnskapsoppbygging om truede arter og natur. Kunnskapsløftet for natur må videreføres og styrkes. Skal man ta riktige beslutninger i kommuner, fylkesting og Stortinget om naturforvaltning, må man ha oppdatert og riktig beslutningsgrunnlag. Det er både rasjonelt saksbehandlingsmessig og nødvendig naturforvaltningsmessig. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås en bevilgning på 20 mill. kroner til økologisk grunnkart ut over regjeringens forslag.

VANNRESSURSFORVALTNING

Vann og vassdrag er levested for mange nøkkelarter, og så mange som 260 vannlevende arter er utrydningstruet bare i Norge. Det er en lang veg å gå for å bedre vannressursforvaltningen. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å styrke dette arbeidet med 30 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag. Vannressursforvaltning handler både om klassisk naturvern og bevaring av arts mangfold og sikring av både truede og ikke-truede arters leveområder, men det handler også om flomsikring og næringsmuligheter.

KULTURLANDSKAP OG UTVALGTE NATURTYPER

Mange arter er knyttet til kulturlandskapet, i hele eller deler av sesongen og livssyklusen. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett har foreslått å øke bevilgningene til flere «utvalgte kulturlandskap» med 10 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Ordningen med «utvalgte kulturlandskap» er blant annet viktig for villbier og andre pollinerende insekter. Denne ordningen bør utvides, og flere prosjekter står på vent for å komme med. Dette er en god kombinasjon av naturvern, kulturlandskapspleie og næringspolitikk. Dette medlem viser til nasjonal strategi for bier og pollinering, som regjeringen la fram tidligere i år, og fremhever at bevaring av særlig viktige kulturlandskap også er viktig for pollinerende insekter i tillegg til øvrig arts mangfold. Dette medlem understreker videre at denne strategien må følges opp med innsats i alle sektorer for å sikre bedre leveforhold for ville pollinatorer, og at det snarest mulig må legges fram en tydelig og konkret handlingsplan for slike pollinatorer.

KLIMAINNSATS PÅ ALLE PLAN

Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der ordningen «Klimasats», tilskudd til klimatiltak og klimatilpasning i kommunene, foreslås øket med 100 mill. kroner. Det er igangsatt

svært mange gode tiltak i kommunene de årene ordningen har eksistert. Men det er behov og vilje til vesentlig mange flere tiltak.

ISKANTEN OG ISAVHENGIGE PATTEDYR

Klimaendringene truer på en spesiell måte de islagte områdene i Arktis. Samtidig som store havområder blir isfrie, åpner det for næringsmessige muligheter. Dette medlem vil understreke at det i disse områdene er særlig viktig å legge til grunn føre-vår-prinsippet. Konsekvensene ved inngrepet fra petroleumsvirksomhet, fiskeri eller annet kan være enormt store. Vi trenger å innhente mer kunnskap. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i alternativt statsbudsjett har lagt inn 5 mill. kroner til forskning på isavhengige pattedyr. Også på dette området gjelder det at forvaltning og bruk av naturområder må være kunnskapsbasert og med ydmyk respekt for sammenhengene i naturen.

MARIN FORSØPLING

Dette medlem mener marin forsøpling og opprydningen av dette er et område som er viktig å prioritere. Dette medlem merker seg at det er et bredt og gledelig engasjement fra alle partier på Stortinget og fra regjeringen omkring dette. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke bevilgningen til opprydning av marin forsøpling i nordlige deler av landet med 10 mill. kroner, ut over regjeringens forslag.

Dette medlem viser for øvrig til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett.

3.1.7 Miljøpartiet De Grønnes hovedprioriteringer

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett for 2019, hvor det foreslås en lang rekke satsinger på Klima- og miljødepartementets budsjett.

Dette medlem viser til at statsbudsjettet for 2019 er det første som vedtas etter at klimaloven i Norge trådte i kraft 1. januar 2018 med mål for 2030 og 2050. Ifølge klimaloven skal regjeringen i forslaget til statsbudsjett redegjøre for hvordan Norge kan nå sine klimamål og klimaeffekten av fremlagt budsjett; kalt karbonbudsjett eller klimautslippsbudsjett. Dette skal følge de vanlige budsjettprosessene. Dette medlem merker seg at regjeringen ikke leverte noen forpliktende plan for hvordan Norge skal ta sine utslippskutt frem mot 2030 i Klimameldingen, og sier heller ikke noe om det i sitt forslag til statsbudsjett. Dette medlem viser til at regjeringen innrømmer at de er:

«tre millioner tonn CO₂ unna klimakuttene vi skal ta her hjemme innen 2020, ifølge klimaforliket»

og har ikke i statsbudsjettet for 2019 presentert noen plan for å nå målet. Dette medlem viser til at ifølge klimaforliket skal de norske klimagassutslippene i 2020 være på mellom 46,6 og 48,6 mill. tonn CO₂ – regjeringens anslag i statsbudsjettet sier at norske utslipp av klimagasser vil gå ned fra 52,4 mill. tonn i 2017 til 50,8 mill. tonn i 2020.

Dette medlem viser til at samme dag som regjeringen la fram sitt statsbudsjett for 2019, kom FNs klimapanel, IPCC, med en spesialrapport om påvirkningen en temperaturøkning på 1,5 grader celsius har på kloden. Rapporten viser at konsekvensene av temperaturøkningen er store og dramatiske. I dag forsvinner mangfoldet av liv på jorda mer enn tusen ganger raskere enn det som er naturlig. Antallet ville dyr, fisk og sjøfugl er halvert de siste 40 årene. Utryddelsen av arter og ødeleggelsen av naturområder pågår også i Norge.

Dette medlem viser videre til at ifølge Det internasjonale naturpanelet, IPBES er det en klar sammenheng mellom natur og klima. Naturlige økosystemer vil både gi færre klimagassutslipp og er bedre rustet til å håndtere konsekvensene av et villere og våtere klima. Så mye som 10 pst. av verdens økonomi går tapt til naturendringer, mens investeringer i restaurering og bevaring av naturen gir tilbake 10 ganger investeringen. Dette medlem viser til at Miljøpartiet De Grønne vil prioritere å verne de uberørte områdene vi har, og restaurere nok til å skape bærekraftige økosystemer for arter. Det er bra for miljøet og avgjørende for menneskene som skal leve på jorda i framtida. En villere, rikere og mer robust natur gjør oss bedre rustet mot klimaendringer, gir større naturopplevelser, mer livskvalitet og aktivitet for millioner.

KLIMA

Dette medlem viser til at Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett for 2019 skisserer hvordan de vedtatte klimamålene for 2020 og 2030 kan nås. Dette medlem viser til Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett, der det blant annet foreslås en kraftig økning i bevilgningene til Klimasats-ordningen, finansiering av klima- og miljørådgivere i alle kommuner og innkjøp og «brenning» av klimakvoter under rammeområde 12. Dette medlem viser til at Miljøpartiet De Grønne foreslår en lang rekke tiltak på andre budsjettområder.

KRETSLØPSØKONOMI

Dette medlem understreker at Norge i sitt statsbudsjett bør starte arbeidet mot et mål om å redusere Norges økologiske fotavtrykk til et bærekraftig nivå. I dag hadde vi trengt nesten tre jordkloder hvis alle skulle levd som oss. Dette medlem viser til at de største grepene for å redusere det økologiske fotavtrykket skjer på andre rammer, spesielt gjennom økt beskatning av mil-

jøskadelig forbruk og tiltak for å fremme en kretsløpsøkonomi.

NATURMANGFOLD OG NATURVERN

Dette medlem viser til at en villere, rikere og mer robust natur kan gi større naturopplevelser for millioner av nordmenn og dermed bedre livskvalitet for mange. Ni av ti nordmenn oppgir at de utøver friluftsliv på en eller annen måte. Naturen er derfor viktig for svært mange nordmenn. Selv om vi mennesker er avhengig av naturen og velfungerende økosystemer, er norsk natur og mange norske økosystemer nå skadet etter mange tiår med for høyt ressursuttak, store naturinngrep og ødeleggelse av økosystemer. Over halvparten av dyrelivet på kloden er blitt borte de siste 45 årene. Utryddelsen av arter og ødeleggelsen av naturområder pågår også i Norge. Trenden forsterkes av at den sittende regjeringen har svekket miljøforvaltningen, økt byggingen av motorveier, åpnet for subsidiering av skogsbilveier i urørte områder og tillatt fornøyleskjøring med snøscooter. Dette medlem viser til at Miljøpartiet De Grønne jobber for en radikal endring av naturvernpolitikken. Vi trenger drastiske tiltak for å redde resten av artene, villmarkene og økosystemene. Men vern er ikke nok. Vi må også restaurere de naturrikdommene vi har ødelagt.

Dette medlem mener naturvernpolitikken er et av de områdene som best illustrerer at Norge aldri har hatt partier i maktposisjon som har prioritert naturvern høyt. Med dagens skogvernpolitikk vil det ta mange tiår å etablere et forsvarlig vern av norsk skognatur. Dermed vil mange arter utrykkes før vi rekker å bevare leveområdene deres. Dette medlem viser til at Stortinget har vedtatt å stanse tap av biologisk mangfold innen 2020, og at det trengs omfattende tiltak for å stanse utryddelsen av arter, som pågår i høyt tempo. Dette medlem vil ha en politikk som tar livsgrunnlaget på alvor, og viser til Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett, som inneholder en rekke tiltak for å verne mer natur.

Dette medlem viser videre til Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett, der det foreslås en

kraftig økning i bevilgningen til vannmiljøtiltak. Dette medlem viser til at Norge ligger langt etter med implementeringen av vanddirektivet. Dette etterslepet må hentes inn ved å styrke arbeidet med å bedre den økologiske vanntilstanden i Norge. I tillegg må innsatsen for å bevare villaksbestandene styrkes kraftig. Det samme gjelder innsatsen for truede arter.

BRED STYRKING AV KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET

Dette medlem viser til at Klima- og miljødepartementets ansvar og oppgaver vokser. Regjeringen har føyd ordet «Klima» til departementets navn og gitt det koordineringsansvar for regjeringens klimaarbeid. Samtidig vokser de konkrete effektene av klimændringer i Norge og dermed oppgavene med å følge dem opp. Videre fører mange trender i samfunnet til økende belastning på areal og natur i Norge. I en slik utvikling blir det nødvendigvis mer krevende for Klima- og miljødepartementet å ivareta sin oppgave med å bevare norsk natur i samsvar med et bredt ønske i opinionen, nasjonale politiske mål og internasjonale forpliktelser. Dette medlem mener det er dårlig samsvar mellom dette og regjeringens forslag til statsbudsjett, som ikke sikrer det nødvendige løftet i kapasitet på departementets arbeidsområder.

KLIMA- OG MILJØSATSING I KOMMUNER OG NÆRMILJØER

Dette medlem viser videre til Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett, der det foreslås at det settes av penger til en storstilt satsing på klimaforebygging og klimakompetanse i kommunene. Det foreslås at det etableres en ny post 63 under kap. 1400, som skal finansiere etableringen av stillinger som klima- og miljørådgivere, som skal være pådrivere og ressurser for klimatilpassing og andre miljøtiltak i kommunene.

Dette medlem viser til Miljøpartiet De Grønnes alternative forslag til statsbudsjett, hvor ramme 13 settes til 15 459 336 000 kroner, en økning på 9 138,4 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.

3.1.8 Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster. Rammeområde 13

Sammenligning av primære budsjettalternativ fra de ulike partiene slik de lå til grunn for partienes primære budsjettalternativ i finansinnstillingen under rammeområde 13. Tabellen viser avviket for budsjettforliket mellom regjeringspartiene Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, og Kristelig Folkeparti, og partienes avvik (kapitler og poster med avvikende forslag) i forhold til vedtatt ramme for rammeområde 13. Endring i forhold til regjeringens forslag i Prop. 1 S (2018–2019) i parentes.

Kap.	Post	Formål	H, FrP, V,					MDG
			Prop. 1 S	KrF	A	Sp	SV	
Utgifter (i tusen kroner)								
1400		Klima- og miljødepartementet						

Kap.	Post	Formål	H, FrP, V,					MDG
			Prop. 1 S	KrF	A	Sp	SV	
1		Driftsutgifter	288 584	291 084 (+2 500)	288 584 (0)	274 184 (-14 400)	288 584 (0)	328 584 (+40 000)
21		Spesielle driftsutgifter	106 508	109 008 (+2 500)	106 508 (0)	106 508 (0)	106 508 (0)	114 608 (+8 100)
22		Framtidsombud	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	500 (+500)
23		Grønne offentlige innkjøp	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	15 000 (+15 000)
51		Den naturlige skolesekken	7 904	9 904 (+2 000)	9 904 (+2 000)	7 904 (0)	7 904 (0)	10 904 (+3 000)
52		Miljøkompetanse for arbeidslivet	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	10 000 (+10 000)
53		Utvikling av klimabudsjett og -regnskap	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5 000 (+5 000)
63		Miljørådgivere i kommunene	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	300 000 (+300 000)
64		Støtte fellesgrill	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5 000 (+5 000)
65		Områdesatsing i byer	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	80 000 (+80 000)
70		Frivillige miljøorganisasjoner og allmenntilrettelegging miljøstiftelser	52 541	52 541 (0)	52 541 (0)	52 541 (0)	62 541 (+10 000)	57 795 (+5 254)
72		Fremme av bærekraft i næringslivet	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	10 000 (+10 000)
74		Tilskudd til AMAP	4 871	4 871 (0)	4 871 (0)	4 871 (0)	4 871 (0)	5 871 (+1 000)
76		Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak	97 382	98 882 (+1 500)	108 882 (+11 500)	97 382 (0)	98 882 (+1 500)	143 882 (+46 500)
77		Tilskudd til miljøkompetanse i kommunene	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	40 000 (+40 000)	0 (0)
1401		CO2-fond for næringslivet						
70		CO2-fond for næringslivet	0	0 (0)	700 000 (+700 000)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
1410		Kunnskap om klima og miljø						
21		Miljøovervåking	277 297	277 297 (0)	327 297 (+50 000)	277 297 (0)	302 297 (+25 000)	302 297 (+25 000)
22		Miljøkartlegging	90 579	100 579 (+10 000)	100 579 (+10 000)	90 579 (0)	130 579 (+40 000)	135 579 (+45 000)
23		MAREANO	44 386	44 386 (0)	44 386 (0)	44 386 (0)	54 386 (+10 000)	49 386 (+5 000)
50		Basisbevilgninger til miljøforskningsinstituttene	191 294	191 294 (0)	191 294 (0)	191 294 (0)	201 294 (+10 000)	231 294 (+40 000)
51		Forskningsprogrammer m.m.	293 105	293 105 (0)	293 105 (0)	293 105 (0)	293 105 (0)	308 105 (+15 000)
53		Internasjonalt samarbeid om miljøforskning	6 897	6 897 (0)	6 897 (0)	6 897 (0)	6 897 (0)	16 897 (+10 000)
70		Nasjonale oppgaver ved miljøforskningsinstituttene	38 007	38 007 (0)	38 007 (0)	38 007 (0)	38 007 (0)	53 007 (+15 000)

Kap.	Post	Formål	H, FrP, V,					MDG
			Prop. 1 S	KrF	A	Sp	SV	
	72	Tilskudd til GenØk – Senter for biosikkerhet	5 145	5 145 (0)	5 145 (0)	5 145 (0)	12 145 (+7 000)	12 200 (+7 055)
	73	Infrastrukturtiltak til miljøinstituttene	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5 000 (+5 000)
1411		Artsdatabanken						
	1	Driftsutgifter	32 020	32 020 (0)	47 020 (+15 000)	32 020 (0)	32 020 (0)	37 020 (+5 000)
	70	Tilskudd til arter og naturtyper	28 890	28 890 (0)	28 890 (0)	28 890 (0)	58 890 (+30 000)	48 890 (+20 000)
	71	Kvalitetssikringssystem	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5 000 (+5 000)
1420		Miljødirektoratet						
	1	Driftsutgifter	689 287	694 287 (+5 000)	699 287 (+10 000)	689 287 (0)	704 287 (+15 000)	709 287 (+20 000)
	21	Spesielle driftsutgifter	263 078	263 078 (0)	263 078 (0)	263 078 (0)	263 078 (0)	283 078 (+20 000)
	22	Statlige vannmiljøtiltak	235 574	235 574 (0)	235 574 (0)	245 574 (+10 000)	300 574 (+65 000)	315 574 (+80 000)
	25	Restaurering av forringede økosystemer	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	95 000 (+95 000)
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder	30 167	30 167 (0)	30 167 (0)	30 167 (0)	30 167 (0)	90 167 (+60 000)
	31	Tiltak i verneområder	81 419	81 419 (0)	81 419 (0)	81 419 (0)	81 419 (0)	101 419 (+20 000)
	33	Statlige erverv, nytt vern	6 200	6 200 (0)	6 200 (0)	6 200 (0)	6 200 (0)	86 200 (+80 000)
	34	Statlige erverv, nasjonalparker	2 053	2 053 (0)	2 053 (0)	2 053 (0)	52 053 (+50 000)	47 053 (+45 000)
	35	Statlige erverv, skogvern	444 612	444 612 (0)	494 612 (+50 000)	311 012 (-133 600)	644 612 (+200 000)	764 612 (+320 000)
	36	Marin nasjonalparkplan	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	20 000 (+20 000)
	38	Restaurering av myr og annen våtmark	23 625	23 625 (0)	33 625 (+10 000)	23 625 (0)	35 625 (+12 000)	60 625 (+37 000)
	39	Oppryddingstiltak	12 483	12 483 (0)	12 483 (0)	12 483 (0)	58 483 (+46 000)	42 483 (+30 000)
	61	Tilskudd til klimatilpassing og klimatilpassing	158 230	208 230 (+50 000)	208 230 (+50 000)	178 230 (+20 000)	218 230 (+60 000)	558 230 (+400 000)
	62	Støtte til ufasing av gamle vedovner	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	30 000 (+30 000)	0 (0)
	63	Returordning for kasserete fritidsbåter	20 000	20 000 (0)	20 000 (0)	20 000 (0)	20 000 (0)	40 000 (+20 000)
	65	Tiltak i kommuner med ulverevir i Hedmark, Akershus og Østfold	20 560	20 560 (0)	20 560 (0)	0 (-20 560)	20 560 (0)	35 560 (+15 000)
	69	Oppryddingstiltak	50 962	50 962 (0)	50 962 (0)	50 962 (0)	50 962 (0)	271 962 (+221 000)
	70	Tilskudd til vannmiljøtiltak	30 292	30 292 (0)	30 292 (0)	30 292 (0)	30 292 (0)	105 292 (+75 000)
	71	Marin forsøpling	65 290	70 290 (+5 000)	95 290 (+30 000)	75 290 (+10 000)	115 290 (+50 000)	148 290 (+83 000)

Kap.	Post	Formål	H, FrP, V,					MDG
			Prop. 1 S	KrF	A	Sp	SV	
	73	Tilskudd til rovvilttiltak	80 426	80 426 (0)	80 426 (0)	120 426 (+40 000)	100 426 (+20 000)	125 426 (+45 000)
	75	Utbetaling for vrakpant og tilskudd til kjøretøy og fritidsbåter	690 992	640 992 (-50 000)	640 992 (-50 000)	690 992 (0)	690 992 (0)	690 992 (0)
	77	Diverse organisasjoner og stiftelser m.m.	14 416	15 416 (+1 000)	25 416 (+11 000)	15 416 (+1 000)	14 416 (0)	22 416 (+8 000)
	78	Friluftformål	179 891	179 891 (0)	194 891 (+15 000)	187 891 (+8 000)	269 891 (+90 000)	277 891 (+98 000)
	80	Tilskudd til å hindre utslipp av gummigranulat og andre mikroplastutslipp	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	35 000 (+35 000)
	80	Skogplanting	0	0 (0)	0 (0)	10 000 (+10 000)	0 (0)	0 (0)
	81	Naturarv og kulturlandskap	62 011	67 011 (+5 000)	62 011 (0)	62 011 (0)	62 011 (0)	97 011 (+35 000)
	82	Tilskudd til truede arter og naturtyper	45 355	45 355 (0)	65 355 (+20 000)	45 355 (0)	85 355 (+40 000)	105 355 (+60 000)
	84	Internasjonalt samarbeid	5 308	5 308 (0)	5 308 (0)	5 308 (0)	5 308 (0)	8 308 (+3 000)
	85	Naturinformasjonssentre	69 031	69 031 (0)	69 031 (0)	70 031 (+1 000)	80 031 (+11 000)	77 031 (+8 000)
	86	Bekjemping av villsvin	0	0 (0)	0 (0)	15 000 (+15 000)	0 (0)	0 (0)
1428		Reduserte klimagassutslipp, energiomlegging, energi- og klimateknologi						
	50	Overføring til Klima- og energifondet	3 064 450	3 164 450 (+100 000)	2 814 450 (-250 000)	2 669 450 (-395 000)	4 264 450 (+1 200 000)	8 764 450 (+5 700 000)
1471		Norsk Polarinstittutt						
	21	Spesielle driftsutgifter	77 243	77 243 (0)	77 243 (0)	77 243 (0)	77 243 (0)	87 243 (+10 000)
1474		Fram – Nordområdesenter for klima- og miljøforskning						
	50	Tilskudd til statlige mottakere	24 011	24 011 (0)	24 011 (0)	24 011 (0)	24 011 (0)	29 011 (+5 000)
	70	Tilskudd til private mottakere	28 812	28 812 (0)	28 812 (0)	28 812 (0)	28 812 (0)	33 812 (+5 000)
1481		Klimakvoter						
	22	Kvotekjøp, generell ordning	200 000	175 000 (-25 000)	175 000 (-25 000)	150 000 (-50 000)	200 000 (0)	200 000 (0)
	26	Innkjøp og sletting av kvoter i ETS-systemet	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	186 000 (+186 000)
1482		Internasjonale klima- og utviklingstiltak						
	1	Driftsutgifter	99 039	99 039 (0)	99 039 (0)	99 039 (0)	99 039 (0)	102 039 (+3 000)
	73	Klima- og skogsatsingen	3 081 543	3 081 543 (0)	3 081 543 (0)	2 881 543 (-200 000)	3 381 543 (+300 000)	3 451 543 (+370 000)

Kap.	Post	Formål	H, FrP, V,					MDG
			Prop. 1 S	KrF	A	Sp	SV	
	74	Internasjonal finansieringsordning for livet i havet	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	200 000 (+200 000)
Sum utgifter			13 291 003	13 400 503 (+109 500)	13 950 503 (+659 500)	12 592 443 (-698 560)	15 653 503 (+2 362 500)	22 429 412 (+9 138 409)
Inntekter (i tusen kroner)								
4481	Salg av klimakvoter							
	1	Salgsinntekter	6 743 022	7 181 722 (+438 700)	7 181 722 (+438 700)	7 181 722 (+438 700)	6 743 022 (0)	6 743 022 (0)
Sum inntekter			6 970 076	7 408 776 (+438 700)	7 408 776 (+438 700)	7 408 776 (+438 700)	6 970 076 (0)	6 970 076 (0)
Sum netto			6 320 927	5 991 727 (-329 200)	6 541 727 (+220 800)	5 183 667 (-137 260)	8 683 427 (+2 362 500)	15 459 336 (+9 138 409)

3.2 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler og poster under rammeområde 13

Når det gjelder budsjettkapitler og poster under rammeområde 13 som ikke er omtalt nedenfor, har komiteen ingen merknader og slutter seg til regjeringens forslag.

3.2.1 Kap. 1400 Klima- og miljødepartementet

Det foreslås bevilget 656 082 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgning i 2018 var på 645 752 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

Komiteen viser til at klima- og miljøutfordringene er globale, og at Norge har teknologi, kompetanse og kapital til å yte viktige bidrag til å redusere utslipp gjennom nasjonale og internasjonale tiltak. Komiteen mener norsk klima- og miljøpolitikk må bygge på respekten for kunnskap, føre-var-prinsippet og forvaltersansvaret som hver generasjon har på vegne av sine etterkommere. Komiteen peker på behovet for effektiv og resultatorientert forvaltning av de tilgjengelige ressursene på klima- og miljøområdet. Komiteen mener alle statsbudsjetter må bidra til at Norge styrer mot lavutslippssamfunnet.

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Det foreslås bevilget kr 288 584 000 på post 1.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til budsjettavtalen mellom de fire partiene, der kap. 1400 post 1 økes med 2,5 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, hvor

bevilgningen på post 1 ble foreslått kuttet med 14,4 mill. kroner.

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Det foreslås bevilget kr 106 508 000 på post 21.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til budsjettavtalen mellom de fire partiene, der kap. 1400 post 21 økes med 2,5 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019).

POST 50 HELHETLIG PROFILERING, GRØNNE LØSNINGER

Det foreslås bevilget 10 239 000 kroner på post 50.

Komiteen viser til at regjeringen har satt av 10,2 mill. kroner i budsjettet for 2019 for å fremme helhetlig profilering av norske grønne løsninger, kap. 1400 post 50. Formålet er å øke eksport og å trekke internasjonale investorer til Norge. Komiteen viser til at satsingen skal medvirke til å fremme flere gode gründere, vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer, som samtidig skal bidra til bærekraftig utvikling og overgang til lavutslippssamfunnet.

POST 51 DEN NATURLIGE SKOLESEKKEN

Det foreslås bevilget 7 904 000 kroner på post 51.

Komiteen viser til at post 62 Den naturlige skolesekken er lagt ned, og midlene flyttet til ny post 51 Den naturlige skolesekken. Det foreslås bevilget 7,9 mill. kroner til tilbudet Den naturlige skolesekken, som er et viktig bidrag til at skolene kan legge til rette for bruk av nærmiljøet og miljø og friluftsliv i undervisningen. Gjennom barnehage, skole og fritidsordninger har man unike muligheter til å nå store og viktige grupper med fysisk aktivitet. Komiteen viser til at når barn i tidlig

alder lærer gleden av å være daglig aktive ute, vil mange av dem være aktive resten av livet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til budsjettavtalen mellom de fire partiene, der kap. 1400 post 51 økes med 2 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen mener det er viktig å sikre «Den naturlige skolesekken» for å øke kunnskapen og bevisstheten om miljøspørsmål i undervisningen, med vekt på bruk av natur og nærmiljø som læringsarena. Komiteen mener at naturen i større grad må brukes som læringsarena og aktivitetsområde for barn og unge. Dette vil legge grunnlaget for gode naturopplevelser og god helse gjennom hele livet. Ved å ta i bruk naturen som klasserom lærer elevene bedre og er mer i aktivitet i løpet av skoledagen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at skolen er den viktigste fellesarenaen der barn og unge møtes på tvers av bakgrunn, og en viktig arena for folkehelsearbeid. Derfor mener disse medlemmer at å innføre en times daglig fysisk aktivitet for alle elever i alle skoler er et viktig tiltak for læring og trivsel. Disse medlemmer mener at skolene selv må bestemme hvordan dette best kan organiseres, gjerne i samarbeid med frivillige aktører i idrett og friluftsliv.

MILJØKOMPETANSE I KOMMUNENE

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått en ny satsing på miljøkompetanse i norske kommuner med 40 mill. kroner over kap. 1400 post 63 (Ny).

POST 70 FRIVILLIGE MILJØORGANISASJONER OG ALLMENNUTTIGE MILJØSTIFTELSE

Det foreslås bevilget 52 541 000 kroner på post 70.

Komiteen legger stor vekt på den frivillige innsatsen som gjøres av engasjerte enkeltmennesker i miljø- og kulturvernorganisasjonene. Komiteen mener det norske samfunnet ville vært fattigere uten de frivilliges initiativ og engasjement. De frivillige miljøorganisasjonene og allmenntilgjengelige miljøstiftelsene representerer en viktig arena for samarbeid og har bidratt til å skape det samfunnet vi har i dag.

Komiteen viser til at formålet med tilskuddsordningen til frivillige miljøorganisasjoner og allmenntilgjengelige miljøstiftelser er å legge til rette for et bredt folkelig engasjement og større kunnskap om miljø- og klimasa-

ker. Komiteen mener det er viktig at frivilligheten vokser frem nedenfra, og at den skal ha en selvstendig stilling i samfunnet. Komiteen viser til at tildelingskriteriene ble justert i 2016, og at midlene nå kun fordeles etter objektive kriterier.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre en tilskuddsordning som dekker kostnadene forbundet med leveranser av avfall etter frivillige ryddeaksjoner. Ordningen må ses i sammenheng med den ordningen som allerede er innført knyttet til marin forsøpling og spredning av mikroplast. Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om dette i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2019.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen til miljøorganisasjoner og stiftelser med 10 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Komiteen viser til at Fortidsminneforeningen driver formidling og besøksdrift på foreningens 39 eienommer, som er blant de mest kulturhistorisk verdifulle i landet. Komiteen viser til at foreningens museum ikke har status som konsolidert museum, og at det frem til 2015 ble drevet uten statlig støtte. Komiteen viser til at foreningens aktiviteter i stor grad er basert på frivillig aktivitet, men økende krav til sikkerhet, forvaltning og publikumsopplevelser bidrar til at driften i større grad må profesjonaliseres. Komiteen understreker at dette kun er mulig med offentlig driftsstøtte, og viser til at det er gitt driftsstøtte i 2016, 2017 og 2018. Komiteen viser videre til det viktige arbeidet Stiftelsen Norsk Naturarv gjør for skjøtsel, bevaring og formidling av landets naturarv. Komiteen har merket seg at Stiftelsen Norsk Naturarv over flere år har hatt et samarbeid med Naturhistorisk museum i Oslo.

Komiteen har merket seg at dette samarbeidet i stor grad har fokusert på studier av insekter og har bidratt til funn av flere nye arter.

POST 71 INTERNASJONALE ORGANISASJONER

Det foreslås bevilget 88 053 000 kroner på post 71.

Komiteen viser til at Norge bidrar til driften av en rekke internasjonale organisasjoner, avtaler, konvensjoner og sekretariat som utfører viktig miljøarbeid av verdi for Norge. Komiteen merker seg at post 71 i budsjettet 2019 er foreslått økt med omtrent 3 mill. kroner.

POST 76 STØTTE TIL NASJONALE OG INTERNASJONALE MILJØ-TILTAK

Det foreslås bevilget 97 382 000 kroner på post 76.

Komiteen viser til at Klima- og miljødepartementet støtter en rekke nasjonale og internasjonale miljøtiltak over post 76 på statsbudsjettet, gjennom både øremerkede og frie midler. Komiteen viser til at midlene skal medvirke til nasjonale tiltak, slik at Norge oppfyller internasjonale forpliktelser innenfor naturmangfold, klima og forurensing og nasjonale mål innenfor alle resultatområder. På det nasjonale området blir det blant annet foreslått å gi øremerkede tilskudd til bekjempelse av fremmede arter, naturmangfold, reduksjon av matsvinn, kulturminner og kulturmiljø og klimasmarte offentlige anskaffelser.

Komiteen har merket seg at på det internasjonale området foreslås det øremerkede tilskudd til Norges bidrag til reduserte utslipp av kortlevde klimadrivere gjennom et styrket internasjonalt engasjement, støtte til Koalisjonen for klima og ren luft (CCAC) sitt arbeid med 6 mill. kroner. Komiteen har videre merket seg at det foreslås å bevilge midler til kapasitetsbygging for deltakelse og rapportering i Parisavtalen (CBIT). Komiteen viser til at det også foreslås midler til en rekke andre satsinger på posten.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til budsjettavtalen mellom de fire partiene, der kap. 1400 post 76 økes med 1,5 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019).

Disse medlemmer understreker at styrkingen av posten skal gå til autorisasjon av Urnes verdensarvsenter.

3.2.2 Kap. 4400 Klima- og miljødepartementet

Det foreslås bevilget 2 258 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 2 195 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

Komiteen har merket seg at departementet under denne posten fører mer tilfeldige inntekter, blant annet prosjektmidler fra Nordisk ministerråd. Komiteen viser til at inntekter under denne posten gir grunnlag for tilsvarende merutgifter under kap. 1400 post 1 Driftsutgifter.

3.2.3 Kap. 1410 Kunnskap om klima og miljø

Det foreslås bevilget 946 710 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 810 399 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

Komiteen peker på at norsk natur må forvaltes kunnskapsbasert for å sikre en miljøpolitikk som bygger på forvalteransvaret. Komiteen viser til at god og oppdatert kunnskap om natur er avgjørende for å sikre samfunnsøkonomisk gode beslutninger.

Komiteen viser til at Stortinget har vedtatt et mål om å stanse tap av biologisk mangfold i Norge innen 2020. Komiteen mener innsatsen til miljøvernforskning og miljøovervåking må reflektere de store utfordringene Norge står overfor på miljøområdet.

Komiteen mener miljøforskningsinstituttene utfører en god og viktig jobb for å bedre kunnskapsgrunnlaget om norsk natur, miljøutfordringer og løsninger. Instituttene bidrar også til næringsutvikling innen bioøkonomi og til naturressursutnyttelse med lavere økologisk fotavtrykk.

Komiteen peker på at det fremdeles er store behov for forskning på betydningen av samlet belastning og sumvirkninger av arealinngrep, økosystemssammenhenger, arealinngrep og taksonomi/biosystematikk, og at en styrking av kunnskapen om samlet belastning på naturen anbefales sterkt av blant annet økosystemtjenesteutvalget (NOU 2013:10).

Komiteen viser til at den teknologiske utviklingen og kunnskapsutviklingen på området går raskt, og at det følgelig er viktig å tilpasse strategier og ambisjoner etter denne utviklingen.

ØKOLOGISK GRUNNKART

Komiteen merker seg at regjeringen har satt i gang arbeidet med et økologisk grunnkart for Norge. Et slikt kart over verdifull natur kan bidra til å redusere konflikter, forsinkelser og kostnader i utbyggingssaker.

Komiteen peker på at Miljødirektoratets arbeid med å få kartlagt naturtyper og arter samt Artsdatabankens arbeid med å gjøre grunnkartet tilgjengelig for samfunnet bidrar til å få på plass viktig infrastruktur for naturkunnskap og til å skape engasjement for norsk natur.

Komiteen mener den primære funksjonen ved det økologiske grunnkartet er å bli et viktig beslutningsgrunnlag for både naturvern og utvikling av arealer for f.eks. samferdsel, fornybar energi og boliger. Komiteen understreker at det haster med å få på plass et økologisk grunnkart for Norge, slik at det kommer til nytte i store satsinger på de nevnte områdene. Komiteen har merket seg at en bred allianse av næringsorganisasjoner, miljøorganisasjoner og friluftslivsorganisasjoner etterspør dette.

Komiteen vil føre en politikk som tar vare på naturmangfoldet, slik at også fremtidige generasjoner kan nyte godt av de verdier og opplevelser som norsk natur byr på.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen til økologisk grunnkart med 40 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

POST 21 MILJØOVERVÅKING

Det foreslås bevilget 277 297 000 kroner på post 21.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen til miljøovervåking med 20 mill. kroner over kap. 1410 post 21 ut over regjeringens forslag. I tillegg har Sosialistisk Venstreparti foreslått 5 mill. kroner over samme post til et nytt program for insektovervåking.

POST 22 MILJØKARTLEGGING

Det foreslås bevilget 90 579 000 kroner på post 22.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til budsjettavtalen mellom de fire partiene, der kap. 1410 post 22 økes med 10 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019). Dette er for å styrke arbeidet med økologisk grunnkart.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sitt alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningen til kap. 1410 post 21 Miljøovervåking med 20 mill. kroner og post 22 Miljøkartlegging med 30 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

POST 23 MAREANO

Det foreslås bevilget 44 386 000 på post 23.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen til forskning om havbunnen med 10 mill. kroner ut over regjeringens forslag, bevilget på kap. 1410 post 23.

POST 50 MILJØFORSKNINGSINSTITUTTENE

Det foreslås bevilget 191 294 000 på post 50.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen til miljøforskningsinstituttene med 10 mill. kroner ut over regjeringens forslag, bevilget på kap. 1410 post 50.

POST 72 TILSKOT TIL GENØK – SENTER FOR BIOTRYGGLEIK

Det foreslås bevilget 5 145 000 kroner på post 72.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen til GenØk – Senter for biosikkerhet med 7 mill. kroner ut over regjeringens forslag, bevilget på kap. 1410 post 72.

3.2.4 Kap. 1411 Artsdatabanken

Det foreslås bevilget 69 793 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 66 247 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

Komiteen vil peke på at Artsdatabanken er en nasjonal kunnskapsbank om naturmangfold i Norge, som forsyner samfunnet med oppdatert og lett tilgjengelig kunnskap om arter, populasjoner og naturtyper – en kunnskap som er essensiell i en fremtid med fare for betydelige trusler mot norsk naturmangfold.

Komiteen viser til at Artsdatabanken gjennom innhenting, systematisering og formidling av kunnskap fra en rekke institusjoner, som universitetsmuseene, miljøforskningsinstitutter, forvaltningsorganer, frivillige organisasjoner, konsulentselskap og andre kommersielle virksomheter, bygger viktige broer mellom vitenskap og samfunn, der mange opptrer både som brukere og bidragsyttere.

Komiteen viser til at Artsdatabanken lager rødliste for arter, rødliste for naturtyper, gjør risikovurderinger for fremmede arter i Norge, aktivt vedlikeholder oversikt over artenes systematikk og navn, utvikler og vedlikeholder type- og beskrivelsessystem for natur (Natur i Norge (NiN)) og har viktige oppgaver i arbeidet med å etablere teknisk infrastruktur for innsamling og formidling av det økologiske grunnkartet.

Komiteen mener Artsdatabanken skal gi offentlig forvaltning, forskning, undervisning, organisasjoner og andre brukere i allmennheten oppdatert og lett tilgjengelig informasjon om biologisk mangfold, og være en pådriver i innovasjon og utvikling av elektroniske kart og annen infrastruktur for innsamling og formidling av data om naturmangfoldet i Norge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, mener Artsdatabanken skal prioritere samarbeid med vitenskapelige institusjoner, forvaltningen og frivillige organisasjoner om å tilrettelegge for kunnskapsoppbygging og mobilisering av nye data fra ulike kilder.

Komiteen understreker at Artsdatabanken skal ha et eget styre og en sterk og uavhengig faglig rolle som kunnskapskilde for alle sektorer i samfunnet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sitt alternative statsbudsjett, hvor det

foreslås å øke bevilgningen til kap. 1411 Artsdatabanken med 15 mill. kroner på post 50 ut over regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen til Artsdatabanken med 30 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

3.2.5 Kap. 1412 Meteorologiformål

Det foreslås bevilget 486 448 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 468 686 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

Komiteen merker seg at Kunnskapsdepartementet i 2015 satte i gang et arbeid for å vurdere organiseringen av de sentraladministrative oppgavene til departementene og underliggende virksomheter, og at Klima- og miljødepartementet som følge av dette overtok ansvaret for Meteorologisk institutt fra 1. januar 2018.

Komiteen vil understreke at Meteorologisk institutt har en samfunnskritisk funksjon og står for den offentlige meteorologiske tjenesten for både sivile og militære formål i Norge. Instituttet er blant de fremste kunnskapsmiljøene i Norge på klimaendringer og har dermed en viktig rolle i å forberede Norge på et endret klima.

3.2.6 Kap. 1420 Miljødirektoratet

Det foreslås bevilget 4 233 127 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 4 246 095 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

Komiteen viser til at Miljødirektoratet er Klima- og miljødepartementets rådgivende og utøvende fagorgan innen klima, naturforvaltning og forurensning. Komiteen viser videre til at Miljødirektoratet er viktig for å gjennomføre den nasjonale politikken og for å gjennomføre konkrete tiltak. Komiteen viser til Miljødirektoratets rolle, myndighet og ulike ansvarsområder, hvor bl.a. arbeidet med å utarbeide indikatorer for å måle status for tilpasning til klimaendringene, koordinere overvåking av natur, klima og forurensning samt oppfølging av de ulike nasjonale målene innen natur og miljøforvaltning, er sentralt. Komiteen viser videre til at Miljødirektoratet har en sentral rolle i å bistå Klima- og miljødepartementet med å tilrettelegge regjeringens helhetlige arbeid med klimatilpasning, og at direktoratet har fått mange nye oppgaver.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk

Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at det fremdeles gjenstår mye arbeid for å følge opp stortingsmeldingen om naturmangfold og Stortingets innstilling til denne, jf. Innst. 294 S (2015–2016). Her spiller Miljødirektoratet en nøkkelrolle, og arbeidet for å utvikle et system for fastsetting av god økologisk tilstand for hovedøkosystemene, utarbeidelse av økologisk grunnkart og utvikling av kvalitetsnormer, særlig for myr, må prioriteres.

Flertallet viser til at skal vi skape et grønt skifte der hensyn til natur og miljø skal veie tungt, er det viktig at Miljødirektoratet har faglig kompetanse og ressurser til å ivareta dette arbeidet. En rekke av satsingene i miljøpolitikken er avhengige av ressurser til god gjennomføring. Miljødirektoratet har en rekke forvaltnings- og tilsynsoppgaver som andre sektorer og ulike næringer er avhengige av at gjøres på en tilfredsstillende og effektiv måte. Over flere år har Miljødirektoratet måttet gjennomføre kutt i forbindelse med ABE-reformen. Også i år skjer dette, med til sammen et kutt på 4,1 mill. kroner. Dette skjer samtidig som forventningene og oppgavene til miljøforvaltningen øker. Flertallet mener at når slike kutt gjennomføres år etter år, så vil det på sikt svekke forvaltningens mulighet til å levere på de satsinger Stortinget og regjeringen pålegger den.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti ønsker å fremheve viktigheten av arbeidet Miljødirektoratet gjør, og at direktoratet har en sentral rolle i Norges arbeid med bl.a. å redusere klimagassutslipp, ta vare på naturmangfoldet, hindre forurensning og legge til rette for mer friluftsliv. Disse medlemmer viser videre til budsjettavtalen mellom de fire partiene, der Miljødirektoratet totalt får en økning på 61 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019) over kap. 1420 postene 61, 71, 77 og 81.

NASJONALE LAKSEVASSDRAG OG LAKSEFJORDER

Komiteen viser til at ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder ble ferdigstilt i 2007, og til at dette skulle være en permanent ordning. Samtidig vedtok Stortinget at effektene av ordningen for de aktuelle laksebestandene skulle evalueres senest etter ti år. Komiteen viser til at evalueringen av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder og Miljødirektoratets konklusjoner fra evalueringen er omtalt i Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen mener det er viktig at Stortinget blir orientert om oppfølgingen av evalueringen og om det videre arbeidet med å sikre de nasjonale laksevassdrag og laksefjorder i et bærekraftig perspektiv.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte orientere Stortinget om det videre arbeidet med oppfølgingen av evalueringen av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av ordningen som er i samsvar med forutsetningen gitt i 2007, og at denne også må inneholde en vurdering av konsekvensene ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder har for sjømatproduksjonen, havbruksnæringen, samt annen næringsaktivitet.»

FARLIG AVFALL

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne, påpeker at deponibehovet for farlig avfall må reduseres, og viser til enigheten om at det skal utarbeides en plan for å begrense mengden farlig avfall. Flertallet imøteser denne planen.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at en viktig forutsetning for å lykkes med det grønne skifte er å beholde de ulike ressursene som er i omløp i et sirkulært kretsløp lengst mulig, slik at de ikke går til spille, men gjenbrukes i nye produkter og tjenester.

Dette gjelder også for farlig avfall. Dette flertallet har merket seg at regjeringen har varslet at deponiet for farlig avfall på Langøya vil bli fullt noen år frem i tid. Dette flertallet mener med basis i den sirkulære økonomien at deponibehovet for farlig avfall må reduseres vesentlig i årene som kommer. Dette flertallet mener det må lages en nedtrappingsplan for hvor mye farlig avfall som skal kunne deponeres hvert år, med et tallfestet reelt mål. Dette bør ses i sammenheng med samhandlingen mellom import og eksport av farlig avfall og være mer ambisiøst enn målsettingen i EU.

Dette flertallet mener staten må ha klare forventninger til en reduksjon som kan bidra til å omdanne farlig avfall til en ressurs der det er mulig, og bidra til økt verdiskaping og arbeidsplasser samtidig som man reduserer deponibehovet for framtiden betraktelig.

Dette flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nedtrappingsplan for hvor mye farlig avfall som kan deponeres årlig gjennom å minimere produksjon av farlig avfall og gjennom styrket satsing på å omdanne farlig avfall til

ressurser, og få på plass et tallfestet realistisk mål som er høyere enn EU-målene, i løpet av våren 2019.»

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Det foreslås bevilget 689 287 000 på post 1.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til budsjettavtalen mellom de fire partiene, der kap. 1420 post 1 økes med 5 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019).

Disse medlemmer viser til budsjettavtalen, der intensjonen bak økningen er å styrke arbeidet med rapportering etter klimaloven. Årets budsjett inneholder for første gang rapportering etter klimaloven, og det er behov for å videreutvikle dette arbeidet, herunder arbeidet med tiltak og virkemidler.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått over kap. 1420 post 1 å øke bevilgningen til forvaltningen i Miljødirektoratet med 15 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Det er foreslått bevilget 263 078 000 kroner på post 21.

Fjellstyrene

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at de oppgavene som Statens naturoppsyn ønsker løst, og som er knyttet til fjellstyrenes områder, fortrinnsvis skal kjøpes fra fjellstyrene. Dette er kostnads-effektivt for staten og reduserer ferdsele i sårbare områder.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener at øremerking av tjenestekjøpet er nødvendig for å sikre forutsigbarhet og langsiktighet, slik at fjellstyrene kan bygge kapasitet og kompetanse knyttet til oppgavene. Disse medlemmer mener det samlede tjenestekjøpet hos fjellstyrene fra poster som Miljødirektoratet disponerer i 2019, bør være minst 9 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til sitt alternative statsbudsjett, hvor det ble foreslått en bevilgning på 5 mill. kroner ut over regjeringens forslag under Landbruks- og matdepartementets område.

POST 22 STATLEGE VASSMILJØTILTAK

Det foreslås bevilget 235 574 000 kroner på post 22.

Vannforvaltning

Komiteen mener det er viktig å satse på en helhetlig vannforvaltning som handler både om å ta vare på naturmangfoldet og å bruke naturens egen flomdempende kapasitet samt styrke andre økosystemtjenester. Forvaltningen av vannressursene handler om god drikkevannskvalitet, badevannskvalitet, folkehelse og friluftsliv, matproduksjon og framtidig samfunnsutvikling. Vann og vassdrag er også svært viktige naturtyper i Norge og levested for mange nøkkelarter. Så mange som 260 vannlevende arter er utrydningstruet i Norge.

Komiteen vil understreke at vannforvaltningen går inn i en krevende fase der mange vannmiljøforbedrende tiltak iverksettes, og at de tydelige signalene om satsingen på vannforvaltningen som ble gitt i Meld. St. 14 (2015–2016) Natur for livet, og ved regjeringens godkjenning av vannforvaltningsplanene i 2016, må følges opp. Komiteen viser videre til at i perioden fram mot 2021 skal Norge gjennomføre vanddirektiv og vannforskrift i form av faktiske tiltak. Komiteen mener også det er viktig å sikre premisser og ressurser for lokalt og regionalt engasjement og deltakelse i vannforvaltningen, slik forutsetningen er i vanddirektivet og vannforskriften.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at vassdrag, elver, innsjøer og fjorder kjenner Norge, gir oss naturopplevelser og drikkevann og forsyner oss med ren energi. God forvaltning av felles naturressurser er viktig. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett og forslag om å øke post 22 med 10 mill. kroner for å ytterligere styrke området.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått over kap. 1420 post 22 og 70 å øke bevilgningen til bedre vannmiljø med 60 mill. kroner ut over regjeringens forslag, samt en egen bevilgning på 5 mill. kroner til laksetrapp i Vefsna.

POST 34 STATLEGE TILEIGNINGAR, NASJONALPARKAR

Det foreslås bevilget 2 053 000 kroner på post 34.

Nasjonalparker

Komiteen viser til at nasjonalparkene er et kvalitetsstempel som gis til de beste kvalitetene norsk natur har å vise til, og at nasjonalparker er en verdi for reiseliv og for stolthet og folkehelse i lokalsamfunnene der de ligger.

Komiteen viser til at nasjonalparker og andre verneområder er en viktig del av reiselivet i Norge. Nasjonalparksentre og andre besøkssentre med naturinngang er utviklet til kunnskapsbaserte spyspisser

for et naturbasert reiseliv. Noen av sentrene er utviklet til moderne opplevelsessentre med tema som norsk natur, naturarv, klima og miljø. Komiteen viser til at flere av sentrene har en høy andel besøk fra norske og utenlandske turister og er av stor betydning for utviklingen av lokale og regionale reiselivsaktører.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil peke på at våre nasjonalparker er ujevnt fordelt på naturtyper og regioner, og at det er behov for flere nasjonalparker i lavlandet og i kystnære områder. Komiteen viser til at vi gjennom internasjonale avtaler har forpliktet oss til å stanse tapet av arter og naturtyper innen 2020, og at nasjonalparker og andre verneområder er viktige for å sikre naturmangfoldet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at det faglig sett er behov for mer vern i lavlandet og kystnære områder. Det nystartede arbeidet med suppleringsvern vil ivareta dette. Disse medlemmer viser til at man ikke bør binde dette vernet til en bestemt verneform, men at det bør avgjøres av en konkret vurdering for hvert enkelt område.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen til vern av verdifull natur og nasjonalparker med 50 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

POST 35 STATLIGE ERVERV, SKOGVERN

Det foreslås bevilget 444 612 000 kroner på post 35.

Skog

Komiteen mener at natur som fanger og lagrer karbon, og som samtidig er viktig for naturmangfoldet, må forvaltes og ivaretas langsiktig og på en god måte. Komiteen viser til at dette i særlig grad gjelder skog, myr og øvrige våtmarker.

Komiteen viser til at skogen samtidig er viktig næringsvei, bidrar med fornybare materialer og ressurser, og kan spille en rolle for å erstatte fossil energibruk.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet, viser til at det er tverrpolitisk enighet om økt satsing på økt frivillig skogvern for å ta vare på naturmangfoldet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til partiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningen til skogvern, kap. 1420 post 35, med 50 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, hvor bevilgningen til post 35 ble foreslått redusert med 133,6 mill. kroner. Disse medlemmer peker på at alle produkter som i dag kan produseres med basis i sort (fossil) karbon, kan produseres med basis i grønt (fornybart) karbon. Disse medlemmer peker på skogen som en fornybar ressurs og at skog i vekst både fanger og lagrer CO₂. Et aktivt skogbruk er, etter disse medlemmers mening, en forutsetning for å nå klimamålene. Disse medlemmer peker på at skog som ikke hugges, til slutt vil dø, og gjennom forråtnelse vil det lagrede karbonet slippes ut i atmosfæren. I fredet skog foregår derfor ikke netto opptak av klimagasser, og disse medlemmer mener et aktivt og bærekraftig skogbruk spiller en viktig rolle i arbeidet med å nå Norges klimaforpliktelser.

Disse medlemmer vil vise til Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), som mener at det av nettoøkningen i stående skog i Norge er grunnlag for å øke avvirkningen med minst 5 mill. kubikkmeter i året. Disse medlemmer vil videre vise til at det er rom for å utnytte skogsavfall i større grad, noe som utgjør anslagsvis 20–30 pst. av biomassen i granskog. Disse medlemmer støtter derfor ikke vern som et virkemiddel knyttet til skogens rolle i klimaarbeidet. Disse medlemmer vil understreke at en fortsatt bærekraftig bruk og forvaltning av norske skogressurser vil ivareta både muligheten til å bruke skogen aktivt i klimaarbeidet og også hensynet til skogen som økosystem. Disse medlemmer vil understreke det viktige prinsippet det er at skogvern skal skje frivillig. Disse medlemmer støtter ikke bruk av tvang på dette området. På bakgrunn av dette vil disse medlemmer vise til Senterpartiets alternative statsbudsjett, hvor bevilgningen til skogvern er redusert. Disse medlemmer vil understreke at midlene som er avsatt til erstatning for frivillig vern, opprettholdes.

Disse medlemmer vil vise til at FNs klimapanel forutsetter i sin femte rapport at bruken av moderne bioenergi minst må femdobles for å nå togradersmålet. Det betyr etter disse medlemmers syn en betydelig økt skogsavvirkning og mer planting enn i dag. Disse medlemmer viser til at skog kan erstatte utslippsintensive alternativer i en rekke anvendelser, som økt bruk av tre i bygg, økt bruk av avansert biodrivstoff og økt bruk av biomasse til erstatning for fossile varer. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, hvor det ble foreslått bevilget 15 mill. kroner til å gjennomføre klimatiltak i skogbruket på Landbruks- og matdepartementets område (som gjødsling, planteforedling, tettere planting m.m.) i tråd med Senterpartiets utgangspunkt om bærekraftig bruk og forvaltning av skogen i et klimaperspektiv.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen til skogvern med 200 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

POST 37 SKOGLANTING

Det er ikke foreslått bevilgninger på denne posten.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at det ikke bevilges midler til planting av skog under denne posten. Disse medlemmer viser videre til at pilotfasen for planting av skog på nye arealer som klimatiltak ble avsluttet som planlagt i 2018. Formålet med pilotfasen har vært «å høste erfaringer med blant annet klimaeffekt, miljøkriterier og gjennomføring før oppskalering og utvidet implementering av tiltaket».

Ordningen skal evalueres i 2018. Disse medlemmer mener at evalueringen og eventuelle endringer i ordningen burde kunne gjennomføres raskt nok til at en oppskalering og utvidet implementering av ordningen kan skje i 2019. Videre mener disse medlemmer at dette bør gjøre det mulig å fullimplementere tiltaket fra 2020, i et slikt omfang som det var forutsatt da Miljødirektoratet utredet potensialet.

Disse medlemmer viser til at erfaringene i pilotprosjektet har vist at det tar tid å finne frem til arealer og produsere de riktige plantene. Det vil, etter disse medlemmers syn, være svært uheldig dersom man nå får en total stans i arbeidet i 2019 for eventuelt å begynne nærmest på nytt igjen 2020.

Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett kap. 1420 post 37 og forslaget om å bevilge 10 mill. kroner for å løfte arbeidet med skogplanting.

POST 38 RESTAURERING AV MYR OG ANNEN VÅTMARK

Det foreslås bevilget 23 625 000 kroner på post 38.

Skjøtsel verneområder, restaurering av natur m.m.

Komiteen viser til at Stortinget gjennom behandlingen av naturmangfoldmeldingen (Innst. 294 S (2015–2016)) har vedtatt at 15 pst. av de forringede økosystemene skal være restaurert innen 2025. Komiteen mener dette krever at det settes i verk tiltak for å restaurere de naturtyper vi kjenner behovet for, som skog, vassdrag og våtmarker inkludert myr. I arbeidet med å definere mål for god økologisk tilstand mener komiteen det skal avklares hva som bør regnes som forringede økosystemer, og hvilke som bør prioriteres for eventuell restaurering.

Komiteen mener miljømyndighetene har ansvar for å ivareta vernede områder, og at behovet for skjøtselstiltak i verneområdene er stort.

Komiteen viser til at nesten en tredjedel av norske verneområder er truet av mangel på skjøtselstiltak. Slike tiltak er nødvendige for å hindre gjengroing og for å fjerne fremmede organismer og forsøpling. Mange verneområder har derfor behov for skjøtsel. I tilfeller der endret arealbruk har ført til gjengroing, vil det være behov for rydding og tynning av skog og kratt. Flere verneområder har fått inn fremmede arter, som eksempelvis mink, sitkagran, norsk gran og edelgran, som utgjør en trussel mot naturmangfoldet og er i strid med vernevedtaket. For å sikre verneverdiene vil det kunne være behov for å fjerne innslag av slike fremmede, skadelige arter.

Komiteen viser til at restaurering av myr og annen våtmark medvirker til å redusere klimagassutslipp, bedre den økologiske tilstanden med myrenes rike naturmangfold og dempe flom. Komiteen viser til at restaurering ifølge FNs klimapanel er et billig tiltak for å redusere klimagassutslippene i jordbruket, og at tiltaket også ble trukket fram i Klimakur 2020 som et aktuelt tiltak i Norge.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sitt alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningen til restaurering av myrområder kap. 1420 post 38 med 10 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen til restaurering av myr og annen våtmark med 12 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

POST 39 OPPRYDDINGSTILTAK

Opprydding miljøgifter

Det foreslås bevilget 12 483 000 kroner på post 39.

Komiteen er bekymret for miljøtilstanden i mange av landets fjorder, havner og innsjøer som følge av historisk forurensning.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen til oppryddingstiltak med 46 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Dette skjer over kap. 1420 post 39 og er viktig for å starte opp arbeidet med opprydding av gamle miljøgifter i Hammerfest havn.

POST 61 TILSKUDD TIL KLIMATILTAK OG KLIMATILPASNING

Det foreslås bevilget 158 230 000 kroner på post 61.

Komiteen viser til at klimaendringene er i gang. I Norge opplever vi styrtregn, flom og ras. Denne sommeren har vi også opplevd omfattende tørke. Aller hardest

rammes likevel mennesker i fattige land. Det er i dag flere mennesker fordrevet som følge av naturkatastrofer og klimaendringer enn som følge av krig og konflikt. Klimaendringene rammer hardt og urettferdig. Stortinget har vedtatt mål for kutt i klimagasser i Norge fram mot både 2020 og 2030, og det er en stor jobb å skulle nå målene.

Komiteen viser til at Miljødirektoratet administrerer en rekke ordninger som skal bidra til kunnskap og omstilling til lavutslippssamfunnet, og det er derfor viktig at de får de ressursene som skal til for effektivt å utføre oppgavene sine. Komiteen understreker at en viktig oppgave er å sikre kunnskap om ulike klimatiltak og klimavirkemidler, slik at politikktutformingene kan skje på best mulig grunnlag.

Komiteen viser videre til at Miljødirektoratet administrerer tilskuddordninger til klimatiltak og klimatilpasning i kommunene. På få år har disse ordningene blitt populære ordninger som bidrar til mye aktivitet, og komiteen mener ordningene er viktige for å sikre at kommunene blir med på klimadugnaden.

Komiteen viser til at kommunene har en nøkkelrolle i arbeidet med omstilling til lavutslippssamfunnet. Komiteen viser til at Klimasats-ordningen bidrar til å utløse lokale klimatiltak som kan framskynde utslippskutt i kommunene og bidra til omstilling til lavutslippssamfunnet. Det kan søkes om tilskudd til bl.a. klimavennlig areal- og transportplanlegging, ladeinfrastruktur og fossilfrie byggeplasser m.m.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til budsjettavtalen mellom de fire partiene, der kap. 1420 post 61 Klimasats økes med 50 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019). Disse medlemmer ønsker å fremheve viktigheten av Klimasats-ordningen og den muligheten denne ordningen gir kommuner og fylkeskommuner til å søke midler til konkrete lokale tiltak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sitt alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningen til klimatilpasning i kommunene kap. 1420 post 61 med 40 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet vil trekke frem kommunenes rolle i klimaarbeidet – både som myndighet, eier, innkjøper, tjenesteleverandør og pådriver. I kommunene er det også mulig å differensiere politikken etter hvilke utfordringer og muligheter som finnes lokalt, og disse medlemmer mener at kommunene egner seg godt som aktør for gode, og lokalt tilpassede, klimaløsninger.

Disse medlemmer viser til ordningen Klimasats, som har som formål å fremme klimatiltak i kommuner og fylkeskommuner ved å støtte prosjekt som bidrar til reduserte utslipp. Disse medlemmer ser at regjeringen ikke prioriterer lokale klimaløsninger som Klimasats-midlene representerer, i tilstrekkelig grad, og viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, hvor bevilgningen til post 61 økes med 20 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen til Klimasats med 60 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Ren og trygg luft

Komiteen viser til at flere byer sliter med for høy luftforurensning. Barn, gravide, syke og eldre er særlig sårbare. Folk med allergi, astma og luftveislidelser får ekstra helseplager. Hjertesyke mennesker blir sykere og kan dø for tidlig. Veitrafikken er hovedårsaken til den skadelige lufta. Også vedfyring i gamle ovner er et problem, i tillegg til utslipp fra industri og skip i havner. Komiteen understreker at Miljødirektoratet har en viktig rolle i arbeidet med å sikre ren og trygg luft for alle. Miljødirektoratet følger opp kommunenes arbeid med tiltaksutredninger, og sammen med Fylkesmannen utfører de tilsyn med kommunenes arbeid på området. Miljødirektoratet har, sammen med blant annet Folkehelseinstituttet, utført viktig kunnskapsarbeid for å utvikle nye nasjonale mål for ren og trygg luft.

Komiteen viser til at for å holde fram det avgjørende arbeidet med å sikre ren og trygg luft for alle er det viktig at Miljødirektoratet får tilstrekkelig med virkemidler og ressurser for å utføre sin del av oppgavene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å bevilge 30 mill. kroner til en ny støtteordning for utfasing av gamle vedovner over Miljødirektoratets budsjett, ny post 62.

POST 71 MARIN FORSØPLING

Det foreslås bevilget 65 290 000 kroner på post 71.

Komiteen viser til at plast utgjør den største delen av alt marint avfall og kan bli værende i havet i hundrevis av år. Forskerne forteller oss at hvis vi ikke gjør noe, vil det om 30 år være mer plast enn fisk i havet. En ny rapport anslår at det havner 8 mill. tonn plast i havet hvert år. Det er like mye som mengden tunfisk som fiskes hvert år. Mengden er forventet å doble seg innen 2030 og firedoble seg innen 2050.

Komiteen viser videre til at plasten dreper fisk, sjøfugl og andre dyr som følge av kvelning og andre livstruende skader. Plast brytes ned til mikropartikler og

tas opp i dyr og marine næringskjeder, og mye blir værende i miljøet i hundrevis av år fremover. Komiteen erkjenner at plastforsøplingen i havet er et internasjonalt miljøproblem som må løses med internasjonalt samarbeid. Men Norge må også sørge for at vi ikke bidrar til plastforurensingen. Mye marin forsøpling skjer også lokalt.

Komiteen viser til at Hold Norge Rent årlig arrangerer Strandryddedagen, der de registrerer hva som er vanligst å finne. Personlig forbruk antas å være kilden til 45 pst. av det marine avfallet som ble samlet inn i fjor, mens hele 42 pst. ser ut til å være fiskerirelatert. Isopor har i flere år vært den nest vanligste gjenstanden (etter udefinerbare plastbiter), og mye av dette antas å komme fra byggeplasser. Andre gjengangere som også ligger på topp ti, er tau, drikkeflasker, isopor, korker, bomullspinner, pakkebånd og strips.

Komiteen viser videre til at Miljødirektoratet mener utstyr og avfall fra fiskeri- og oppdrettsnæring er en betydelig nasjonal kilde til plastforurensing. Her trengs det forsterket innsats.

Komiteen mener det er viktig at eksisterende virkemiddelbruk evalueres og videreutvikles. Videre er det viktig at det settes av tilstrekkelige midler for å rydde opp i marin forsøpling før den gjør skade. Det er dessuten avgjørende at det utarbeides planer for å hindre at forsøpling oppstår. Komiteen vil etterlyse framdrift i arbeidet med utvidede produsentansvarsordninger og utredningene om forbud mot salg av enkelte engangsprodukter.

Komiteen mener videre at nye ulike retur- og panteordninger må vurderes for å hindre avfall på avveie.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til budsjettavtalen mellom de fire partiene, der kap. 1420 post 71 økes med 5 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019).

Disse medlemmer viser til at økningen gjelder marin forsøpling i nord. Kampen mot marin forsøpling er høyt prioritert av disse medlemmer. I statsbudsjettet for 2019 økes bevilgningene til arbeid mot marin forsøpling i Norge med totalt 30 mill. kroner. I tillegg styrkes kampen for å hindre spredning av mikroplast med 10 mill. kroner. Disse økningene kommer i tillegg til den nasjonale tilskuddsordningen for opprydning og forebygging. Disse medlemmer er tilfredse med at Norge også har tatt på seg en ledende rolle internasjonalt i kampen mot marin forsøpling. Dette er en av regjeringens største satsinger i 2019, og totalbevilgningene er på over 400 mill. kroner. Denne økningen skal bidra til effektiv avfallshåndtering, opprydning og fore-

bygging. Omtalen av dette kan man lese i Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, mener at Norge bør ta en internasjonal lederrolle for å rydde plast i havet, og at det må igangsettes operasjoner i land der plastforurensingen er størst, i samarbeid med forskningsmiljøer, EU og FN. Flertallet mener at arbeidet må prioritere støtte til utvikling av infrastruktur og forsvarlige avfallshåndteringssystemer som hindrer at plastforurensing oppstår, i tillegg til kunnskapsutvikling om plastforurensingens effekt på livet i havet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne mener at offshoresektoren vil kunne bidra med sin kompetanse og sine ressurser til å redusere det globale miljøproblemet med økende mengder plast i havet. Dette kan gi nye muligheter for innovasjon, nyetablering og grønn vekst. Men tilførsel av marin forsøpling i verdenshavene kjenner ingen landegrenser. Mye praktisk opprydning kan og bør gjennomføres nasjonalt i egne havområder og på egne strender, men marin forsøpling er i stort en internasjonal utfordring som må løses med koordinert, internasjonal innsats.

Disse medlemmer viser til at det er et økende frivillig engasjement over hele Norge for å redusere plastforsøplingen. I tillegg til ryddig av plastsøppel er dette et viktig tiltak å videreføre med både informasjonskampanjer og andre tiltak mot marin forsøpling. Disse medlemmer mener det er viktig å styrke bevilgningene til frivillige organisasjoner og andres viktige engasjement og dugnadsarbeid til opprydding, i tillegg til å styrke det internasjonale arbeidet for både innsamling og reduksjon av mengden plast i havet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sitt alternative statsbudsjett, hvor det ble foreslått å øke bevilgningen til tilskudd til tiltak mot marin forsøpling og mikroplast kap. 1420 post 71 med 30 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, vil sikre at ordning for å gjøre det gratis å levere marint avfall i havn for fiskere og andre, basert på erfaringene fra prosjektet «Fishing for Litter», gjøres permanent.

Flertallet viser til at de stemte for følgende forslag ved behandlingen av Innst. 2 S (2018–2019) 3. desember i år:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak for Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for 2019 som leg-

ger til rette og gjør det gratis å levere marint avfall i havner fra ordningen 'Fishing for litter'.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, hvor bevilgningen til post 71 ble foreslått økt med 10 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen mot marin forsøpling med 50 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

POST 73 TILSKUDD TIL ROVVILTILTAK

Det foreslås bevilget 80 426 000 kroner på post 73.

Komiteen mener rovdyrforvaltningen skal være en del av den helhetlige natur- og miljøforvaltningen i Norge, fordi en forsvarlig og aktiv forvaltning gjør at vi kan benytte naturressursene over hele landet. Komiteen viser til at dette byr på store utfordringer flere steder i landet, og midlene til forebyggende og konfliktdependende tiltak i rovdyrforvaltningen er derfor svært viktige.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at midlene dekker en rekke viktige tiltak, som kostnader til kompensasjon for kommunale jaktlag ved skadefelling og kompetansetiltak for jegere.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet er spesielt opptatt av at det skal være mer midler tilgjengelig til konkrete tiltak som fungerer i områder der rovdyr, beitedyr og befolkning lever i konflikt. Dette må innebære muligheten til å drive effektiv lisensjakt like fullt som å drive ekstra tilsyn i beiteområder – behovet må avgjøre hvilket av disse tiltakene som er mest hensiktsmessig. Disse medlemmer mener dette er en linje som bygger opp under det vi kjenner som en historisk forsvarlig og langsiktig forvaltning av rovvilt i Norge.

Disse medlemmer mener det er nødvendig å kunne sette i verk mer omfattende tiltak enn det som blir gjort i dag, og vil understreke betydningen av at tiltakene er så treffsikre og lokalt forankret som mulig. Disse medlemmer viser derfor til Senterpartiets alternative statsbudsjett og forslag om å styrke post 73 til rovvilttiltak med 40 mill. kroner. Disse medlemmer mener en styrking på dette området vil kunne bidra til å målrette rovvilttiltakene bedre.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke

bevilgningen til forebyggende rovvilttiltak med 20 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

POST 75 UTBETALING FOR VRAKPANT OG TILSKOT TIL KJØRETØY OG FRITIDSBÅTAR, *kan overføres*

Det foreslås bevilget kr 690 992 000 på post 75.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til budsjettavtalen mellom de fire partiene, der kap. 1420 post 75 reduseres med 50 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019).

POST 77 YMSE ORGANISASJONAR OG STIFTELSE M.M.

Det foreslås bevilget 14 416 000 kroner på post 77.

Komiteen mener de frivillige friluftslivs- og miljøorganisasjonene gjør et viktig arbeid for å spre kunnskap og debatt om miljøspørsmål og legge til rette for bærekraftig bruk av naturen. Komiteen mener det er viktig at de frivillige organisasjonene sikres langsiktige og gode vilkår, slik at de kan videreføre og styrke sitt engasjement og viktige arbeid for natur og friluftsliv.

Komiteen mener miljøorganisasjonenes bidrag er avgjørende i kampen mot miljøødeleggelsene.

Komiteen viser til at de naturfaglige organisasjonene mobiliserer mye god frivillighet og engasjement, bidrar til viktig datainnsamling gjennom frivillig registrering av funn i Artsobservasjoner og gjør en stor innsats for bevaring av norsk natur. Komiteen mener at denne tilskuddsordningen gir mye tilbake i form av naturkunnskap, naturopplevelser, friluftsgoder og folkehelse.

Komiteen mener arbeid for miljøveiledning, miljøstandarder og miljømerking er viktig i miljøpolitikken, fordi de er til hjelp for både forbrukere, næringsliv og offentlige virksomheter som skal ta miljøvennlige valg. Slik sett bidrar støtten til miljømerking, miljøvennlig forbruk og forbrukerinformasjon til en kunnskapsbasert miljøpolitikk.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til budsjettavtalen mellom de fire partiene, der kap. 1420 post 77 økes med 1 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019). Disse medlemmer viser til at økningen er tiltenkt Omatt – bransjeforening for ideelle gjenbruksaktører.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sitt alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningen til kap. 1420 post 77 med 11 mill. kroner ut over regjeringens forslag til organisasjoner og stiftelser.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet foreslår at «Folkeaksjonen ny rovviltpolitikk» får statlig grunnstøtte over Klima- og miljødepartementets budsjett i tillegg til Landbruks- og matdepartementets. Disse medlemmer mener dette vil være en prinsipiell markering av at rovvilt hører inn under miljøforvaltningen i Norge. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett i den forbindelse, hvor det foreslås å bevilge 1 mill. kroner til dette formålet.

POST 78 FRILUFTSFORMÅL

Det foreslås bevilget 179 891 000 kroner på post 78.

Komiteen viser til at friluftsliv er svært viktig for veldig mange mennesker i Norge. Gjennom friluftslivet blir folk glade i naturen, og det er bra for folkehelse. Det offentlige må derfor legge til rette for at alle som ønsker det, skal ha god tilgang til naturen. Komiteen viser videre til Handlingsplanen for friluftsliv som regjeringen la fram sommeren 2018, og komiteen vil understreke viktigheten av at denne følges opp med tilstrekkelige midler.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har merket seg at snøfattige vintre har skapt utfordringer med å etablere skiløyper for turlangrenn mange steder i landet. Det øremerkes derfor 1,0 mill. kroner av postens bevilgning til Skiforeningen for å etablere og drifte et nasjonalt samarbeidsnettverk med formål om å spre kunnskap og kompetanse i å legge til rette for skiløyper for turlangrenn, særlig i snøfattige vintre, på en miljøvennlig måte. Midlene skal gå til lønn, administrative utgifter og tiltak. Tilskuddet dekkes ved å redusere rammen til tilskuddsordningen «Friluftslivsaktivitet» med 1 mill. kroner, til 51,5 mill. kroner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at tilretteleggelse for friluftsliv er det viktigste vi kan gjøre for å fremme fysisk aktivitet i hele befolkningen. Ikke bare er friluftsliv en kulturbærer og byr på opplevelser som binder oss tettere sammen, men også en viktig bidragsyter for bedre integrering, folkehelse, sosial utjevning og likestilling. Friluftslivet er en god kilde til aktivitet i alle alders- og befolkningsgrupper. Derfor mener flertallet at det er viktig å sikre gode friluftslivstilbud som er lett tilgjengelige for alle, særlig for barn og unge.

Flertallet mener at skal vi lykkes med målene om å få flere i aktivitet, må støtten til organisasjonene og støtten til friluftslivsaktiviteter styrkes, for å tilrettelegge for både organiserte og uorganiserte aktiviteter og iverksette enda større frivillig dugnadsinnsats. Flertallet me-

ner at det særlig må satses på aktiviteter som retter seg inn mot barn og unge, flerkulturelle og grupper med særlig behov for økt aktivitet eller som opplever hindre for deltagelse i friluftslivet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener det er viktig å sikre «Den naturlige skolesekken» for å øke kunnskapen og bevisstheten om miljøspørsmål i undervisningen, med vekt på bruk av natur og nærmiljø som læringsarena. Disse medlemmer mener at naturen i større grad må brukes som læringsarena og aktivitetsområde for barn og unge. Dette vil legge grunnlaget for gode naturopplevelser og god helse gjennom hele livet. Ved å ta i bruk naturen som klasserom lærer elevene bedre og er mer i aktivitet i løpet av skoledagen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at de frivillige friluftslivsorganisasjonene og friluftsrådene er navet i friluftspolitikken, har en nøkkelrolle når det gjelder å få folk i gang med både uorganiserte og organiserte aktiviteter, og bidrar til bedre folkehelse i befolkningen. Flertallet mener at det er viktig å sikre de frivillige organisasjonene støtte til å styrke sitt viktige engasjement og sin dugnadsinnsats for å legge til rette for at flere kan delta i det enkle friluftslivet i nærmiljøet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningen til kartlegging, sikring, tilrettelegging og vedlikehold av bynære naturområder og grønne lunger i nærmiljøet for det enkle friluftslivet med 20 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at samfunnet kan spare store summer årlig på at flere er i aktivitet. Selv om det er tverrpolitisk enighet om at friluftsliv kan gi store folkehelsegevinster, står ikke regjeringens bevilgninger i forhold til det ambisjonsnivået Stortinget har gitt uttrykk for, og flertallet viser blant annet til behandlingen av stortingsmeldingen om friluftsliv i 2016 i den forbindelse. Flertallet vil understreke at friluftsliv er en arena for alle, uavhengig av helse, sosial bakgrunn og økonomi, og at tiltak som fremmer glede og tilgang til gode naturopplevelser, derfor er svært viktig.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, hvor

satsingen på friluftsliv, post 78, ble foreslått styrket med 8 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen til friluftslivsaktiviteter med 90 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser at flere friluftsområder må beskyttes for å sikre nærnaturen i pressområder mot bit-for-bit nedbygging. Disse medlemmer ønsker derfor å innføre en nasjonal nærnaturlov etter modell av markaloven, som beskytter den nære naturen rundt tettsteder som er viktig i befolkningens hverdag.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett, hvor vi i tillegg til en betydelig økning til vern og gjenoppretting av natur også foreslo en total økning på 98 mill. kroner til friluftslivsaktivitet.

POST 81 NATURARV OG KULTURLANDSKAP, *kan overføres, kan benyttes under post 21*

Det foreslås bevilget kr 62 011 000 på post 21.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til budsjettavtalen mellom de fire partiene, der kap. 1420 post 81 økes med 5 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019).

Disse medlemmer viser til at styrkingen med 5 mill. kroner skal gå til nasjonal koordinering og fellestiltak for norske regionalparker.

POST 82 TILSKUDD TIL TRUEDE ARTER OG NATURTYPER

Det foreslås bevilget 45 355 000 kroner på post 82.

Komiteen viser til innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold, Innst. 294 S (2015–2016). Her skrev en samlet komité:

«Komiteen vil vise til at det i forbindelse med utarbeidelsen av naturmangfoldloven ble lagt opp til at et relativt høyt antall arter skulle prioriteres. Komiteen vil understreke at i Ot.prp. nr. 52 (2008–2009) Om naturmangfoldloven, vises det til utredninger fra Direktoratet for naturforvaltning, som mener at ca. 400 arter totalt kan være aktuelle som prioriterte arter. Komiteen viser til de respektive partiers merknader i Innst. O. nr. 100 (2008–2009) om naturmangfoldloven. Komiteen mener at ambisjonsnivået for prioriterte arter og utvalgte naturtyper bør være slik det ble lagt opp til i forbindelse med utarbeidelsen av naturmangfoldloven, og at det nå haster med å komme i gang med å ta i bruk de nye

moderne, dynamiske og treffsikre virkemidlene for å stanse tapet av naturmangfold.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at det i Innst. 294 S (2015–2016) også står:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, mener det er riktig å prioritere å forbedre tilstanden til de sterkt truede eller kritisk truede artene i Norge, som har en vesentlig del av sin europeiske utbredelse i Norge eller på Svalbard.»

Disse medlemmer mener dette er et viktig poeng, og det er slik regjeringen prioriterer sin oppfølging.

Komiteen viser til at så langt har bare 6 naturtyper og 13 arter blitt utvalgt etter naturmangfoldloven. Komiteen viser til at vi dermed har langt igjen til å nå målet, og at vi har betydelig med arbeid som gjenstår.

Komiteen vil særlig understreke at situasjonen for sjøfuglene er alvorlig. Det er nødvendig at den planlagte handlingsplanen for sjøfugl blir god, ferdigstilt og at tiltakene kan settes raskt i gang.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Sosialistisk Venstreparti, viser til Miljødirektoratets utredningsarbeid, der man ser på hvordan Norge best mulig kan ta vare på den naturen det haster mest for. Utredningen gjelder 90 arter og 35 naturtyper, og det er viktig at dette arbeidet gjøres grundig, slik at man finner frem til de beste virkemidlene. Flertallet viser videre til at siden 2013 har artene fjellrev, skredmjelte, dvergålegras, trøndertorvmose og svartkurle blitt prioritert. Flertallet viser til Meld. St. 14 (2015–2016) og mener denne er et godt verktøy for å ivareta norsk natur. Tiltakene som ble vedtatt ved Stortingets behandling, er aktivt fulgt opp.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at naturmangfoldet gir grunnlaget for menneskenes liv på jorda. Å bevare og sikre bærekraftig bruk av naturlige økosystemer er nødvendig for menneskets framtid og en forutsetning for vekst og velferd i alle samfunn. Dette flertallet viser til at økosystemene på land og i havet har en naturlig produksjon som det høstes mat fra, og naturen gir grunnlag for menneskenes egen produksjon av mat. Naturen renser vannet og lufta, produserer oksygen, sikrer pollinering av planter, resirkulerer næringsstoffer, binder jordsmonnet, lagrer karbon, beskytter mot erosjon og er viktig for overvannshåndtering og flomdemping. Det biologiske mangfoldet har en verdi i seg selv, og i tillegg er det helt avgjørende for oss mennesker.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil styrke arbeidet med å sikre en bærekraftig bruk av naturen gjennom å styrke bevilgningene til miljøovervåking, økt kunnskap og forskning på klima og natur, å utarbeide et helhetlig økologisk grunnkart, å sikre truede arter og naturtyper og å styrke skogvernet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sitt alternative statsbudsjett, hvor det ble foreslått å øke bevilgningen til tilskudd til truede arter og naturtyper kap. 1420 post 82 med 20 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen til vern av truede arter og naturtyper med 30 mill. kroner ut over regjeringens forslag, samt en egen bevilgning til handlingsplanen for sjøfugl med 10 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

POST 84 INTERNASJONALT SAMARBEID

Det foreslås bevilget 5 308 000 kroner på post 84.

Det internasjonale naturpanelet

Komiteen viser til det viktige arbeidet som Det internasjonale naturpanelet (IPBES) gjør med å sammenstille forskning på tap av naturmangfold. For at panelet skal fungere, er det avhengig av at forskere har mulighet til å bidra til kunnskap, og norske forskere kan her spille en nøkkelrolle.

POST 85 NATURINFORMASJONSSENTRE

Det foreslås bevilget 69 031 000 kroner på post 85.

Komiteen viser til at naturinformasjonssentrene skal være spydspisser i formidlingen omkring nasjonalparker, våtmark, villrein, rovvilt, fugler og villaks og er en viktig satsing. Komiteen viser til at målgruppen er både lokalbefolkning og turister, og at formidling til barn og unge er prioritert.

Komiteen vil understreke naturinformasjonssentrenes viktige oppgave. De når målgrupper som ellers ikke er så lette å nå gjennom flommen av digitale medier, fjernsyn og aviser. Disse sentrene har blitt stadig flinkere til å ta i bruk ny og spennende teknologi der interaktivitet og audiovisuelle nyvinninger blandes med klassisk, god museumskunnskap. Ikke minst familier og skoler er viktige målgrupper for disse sentrene.

Komiteen vil i denne sammenheng peke på planene som Sigdal og flere Numedalskommuner har for et nytt, nasjonalt naturinformasjonssenter i tilknytning til Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat. Det foreligger gode planer for en etablering av dette ved Eggedal Mølle

i Sigdal. Dette senteret vil gi informasjon om hvilke verdier som lå til grunn for fredningen, og skogens betydning for arts mangfold og friluftsliv. Men senteret vil også gi informasjon om skogen som viktig næring, både i nåtid og fortid.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at Trillemarka-Rollagsfjell er Norges største naturreservat med sine 148 km² som grenser til to dalførere og strekker seg over tre kommuner. Disse medlemmer viser videre til at Trillemarka-Rollagsfjell står i en særstilling blant naturreservatene, både når det gjelder størrelse og antall kulturminner og miljøer inne i området. Sigdal kommune, sammen med Rollag og Nore og Uvdal, ønsker å etablere et nasjonalt naturinformasjonssenter for barskogvern i et område staten har brukt mellom 150 og 200 mill. kroner på å verne.

Disse medlemmer viser til at Klima- og miljøverndepartementet har vært tydelig på at etablering av naturinformasjonssenter skal bidra til lokal, bærekraftig verdiskaping og områdeutvikling. Det oppfordres til å bruke Trillemarka som varemerke i den forbindelse. Disse medlemmer vil understreke at det i det opprinnelige vedtaket om vern ble pekt på den positive effekten et slikt sammenhengende naturområde kunne gi i reiselivssammenheng. Disse medlemmer vil understreke at Klima- og miljøverndepartementet oppfordrer til aktiv satsing på naturbasert næringsliv knyttet opp mot vernet, og at dette er et viktig utgangspunkt ved etablering av et naturinformasjonssenter. Disse medlemmer legger derfor til grunn at senteret skal bidra til økt verdiskaping i tillegg til å gi informasjon og kunnskap om det som har skapt naturverdiene som vernet er bygget på. Disse medlemmer viser til at Trillemarka-Rollagsfjell er det største barskogreservatet, og at det er flere naturlige innfallsporter for dem som ønsker å bevege seg inn i verneområdet. Disse medlemmer mener naturinformasjonssenteret derfor må kunne gi god informasjon om disse mulighetene og om tilretteleggingen for friluftsliv i verneområdet, som for eksempel hvilke stier, sykkeltraseer, fiske-, leir- og bålplasser, overnattings- og spisesteder som finnes i området og i omkringliggende bygder. Disse medlemmer ser at et slikt senter er svært viktig for det natur- og kulturbaserte reiselivet i området.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er kjent med at det er satt ned en arbeidsgruppe lokalt for å etablere et naturinformasjonssenter for Trillemarka, og at det er etablert kontakt med både naturvernorganisasjoner og skognæringa for å utvikle senteret. Disse medlemmer har fått opplyst at blant annet Naturvernforbundet er en aktuell samarbeidspartner, som har sagt de kan delta i arbeidet og bidra med faglige råd. Disse

medlemmer mener at det er en bredt sammensatt gruppe som nå jobber for å realisere et nasjonalt besøkssenter for Trillemarka, og at det tilsier at dette må følges opp av Stortinget.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette av 1 mill. kroner til et forprosjekt for naturinformasjonssenteret for Trillemarka-Rollagsfjell.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett 2019 med en plan for hvordan staten skal medvirke til realisering av et nasjonalt naturinformasjonssenter for barskogreservatet, knyttet til Trillemarka-Rollagsfjell i Eggedal.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at autoriserte naturinformasjonssentre kan søke om kompetansetilskudd til oppgaver som nøytrale kunnskapsformidlere/kompetansesenter. Disse medlemmer viser til at en større andel av de autoriserte sentrenes finansiering bør overføres direkte til sentrene ut fra sentrets autorisasjoner, som gjenspeiler sentrenes informasjon og tilretteleggingsansvar som nøytrale kunnskapsformidlere. Ressurser kan da omfordeles fra å skrive og behandle prosjektsøknader til oppgaven med å formidle kunnskap om natur, verneverdier og mer kontakt med næringslivet, i tråd med den nye merkevarebyggingen av nasjonalparkene.

På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer følgende:

«Stortinget ber regjeringen fordele mer av midlene på kap. 1420 post 85 (Naturinformasjonssentre) direkte ut til sentrene med utgangspunkt i autorisasjoner, for å fordele ressurser fra prosjektskriving og søknadsbehandling til direkte aktivitet som nøytrale kunnskapsformidlere, i tråd med merkevaren 'Norges nasjonalparker'.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at det er vanskelig å se at det første nasjonale senteret for barskogvern kan ha en bedre plassering enn dette, tett inntil vårt største barskogreservat og med kort reisetid fra store befolkningscentre i Oslo-området.

Dette medlem har registrert ildsjelens søknad om forprosjektmidler og ønsker en god start for senteret ved å sette av midler i alternativt statsbudsjett til dette. Det forutsettes at senterets eventuelle videre økonomiske støtte fra det offentlige går gjennom Miljødirektoratets ordinære kanaler.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen til naturinformasjonssenter med følgende fordeling: 2 mill. kroner til Runde miljøsentere, 4 mill. kroner til skogvernsentere i Trillemarka og 5 mill. kroner til fossesentere i Gaular.

VILLSVIN

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti er bekymret for villsvin i norsk natur. Disse medlemmer imøteser den varslede handlingsplanen fra Mattilsynet og Miljødirektoratet for å bekjempe utbredelsen av villsvin i norsk natur. Disse medlemmer imøteser også en generell tiltaksplan for bekjempelse av fremmede og skadelige organismer for å sikre en mer målrettet, effektiv og koordinert innsats mot disse.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er bekymret for utbredelsen av villsvin i norsk natur. Disse medlemmer viser i den forbindelse til at Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM), på oppdrag fra Mattilsynet og Miljødirektoratet, tidligere i år la fram en vurdering av konsekvenser for miljø og helse dersom villsvin fikk etablere seg i Norge. Disse medlemmer viser til at villsvin er definert som en fremmed art i Norge og ansett for å kunne innebære høy økologisk risiko. Disse medlemmer vil understreke at villsvinpopulasjonen i Norge sannsynligvis vil vokse og spre seg til nye områder i løpet av få år dersom det ikke settes inn drastiske tiltak.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det settes av 15 mill. kroner til en ny post for villsvinbegrensende tiltak. Disse medlemmer mener det er viktig å komme raskt i gang med tiltak som bekjemper allerede etablert stamme, og som hindrer ytterligere fast etablering. Disse medlemmer mener det må lages en plan for å holde villsvin ute av norsk fauna på langsiktig basis, og at denne planen må innebære muligheter for statlig jakt, tiltak som skuddpremie, tillatelse til bruk av egnet hund og egnet jaktform.

3.2.7 Kap. 4420 Miljødirektoratet

Det foreslås bevilget 137 107 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 135 399 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

3.2.8 Kap. 1422 Miljøvennlig skipsfart

Det foreslås bevilget 12 557 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i

2018 var på 5 427 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018. Dette er en økning med 7,13 mill. kroner i forhold til saldert budsjett i 2018.

Komiteen viser til at dette kapitlet dreier seg om dekning av drifts- og lønnsutgifter for Sjøfartsdirektoratet i arbeidet med miljøvennlig skipsfart, i tillegg til midler til Grønt kystfartsprogram.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til regjeringens ambisjon for nærskipsfarten om at 40 pst. av skipene i nærskipsfarten i 2030 skal benytte biodrivstoff eller være lav- og nullutslippsfartøy. Flertallet peker på viktigheten av å sikre et godt samarbeid mellom myndigheter og næringsliv for å oppfylle denne målsettingen.

Komiteen viser til at skipsfarten er en stor sysselsettingsarena i Norge. Totalt er nærmere 100 000 personer sysselsatt i maritim næring i Norge i dag, og næringen står for om lag 175 mrd. kroner i årlig verdiskaping.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til regjeringens maritime strategi, Maritime muligheter – blå vekst for en grønn fremtid, og de tiltak som der skisseres for å redusere utslippene fra skipsfarten. Komiteen peker på at bruk av mer klima- og miljøvennlig drivstoff og energieffektive skip er nøkkelfaktorer i dette henseende. Flertallet understreker at arbeidet med å redusere utslipp av SO₂, NO_x og andre klimagasser står sentralt i Sjøfartsdirektoratets arbeid for en mer miljøvennlig skipsfart.

Komiteen viser til at Norge er en moderne og innovativ sjøfartsnasjon som innehar en ledende rolle i utviklingen av de maritime næringer internasjonalt. Samtidig som skipsfarten genererer store verdier i Norge, er den også en alternativ og svært miljøvennlig transportform.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, er derfor opptatt av at Sjøfartsdirektoratet medvirker til at norsk maritim næring er minst like miljøeffektiv som alternative transportformer, gjennom gode tekniske og operasjonelle forhold, for å forebygge unødig forurensning og andre miljøskader.

Flertallet viser til forslaget fremmet under behandlingen av Meld. St. 41 (2016–2017) om å utrede strengere reguleringer for gråvanns- og svartvannsutslipp. På bakgrunn av dette har regjeringen igangsatt et oppdrag for Sjøfartsdirektoratet for å greie ut krav til ut-

slipp av kloakk fra skip langs kysten nord og vest for Lindesnes.

Videre viser flertallet til det pågående offentlig-private samarbeid med grønt skipsfartsprogram som vil definere miljøvennlige løsninger for flere fartøyskategorier. Post 70 med bevilgning til Grønt kystfartsprogram er ny for budsjettåret 2019.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, mener man må øke satsingen både på nullutslipp av klimagasser, og kutt i utslippene til sjø. Dette flertallet viser til at Stortinget har vedtatt strengere miljøkrav i turistfjorder, og forventer at regjeringen raskt setter i gang dette arbeidet og utreder ytterligere miljøkrav både i turistfjordene og ellers. Dette flertallet viser for eksempel til vedtakene gjort i Bergen kommune, hvor de ønsker å stille miljøkrav til turistskipene som skal besøke byen. Videre mener dette flertallet at en satsing på elektrifisering av kysten vil kunne bidra til teknologi- og næringsutvikling både i verfts- og elektroindustri.

3.2.9 Kap. 1423 Radioaktiv forurensing i det ytre miljø

Det foreslås bevilget 27 040 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 16 704 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

Komiteen viser til at midlene på kap. 1423 om radioaktiv forurensing i det ytre miljøet nå økes. Denne posten omhandler forurensing, og det er Statens strålevern som er Klima- og miljødepartementets direktorat på dette området.

Komiteen viser til at det nå skal bygges to nye protonanlegg, ett i Oslo i 2023 og ett i Bergen i 2025.

Komiteen viser til at økningen er nødvendig for å styrke Strålevernets ressurser for å bedre kontrollen med avvikling av forsøksreaktorene framover, og oppgaver knyttet til behandling og lagring av brukt brensel fra Institutt for energiteknikk (IFE) sin virksomhet.

Komiteen viser også til at det er viktig å få til en investeringsbeslutning i 2020.

3.2.10 Kap. 1425 Fisketiltak

Det foreslås bevilget 16 796 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 95 229 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018. Dette er en reduksjon med 78,433 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2018. Reduksjonen skyldes at ansvaret for høstbare viltressurser er overført til Landbruks- og matdepartementet.

Komiteen viser i denne sammenheng til Stortingets behandling av Prop. 48 S (2017–2018) og Innst. 230 S (2017–2018).

Komiteen mener det er viktig at bruken av midlene skjer i dialog med brukerne og lokal og regional fiskeforvaltning. Komiteen viser til målsettingen med tilskuddsordningen for fiskeformål. Komiteen støtter denne målsettingen og påpeker viktigheten av at disse midlene forvaltes i tråd med den oppsatte målsettingen. Komiteen mener at allmennhetens tilgang til fiske er viktig, og at friluftsliv og naturopplevelser fremmer livskvalitet, rekreasjon og god helse.

Komiteen vil påpeke viktigheten av at en kunnskapsbasert ressursforvaltning skal ligge til grunn for all beskatning av fisk. Komiteen mener det er viktig å medvirke til at bestandenes reproduksjon, høstingspotensial og genetiske integritet forbedres, og å videreføre allmennhetens tilgang til fiske, friluftsliv og naturopplevelser.

3.2.11 Kap. 1428 Reduserte klimagassutslipp, energiomlegging, energi- og klimateknologi

Det foreslås bevilget 3 064 450 000 kroner på kap. 1428 post 50 Overføring til Klima- og energifondet, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen viser til at Enova skal bidra til reduserte klimagassutslipp og styrket forsyningssikkerhet for energi, samt teknologiutvikling som på lengre sikt også bidrar til reduserte klimagassutslipp. Enova skal fremme reduserte klimagassutslipp som bidrar til å oppfylle Norges klimaforpliktelser for 2030, samt fremme økt innovasjon innen energi- og klimateknologi tilpasset omstillingen til lavutslippssamfunnet og bidra til styrket forsyningssikkerhet gjennom fleksibel og effektiv effekt- og energibruk.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til budsjettavtalen mellom de fire partiene, der kap. 1428 post 50 økes med 100 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at transportsektoren står for mer enn 30 pst. av de nasjonale utslippene av klimagasser, og her er mulighetene for utslippskutt særlig store. Derfor mener disse medlemmer at vi må halvere utslippene fra transportsektoren fra dagens nivå innen 2030 for å redusere klimautslippene fra denne sektoren. Dette fordrer en rask overgang til nullutslippstransport gjennom at dagens avgifter på fossilt drivstoff og forurensende transportmidler gradvis bør økes, mens null- og lavutslippsløsninger fortsatt beløn-

nes. For å hindre at veksten i persontransport skjer med bil og bidrar til økt forurensning og dårligere framkommelighet, er det viktig å legge til rette for at flere skal gå, sykle og benytte kollektivtrafikk der dette er mulig.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at det var partiene på ikke-sosialistisk side som presenterte, og ble enige om, ambisjonen om at transportsektorens utslipp skal halveres med 50 pst. innen 2030. Det var partiene til disse medlemmer som ble enige om 2025-målet for nullutslippsbiler. Disse medlemmer viser videre til at elbilfordelene er beholdt og forsterket, samtidig som avgiftene på fossile biler er blitt endret i klimavennlig retning, dette på bakgrunn av samarbeid mellom de fire partiene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at Stortinget har satt som mål at alle nye biler som selges etter 2025, skal være nullutslippsbiler. For å oppnå dette målet må vi bruke ulike virkemidler for å påvirke folks beslutning om hvilken bil de skal kjøpe. Flertallet mener at Enova må støtte videre utbygging av ladestasjoner og hurtigladdere, særlig i de deler av landet der markedet foreløpig ikke kan tilby dette selv. Det er et viktig mål at nullutslippsbiler blir et reelt alternativ over hele landet. Videre mener flertallet at Enova må etablere en støtteordning slik at også borettslag og sameier kan få støtte til ladeinfrastruktur. Støtteordningen må kunne gi tilskudd til etablering/oppgradering av elektrisk anlegg for lading av el- og hybridbiler i boligselskaper, herunder kabling frem til fordelingsskap i parkeringsanlegg og system for lastdeling.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at Enova kan gi støtte til borettslag og at sameier kan få støtte til ladeinfrastruktur. Støtteordningen må kunne gi tilskudd til etablering/oppgradering av elektrisk anlegg for lading av el- og hybridbiler i boligselskaper, herunder kabling frem til fordelingsskap i parkeringsanlegg og system for lastdeling.»

ELBIL

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, mener det er et stort behov for ordninger som stimulerer og legger til rette for at hjemmelading av elbil også kan skje i borettslag og sameier. Flertallet mener derfor regjeringen i løpet av 2019 må komme tilbake med en ordning der borettslag og sameier stimuleres til å in-

stallere muligheter for hjemmelading av elbiler i tråd med Stortingets vedtak om utfasing av biler som går på fossilt drivstoff fra 2025. Flertallet mener regjeringen også må vurdere en nasjonal støtteordning for ladeinfrastruktur i borettslag og sameier.

BIODRIVSTOFF

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til Innst. 2 S (2018–2019), der følgende forslag ble fremmet og vedtatt:

«Stortinget ber regjeringen utforme et helhetlig forslag til virkemidler og avgifter i biodrivstoffpolitikken, for å utelukke biodrivstoff med høy avskogingsrisiko både innenfor og utenfor omsetningskravet. Disse rammebetingelsene skal legges frem i forbindelse med statsbudsjettet for 2020, og innføres fra 1.1.2020.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til Innst. 331 S (2016–2017), hvor en samlet energi- og miljøkomité skrev følgende:

«Komiteen viser til at palmeolje er en vegetabilsk olje som utvinnes av oljepalmetreet. Årlig hogges og brennes enorme områder med regnskog for å plante oljepalmer. Etableringen av oljepalmeplantasjer er i dag den største trusselen mot regnskogen i Sørøst-Asia, spesielt i Indonesia og Malaysia. 50–80 pst. av verdens dyrearter finnes i regnskogen. 260 millioner mennesker bor i verdens tropiske regnskoger, og de er avhengige av skogen for sitt livsgrunnlag.»

Flertallet viser videre til at det i 2017 ble omsatt rekordstore mengder palmeolje i det norske drivstoffmarkedet. Ifølge Miljødirektoratet var palmeolje det mest brukte råstoffet i 2017 i biodrivstoffet som ble omsatt. Nesten halvparten av alt biodrivstoffet som ble omsatt, var palmeolje i 2017. Bruken av palmeolje er dermed den viktigste enkeltårsaken til at norske utslipp gikk ned både i 2016 og 2017. Flertallet vil peke på at selv om Norge har kunnet godskrive en utslippsreduksjon på sine klimaregnskap som en følge av denne palmeoljebruken, har utslippene økt andre steder. Flertallet viser til at Stortinget tidligere har gjort vedtak om å fase ut palmeolje fra veitrafikken i Norge. Flertallet vil peke på at regjeringen til nå har gjort svært lite eller ingenting for å få bort den regnskogsødeleggende palmeoljen som gir økte utslipp av klimagasser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at disse medlemmer stemte for følgende forslag da Stortinget behandlet Innst. 2 S (2018–2019) 3. desember i år:

«Stortinget ber regjeringen innføre en avgift som effektivt ekskluderer biodrivstoff med høy avskogingsrisiko (som palmeolje), og legge frem et forslag i forbindelse med revidert statsbudsjett 2019. Avgiften skal tre i kraft senest fra 1. juli 2019.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til Stortingets vedtak nr. 753 av 2. juni 2017:

«Stortinget ber regjeringen gjennom forskrift til lov om offentlige anskaffelser stille krav om at det ikke skal benyttes biodrivstoff basert på palmeolje eller biprodukter av palmeolje. Forskriftsendringen skal tre i kraft så snart som mulig.»

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre Stortingets vedtak nr. 753 av 2. juni 2017 og ber om at forskriftsendringen trer i kraft senest 1. juli 2019. Frem til ikrafttredelsestidspunktet skal alle tildelingsbrev som går til offentlige etater og fylkeskommuner, stille som vilkår at det grunnet avskogingsrisiko ikke skal gjøres innkjøp av drivstoff/flytende fyringsprodukter med palmeoljeprodukter.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at biogass som drivstoff for tungtransport er avgjørende for å redusere klimautslippene fra transportsektoren. Ved å legge til rette for økt satsing på biogass gjennom rammebetingelsene vil man bidra til å nå målene om å se på avfall som en ressurs, samtidig som vi innfrir våre forpliktelser om vesentlig å redusere utslippene i ikke-kvotepliktig sektor innen 2030. Våtorganisk avfall er et viktig råstoff i produksjon av biogass og som også et kostnadseffektivt og viktig bidrag til å redusere klimautslippene, samtidig som det gir god utnyttelse av både matavfall og husdyrgjødsel.

Disse medlemmer viser til at Hustadvika Bio-kraft nå vurderer å starte opp produksjon av både biodrivstoff og biokraft i forbindelse med etablering av nytt oppdrettsanlegg i Hustad. Her skal anlegget kunne ta imot gjødsel fra landbruket, kloakkslam, fiskeslo og matavfall for Romsdalsregionen for så å kunne produsere kraft til oppdrettsanlegget, biodrivstoff og ugressfri gjødsel tilbake til bøndene. Her jobbes det nå med å sikre seg både leveranser og kunder, og ikke minst er det viktig at vi ser på regelverket og tilskuddsordningene som må kunne tilpasses en slik satsing.

Disse medlemmer viser til at det er behov for en gjennomgang av rammeverket i dag, samt nye tilskuddsordninger for piloter og regionale utviklingsmidler som kan bidra til å legge til rette for denne type produksjon basert på biologiske ressurser.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til Meld. St. 45 (2016–2017), Avfall som ressurs – avfallspolitikk og sirkulær økonomi. Disse medlemmer mener det regionale planarbeidet for å utnytte ressurser på avveie må styrkes, slik at kommunene i større grad kan fatte felles investeringsbeslutninger i riktig teknologi og riktig avsetning. I dag blir for stor risiko overlatt til en vertskommune for store, bærekraftige og framtidsrettede løsninger. Ny teknologi gir nye muligheter, men krever også større volum av avfallsfraksjoner for å ta ut større miljø- og klimagevinster. Det nasjonale rammeverket må gjennomgås med tanke på å koordinere aktørene for å nå både nasjonale og globale mål. Videre må biogasstrategien omsettes i virkemidler som gjør at biogass får økt etterspørsel og avsetning som et fornybart drivstoff som skaper et viktig inntektsgrunnlag for anleggene.

CO₂-FOND FOR NÆRINGSLIVETS TRANSPORTER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at næringstransporten står for dobbelt så store utslipp som privatbilene. Nullutslippsløsninger blir i stadig større grad tilgjengelige også innenfor områder som tungtransport og skipsfart, men det finnes i dag ingen omfattende virkemidler for å stimulere til å bytte ut gammel teknologi med klimariktig teknologi. Utfordringen er at mens næringslivet står for 2/3 av utslippene i transportsektoren, er det få incentiver på plass for et grønt skifte.

Flertallet viser til at næringsorganisasjonene har foreslått å etablere en markeds mekanisme for raskere utrulling av null- og lavutslippsløsninger i næringstransporten. I 2017 inviterte regjeringen næringslivet med på et samarbeid for å utforme CO₂-fondet slik at vi når klimamålene og samtidig klarer å skape verdier og jobber fremover.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at forslaget fra næringslivet innebærer at det inngås en bindende miljøavtale med myndighetene, hvor næringslivet forplikter seg til konkrete, ambisiøse utslippskutt. Motsatsen fra myndighetene er at bedrifter som omfattes av avtalen, unntas for CO₂-avgift på drivstoff i avtaleperioden og i stedet betaler medlemsavgift til et CO₂-fond. CO₂-fondet sørger for reduserte utslipp ved å mobilisere bedriftene og tilby støtte til gjennomføring av miljøtiltak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil følge forhandlingene mellom regjeringen og næringslivet fremover for å komme tilbake til eventuell organisering av et CO₂-fond når disse er slutført.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet foreslår at det allerede nå avsettes totalt 700 mill. kroner til CO₂-fondet. Dette er 305 mill. kroner ut over regjeringens forslag til økning på 395 mill. kroner på kap. 1428 post 50 Enova for 2019.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sitt alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å opprette et nytt kap. 1401 post 70 til et CO₂-fond for næringslivets transporter hvor det settes av 700 mill. kroner til opprettelse av CO₂-fondet. 395 mill. kroner overføres fra kap. 1428 post 50 til nytt kap. 1401 post 70.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti støtter arbeidet med å etablere et CO₂-fond for næringslivets transporter. Dette medlem mener kunnskapsgrunnlaget fra Miljødirektoratet viser at det er svært mange interessante muligheter for utslippskutt i næringen, som det er viktig å komme i gang med. Dette medlem vil likevel understreke at det ikke er hensiktsmessig å gi næringslivet fritak for eksisterende CO₂-avgift, siden en slik løsning i praksis vil gjøre det billigere å bruke fossil energi. Dette medlem mener oppbyggingen av et CO₂-fond for næringslivets transporter istedenfor må gjøres ved å unnta næringen fra eventuelle nye avgiftsøkninger og la disse midlene istedenfor inngå i fond. Dette medlem vil minne om at da man etablerte NO_x-fondet, gjaldt avgiftsfritaket nye avgifter, ikke reduksjon i eksisterende kostnadsnivå for å forurense. Dette medlem stiller seg noe undrende til at regjeringen har som utgangspunkt at dette fondet skal ligge i Enova og konkurrere med alle andre tiltak i Enova, da en slik ordning høres ut som omtrent samme løsning som det man har i dag.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til den kraftige styrkingen av Enova i budsjettforslaget og etter budsjettavtalen mellom de fire samarbeidspartiene. Flertallet i Stortinget har siden 2013 styrket Enova. Disse medlemmer viser til at økningen i regjeringens budsjettforslag skal gå til virkemidler for å utvikle nye fornybare løsninger i transportsektoren. Videre viser disse medlemmer til dialogen som pågår mellom NHO og regjeringen om utviklingen av et CO₂-fond for næringslivet.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne vil understreke at hvorvidt et CO₂-fond administrert av næringslivet er et bedre virkemiddel enn en tilsvarende støtte gjennom ENOVA, avhenger av hva som faktisk blir det forpliktende innholdet i en miljøavtale mellom staten og næringslivet. Dette er fortsatt ikke forhandlet fram. Dette medlem mener det må være

en forutsetning at et eventuelt CO₂-fond forvaltet av næringslivet selv ikke fritar varetransporten for avgifter som allerede finnes, men at fondet finansieres gjennom fritak fra en økning i miljøavgiftene.

Dette medlem mener det er viktig at støtte til omstilling av varetransporten forvaltes på en måte som ikke låser inn teknologiske løsninger som er under utvikling, og at den bidrar til en sunn teknologiutvikling. En organisering gjennom ENOVA kan være et fullgodt alternativ, dersom en forhandling mellom næringslivet og staten ikke når fram til et resultat som faktisk vil redusere utslippene raskt nok. Dette medlem viser til Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett, hvor vi satte av 1 700 mill. kroner til å sikre overgang til en utslippsfri næringstransport på vei gjennom et fond som enten kan forvaltes av Enova eller av næringslivet selv.

GRØNN INDUSTRIUTVIKLING

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at på veien mot null-utslippssamfunnet skal Norge kutte klimagassutslipp med minst 40 pst. fram mot 2030. For industrien betyr dette en kraftig omstilling, der tiltak mot klimautslipp og for energieffektivisering vil være viktige å styrke. Disse medlemmer viser til at en rekke bedrifter allerede er godt i gang med omstillingen, hvor støtte fra Enova har vært avgjørende for å utløse disse prosjektene.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, hvor det ble foreslått å øke bevilgningene til omstilling i industrien med 100 mill. kroner.

SIRKULÆRØKONOMIEN

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti ønsker å fremheve sirkulær økonomi som en viktig tilnærming til å utnytte våre ressurser bedre. Mulighetene som ligger i en mer sirkulær tilnærming til bl.a. ressursutnyttelse, innovasjon og forretningsutvikling er store, og disse medlemmer viser til at regjeringen er i gang med å skape en nasjonal strategi som vil bidra til at Norge er et foregangsland i utviklingen av en grønn, sirkulær økonomi.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at overgangen fra en lineær til en sirkulær økonomi bør gjenspeiles både i virkemiddelapparatet og i skattesystemet. I et sirkulært perspektiv er det en grunnleggende forskjell mellom å gjenbruke ressurser som allerede er en del av det økonomiske systemet og kan gjenbrukes uten at det belaster naturen – og beslag av nye ressurser som medfører både økte klimautslipp og økologiske fotavtrykk. Det må utarbeides en bred na-

sjonal strategi for en sirkulær økonomi hvor de langsiktige utfordringene avklares. Krav om avfallsforebygging, gjenvinning og økt bruk av gjenbrukte materialer er en viktig vei til et grønt skifte og den sirkulære økonomien, i tillegg til å legge til rette for virkemiddelapparatet og prising av uttak av jomfruelige naturressurser. Dette vil gjøre sirkulære løsninger mer lønnsomt i alle ledd i verdikjeden og bidra til teknologitviking og arbeidsplasser samtidig som det gir miljøgevinst.

Disse medlemmer mener at kommunene har en nøkkelrolle i arbeidet med omstilling til lavutslippsamfunnet og en sirkulær økonomi. Det offentlige har en særdeles viktig rolle i dette arbeidet som en stor innkjøper, ved å stille strenge krav til hele livsløpet for et produkt eller en tjeneste. I den sirkulære økonomien er hele verdikjeden en viktig premiss, og det er viktig å legge hele livssyklusvurderingen til grunn for miljøvektingen til virksomhetsresultater mht. klimaspør og livssyklusvurderinger. Økt kunnskap og kompetanse hos innkjøper er avgjørende, og det er behov for veiledning om de ulike ordningene som finnes, og at det legges til rette for en bedre samordning mellom disse.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sitt alternative statsbudsjett, der det ble foreslått at det settes av 45 mill. kroner ut over regjeringens forslag til Enova for å gi kommuner og bedrifter insitamenter til å komme i gang med sirkulære tiltak som også reduserer klimautslippene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak for Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for 2019, med en total gjennomgang av virkemiddelapparatet som bidrar til en bærekraftig omstilling av samfunnet i et klimaperspektiv.»

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram en sak for Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for 2019 om avgift på uttak av jomfruelige naturressurser.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen Enova med til sammen 1 200 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Bevilgningen inkluderer en egen støtteordning for lading av elbil i bo-rettslag og sameier på 250 mill. kroner, støtte til energi-effektiviseringstiltak, støtte til klimatiltak i industrien og økt hydrogensatsing.

3.2.12 Kap. 1471 Norsk Polarinstitutt

Det foreslås bevilget 320 128 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 300 495 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

3.2.13 Kap. 4411 Artsdatabanken

Det foreslås bevilget 417 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

3.2.14 Kap. 4471 Norsk Polarinstitutt

Det foreslås bevilget 87 272 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 85 238 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

3.2.15 Kap. 1472 Svalbard miljøvernfond

Det foreslås bevilget 19 658 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Dette er en økning på 2 mill. kroner siden saldert budsjett 2018.

Komiteen viser til at Svalbard miljøvernfond er avgiftsfinansiert og får inntektene fra miljøavgiften for tilreisende, jakt- og fiskegebyr osv. Svalbard miljøvernfond er hjemlet i svalbardmiljøloven, og det er fastsatt en egen forskrift for fondet. Fondsmidlene skal brukes til prosjekter og tiltak som har som formål å beskytte miljøet på Svalbard.

Komiteen viser til at fondsmidlene skal brukes til å initiere og stimulere gode prosjekter og tiltak som har som formål å beskytte Svalbards naturmiljø.

3.2.16 Kap. 1474 Fram – Nordområdesenter for klima- og miljøforskning

Det foreslås bevilget 52 823 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 51 745 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

3.2.17 Kap. 1481 Klimakvoter

Det foreslås 204 809 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 148 742 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

Komiteen viser til at Norge kjøper kvoter fra FN-godkjente prosjekter som står i fare for å bli innstilt eller som allerede er innstilt, og fra nye prosjekter. Anslaget på 200 mill. kroner er basert på forventet levering av eksisterende avtaler.

POST 22 KVOTEKJØP, GENERELL ORDNING, *kan overføres*

Det foreslås bevilget kr 200 000 000 på post 22.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til budsjettavtalen mellom de fire partiene, der kap. 1481 post 22 reduseres med 25 mill.

kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett med forslag om å redusere post 22 med 50 mill. kroner.

3.2.18 Kap. 4481 Salg av klimakvoter

Det foreslås 6 743 022 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Det var ikke bevilgninger på dette kapitlet i 2018, jf. saldert budsjett 2018.

POST 1 SALGSINNTEKTER

Det foreslås bevilget kr 6 743 022 000.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til budsjettavtalen mellom de fire partiene, der kap. 4481 post 1 økes med 438,7 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett i Prop. 1 S (2018–2019).

Disse medlemmer viser til at det på grunn av forsinkelser med å komme i gang med salg av norske klimakvoter har akkumulert seg totalt 41,4 millioner usolgte kvoter, i tillegg til at det er planlagt solgt 5,4 millioner kvoter i 2019. Disse medlemmer merker seg at salg av kvoter i årene som kommer, vil generere betydelig mindre inntekt enn i 2019.

3.2.19 Kap. 1482 Internasjonale klima- og utviklingstiltak

Det foreslås bevilget 3 180 582 000 kroner på dette kapitlet for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Bevilgningen i 2018 var på 2 979 805 000 kroner, jf. saldert budsjett 2018.

Komiteen viser til at regjeringens initiativ for tiltak mot klimagassutslipp fra avskoging og skogforringelse i u-land ble introdusert under klimamøtet på Bali i 2007. Komiteen registrerer at regjeringen gjennom satsingen ønsker at Norge skal være en koordinerende aktør globalt, samt være en katalysator for andre giveland til å støtte tiltak mot avskoging og skogforringelse i u-landene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet, mener Norges klima- og skogsatsing (REDD+) er et svært viktig virkemiddel for å stoppe avskoging, redusere utslipp av klimagasser, bevare naturskog, styrke rettene til lokalsamfunn og urfolk og bidra til bærekraftig utvikling og styrking av politisk og økonomisk styresett i naturressursforvaltningen. Flertallet mener at resultatene så langt samlet sett har vært gode.

Flertallet viser til en endret politisk situasjon i flere av Norges samarbeidsland, deriblant Brasil. Støtte

til Amazonasfondet er avhengig av oppnådde resultater, noe Norge bør fortsette med.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener at dersom avskogingen skulle øke, bør regjeringen vurdere økt støtte til andre aktører i Brasil slik som delstater, initiativer fra næringslivet og sivilsamfunnet.

Komiteen legger merke til at det har vært en positiv utvikling i næringslivets vilje til å unngå avskoging i sine verdikjeder, både i Norge og internasjonalt. Komiteen mener det er viktig at aktørene innenfor privat sektor som tar grep for å unngå avskoging, ikke taper i markedssituasjonen, men opplever etterspørsel etter avskogingsfrie varer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, ber derfor regjeringen om å sikre at avskogingsfrie varer prioriteres i norske offentlige innkjøp.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til partiets alternative statsbudsjett, hvor post 73 ble foreslått kuttet med 200 mill. kroner, som tilsvarer regjeringens satsing på området. Disse medlemmer mener at situasjonene rundt Norges rolle i regnskogarbeid, jf. Dokument 3:10 (2017–2018), tilsier at det kan være gode grunner for å avvente videre tiltak og arbeid før det bevilges ytterligere til området. Disse medlemmer viser i den forbindelse til følgende vurdering fra Riksrevisjonen:

«Ved utgangen av 2016 var det betalt ut norske klima- og skogmidler på til sammen 8,3 mrd. kroner for utslippsreduksjoner fra skog, fordelt på tre land: Brasil, Guyana og Colombia. REDD+ gjennomføres forskjellig i de tre landene. Felles for alle tre er likevel at framdriften i REDD+ er svekket av vekslende politisk prioritering og kapasitet i samarbeidslandene til å gjennomføre REDD+.»

Disse medlemmer viser videre til Riksrevisjonens sluttmerknad, hvor det går frem at resultatene for Norges klima- og skogsatsing er forsinkede, og at varigheten av resultatene fra REDD+ er usikker.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2019 har foreslått å øke bevilgningen til klima- og skogsatsingen med 300 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

3.3 Oppfølging av anmodningsvedtak under rammeområde 13

Komiteen viser til at Stortinget har bedt om oppfølging av anmodningsvedtak i Prop. 1 S (2018–2019), og viser til komiteens merknader knyttet til disse. Komiteen vil likevel understreke at komiteens merknader ikke er å anse som Stortingets formelle kontroll av regjeringens oppfølging av vedtakene, og således ikke kan erstatte kontroll- og konstitusjonskomiteens behandling av stortingsmeldingen om anmodnings- og utredningsvedtak i stortings sesjonen.

3.3.1 Stortingssesjon 2017–2018

Vedtak nr. 40, 4. desember 2017

«Stortinget ber regjeringen sikre at det innsamlede genmaterialet for laksefisk i Hardanger blir tatt vare på inntil videre, og brukes som virkemiddel for å bevare det genetiske mangfoldet i lakse- og ørretbestandene.»

Regjeringa ser oppmodingsvedtaket som fulgt opp.

Komiteen anser anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 41, 4. desember 2017

«Stortinget ber regjeringen melde tilbake til Stortinget om fremdriften i utfasingen av fossil oppvarming i statlige bygg og foretak.»

Regjeringa ser oppmodingsvedtaket som fulgt opp.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at regjeringen har meldt tilbake til Stortinget om framdrift i utfasing av fossil oppvarming i statlige bygg og foretak.

Flertallet viser til at bakgrunnen for anmodningsvedtaket blant annet var at regjeringen Solberg i regjeringserklæringen skrev at: «Regjeringa vil (...) Sikre utfasing av fyring med fossil olje i alle offentlige bygg innen 2018 og forby bruk av fossil olje i oppvarming i alle bygg fra 2020.»

Flertallet viser til at regjeringen senere reduserte ambisjonsnivået for 2018 til bare å omhandle statlige bygg og foretak, ikke alle offentlige bygg.

Flertallet viser videre til at regjeringen ikke er i mål med arbeidet med å fase ut fossil oppvarming i statlige foretak og bygg. I oversikten kommer det fram at Helse og omsorgsdepartementet/helseforetakene fremdeles har 13 anlegg med fossil fyring til grunnlast og 75 anlegg til spisslast (topplast). Det er lagt planer for å fase ut 9 av anleggene til grunnlast og 22 anlegg som blir benyttet til spisslast, innen utgangen av 2020. Dette betyr at det ikke foreligger konkrete utfasingsplaner for alle bygg, og at oljefyringsforbudet for 2020 ikke vil avhjelpe

situasjonen siden en rekke sykehusbygg er gitt unntak fra forbudet.

Flertallet viser videre til at flere andre statlige bygg heller ikke er i mål med utfasing av fossil oppvarming. Forsvarsdepartementet har hele 95 anlegg som ikke er planlagt faset ut innen 2018, stikk i strid med regjeringens ambisjon i regjeringserklæringen i 2013. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har også flere anlegg som bruker fossil fyringsolje, og der tidspunkt for utfasing ikke er fastsatt. Gassco har flere gasskjeler, og det opplyses ikke om planer for utfasing.

Flertallet viser til at regjeringen ikke er i mål med arbeidet med å fase ut fossil oppvarming, og mener derfor at regjeringen må fortsette å melde tilbake til Stortinget om framdriften i utfasing av fossil oppvarming i statlige bygg og foretak, inntil jobben er fullført.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at vedtak 41 av 4. desember 2017 dreier seg om å melde tilbake til Stortinget om fremdriften i utfasingen av fossil oppvarming i statlige bygg og foretak. Disse medlemmer merker seg at regjeringen har presentert status og planer for utfasing av oljefyring til grunnlast i statlige bygninger. Videre påpeker disse medlemmer at de ulike departementene har innhentet informasjon om oljefyring og gass til oppvarming, til grunnlast og spisslast. Omtalen av dette kan man lese i Prop. 1 S (2018–2019). Disse medlemmer anser anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 48, 4. desember 2017

«Stortinget ber regjeringen sikre at mandatet til Enova også omfatter flytende havvind, slik at Enova kan bidra til å realisere fullskala pilot-/demonstrasjonsanlegg.»

Regjeringa ser oppmodingsvedtaket som fulgt opp.

Komiteen tar informasjonen til orientering.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at utvikling av havbasert fornybar teknologi faller innenfor Enovas mandat. Enova lanserte i 2017 to programmer som er aktuelle for vindkraft til havs. Enova har allerede tildelt støtte til et forprosjekt for flytende havvind og er åpne for søknader under programmene. Disse medlemmer anser anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 49, 4. desember 2017

«Stortinget ber regjeringen sikre at mandatet til Enova også omfatter utbygging av landstrøm for cruise-skip i kommunal eller privat regi.»

Regjeringa ser oppmodingsvedtaket som følgt opp.

Komiteen anser anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 204, 12. desember 2017

«Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om kulturminnefeltet.»

Regjeringa tek sikte på å leggje fram meldinga våren 2020 i samsvar med Jeløyeklæringa og Stortingets vedtak.

Komiteen tar informasjonen til orientering.

Vedtak nr. 205, 12. desember 2017

«Stortinget ber regjeringen vente med å realitetsbehandle endrede nasjonale mål til stortingsmeldingen om kulturminnefeltet er behandlet.»

Forslag til nye nasjonale mål blir lagt fram som ein del av ny stortingsmelding om kulturminnefeltet. Regjeringa tek sikte på å leggje fram meldinga våren 2020.

Komiteen tar informasjonen til orientering.

Vedtak nr. 389, 20. desember 2017

«Stortinget ber regjeringen sikre at CO₂-fondets virkemiddelapparat er bredt nok til også å omfatte Kystruten.»

Regjeringa har starta ein prosess der etableringa av eit CO₂-fond for næringstransport blir drøfta. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte når dette arbeidet er ferdigstilt.

Komiteen imøteser framdrift i arbeidet både med CO₂-fond og med å sikre utslippskutt for Kystruten.

Vedtak nr. 390, 20. desember 2017

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Enova har relevante og treffsikre virkemidler innrettet mot Kystruten slik at skipene har insentiver for utslippskutt og en raskere omstilling i mer klima- og miljøvennlig retning.»

Regjeringa ser oppmodingsvedtaket som følgt opp.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at vedtaket ble gjort i forbindelse med Dokument 8:73 S (2017–2018), som omhandlet arbeidet med nye anbudskontrakter for Kystruta, og at rapportering på vedtaket således må vurderes opp mot perioden anbudene gjelder. Flertallet viser videre til at tiltak og ved-

tak som ble gjennomført før selve anmodningsvedtaket ble fattet i Stortinget, neppe kvalifiserer for oppfølging av Stortingsvedtaket. Flertallet imøteser supplerende rapportering på oppfølging av vedtaket.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti mener vedtaket er fulgt opp gjennom styringsavtalen mellom departementet og Enova for perioden 2017–2020. Disse medlemmer viser til at det i styringsavtalen er lagt til grunn at Enova skal medvirke på regjeringens prioriterte områder i klimapolitikken, blant annet knyttet til reduserte utslipp i transportsektoren og miljøvennlig skipsfart.

Vedtak nr. 480, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen sette nasjonale mål for avfallsforebygging, materialgjenvinning og gjenbruk i tråd med EUs sirkulære økonomipakke.»

Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser videre rapportering.

Vedtak nr. 481, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen gi kommunene ansvar for å legge til rette for gjenbruk gjennom kommunenes gjenbruksstasjoner.»

Regjeringa ser oppmodingsvedtaket som følgt opp.

Komiteen tar regjeringens vurdering til orientering og ber om orientering om hvorvidt kommunene følger opp dette ansvaret.

Vedtak nr. 482, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen gi kommunene anledning til selv å bestemme om de ønsker samtykke ved utleie av avfallskonteinere fra godkjente avfallsselskaper.»

Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser videre rapportering.

Vedtak nr. 483, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen om at ved bygging av nye industrielle anlegg for produksjon av biogass basert på matavfall, skal det gjøres en utredning av om det er hensiktsmessig å ta inn husdyrgjødsel i produksjonen.»

Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser videre rapportering.

Vedtak nr. 484, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan man kan stille krav om at alt kloakkslam skal behandles fortrinnsvis gjennom produksjon av biogass og biogjødsel eller kompost.»

Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser videre rapportering.

Vedtak nr. 485, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen stille krav til utsortering og materialgjenvinning av plast og matavfall fra husholdninger og lignende avfall fra næringslivet.»

Stortinget vil bli orientert på eigna måte.

Komiteen imøteser videre rapportering.

Vedtak nr. 486, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge til rette for at alt avfall fra offentlige tjenester og andre som produserer avfall som likner husholdningsavfall, skal ha de samme kravene til materialgjenvinning i norsk regelverk som husholdningsavfall.»

Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser videre rapportering.

Vedtak nr. 487, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede påbud om rensing av flyveaske og komme til Stortinget med dette på egnede måte.»

Vidare oppfølging av oppmodingsvedtak nr. 487 må sjåast i samanheng med Miljødirektoratets svar på oppdraget til vedtak 497. Stortinget vil bli orientert på eigna måte.

Komiteen imøteser videre rapportering.

Vedtak nr. 488, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen arbeide for et forbud mot varer som inneholder PFAS i tråd med EUs regelverk.»

Regjeringa ser oppmodingsvedtaket som følgt opp.

Komiteen anser anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 489, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til en matkastelov som omfatter næringsmiddelindustrien og matvarebransjen. Loven bør omfatte påbud om å

donere all spiselig overskuddsmat til veldedige formål og sekundært til dyrefôr, samt påbud om å offentliggjøre nøkkeltall knyttet til matsvinn og reduksjon av matsvinn.»

Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser videre rapportering.

Vedtak nr. 490, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede virkemidler og tiltak for å legge til rette for fosforgjenvinning i Norge.»

Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser videre rapportering.

Vedtak nr. 491, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen innføre et regelverk som sikrer at effektivt utstyr for oppsamling av gummigranulat fra eksisterende og nye kunstgressbaner tas i bruk med virkning fra 1. januar 2019.»

Klima- og miljødepartementet tar sikte på å innføre reglar om etablering og drift av kunstgrasbaner. Stortinget vil bli orientert på eigna måte.

Komiteen er glad for at Klima- og miljødepartementet vil innføre regelverk som sikrer at effektivt utstyr for oppsamling av gummigranulat fra eksisterende og nye kunstgressbaner tas i bruk, og vil minne om at Stortinget har bedt om at regelverket innføres fra 1. januar 2019. Komiteen imøteser videre rapportering.

Vedtak nr. 492, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen revidere strategi mot marin plastforsøpling og spredning av mikroplast innen 2020.»

Klima- og miljødepartementet vil setje i gang dette arbeidet slik at revidert strategi mot marin forsøpling og spreing av mikroplast ligg føre innan 2020. Stortinget vil bli orientert på eigna måte.

Komiteen imøteser videre rapportering.

Vedtak nr. 493, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal strategi for en sirkulær økonomi.»

Vedtaket må sjåast i samanheng med vedtak nr. 503 av 12. april 2018, «Handlingsplan for kretsløpsøkonomi». Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser videre rapportering.

Vedtak nr. 495, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede forbedringer av avfallsstatistikken og vurdere om det er behov for å utarbeide et produsentregister for å tydeliggjøre retur-selskapenes forpliktelser i etablerte produsentansvar.»

Regjeringa ser oppmodingsvedtaket som fulgt opp.

Komiteen tar informasjonen til orientering.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at det kontinuerlig arbeides for å forbedre denne statistikken. Disse medlemmer anser anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 496, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen vurdere om vi når EØS-mål for gjenvinning av avfall fra bygg- og anleggsnæringen i 2020, og ev. utrede nødvendige virkemidler, herunder vurdere en skjerping av kravene til byggavfall i teknisk forskrift.»

Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser videre rapportering.

Vedtak nr. 497, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for å begrense mengden farlig avfall.»

Regjeringa ser oppmodingsvedtaket som fulgt opp.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, tar informasjonen til orientering, men vil presisere at anmodningen fra Stortinget først anses som fulgt opp når planen for å begrense mengden farlig avfall faktisk foreligger.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at Miljødirektoratet har fått i oppdrag å utarbeide en plan for å begrense mengden farlig avfall, og at denne skal leveres senest våren 2019. Disse medlemmer anser anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 498, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen arbeide for å utfase unødvendig bruk av engangsartikler av plast.»

Regjeringa ser oppmodingsvedtaket som fulgt opp.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, tar informasjonen til orientering, men mener basert på regjeringens egen rapportering at oppfølgingen av vedtaket er i startfasen, og at anmodningsvedtaket ennå ikke er ferdig fulgt opp.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at departementet har gitt Miljødirektoratet i oppdrag å vurdere ulike virkemidler for å redusere miljøkonsekvensene av engangsartikler av plast, også hvilke produkter et forbud kan være aktuelt for. Videre viser disse medlemmer til at man tar hensyn til direktiv fra EU-kommisjonen og annet relevant arbeid på området. I tillegg viser disse medlemmer til at departementet har startet en dialog med næringslivet om et mer forpliktende samarbeid for å redusere bruk av unødvendige engangsartikler av plast.

Disse medlemmer anser anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 499, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede en ordning for å gjøre det gratis å levere marint avfall i havn for fiskere og andre, basert på erfaringene fra prosjektet 'Fishing for Litter'.»

Regjeringa ser oppmodingsvedtaket som fulgt opp.

Komiteen anser anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 500, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen om å gi Sjøfartsdirektoratet i oppgave å forhindre og bekjempe marin forsyling på havet.»

Regjeringa ser oppmodingsvedtaket som fulgt opp.

Komiteen anser anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 502, 2. april 2018

«Stortinget ber regjeringen pålegge kommuner og næringsaktører utsortering og materialgjenvinning av plast- og matavfall i tråd med anbefalingene fra Miljødirektoratet.»

Miljødirektoratet har fått i oppdrag å greie ut krav til utsortering og materialgjenvinning av våtorganisk avfall (matavfall) og utvalde typar plastavfall. Oppdraget skal leverast hausten 2018. Stortinget vil bli orientert på eigna måte.

Komiteen imøteser videre rapportering.

Vedtak nr. 503, 12. april 2018

«Stortinget ber regjeringen lage en forpliktende handlingsplan for kretsøkonomi med mindre ressursløsning i alle deler av samfunnet.»

Vedtaket må sjåast i samanheng med vedtak nr. 493 av 12. april 2018, «Nasjonal strategi for ein sirkulær økonomi». Stortinget vil bli orientert på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 575, 5. april 2018

«Stortinget ber regjeringen legge fram helhetlig plan for Oslofjorden – med mål om at fjorden skal oppnå god miljøtilstand, restaurere viktige naturverdier, fremme et aktivt friluftsliv og ivareta det biologiske mangfoldet i fjorden.»

Klima- og miljødepartementet har sett i gang arbeidet med ein handlingsplan. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 661, 3. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede strengere krav til svartvanns- og gråvannsutslipp fra cruiseskip.»

Sjøfartsdirektoratet har fått i oppdrag å greie ut krav til utslipp av kloakk frå skip langs kysten nord og vest for Lindesnes. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering, inkludert bakgrunnen for den geografiske avgrensinga.

Vedtak nr. 664, 3. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen videreutvikle programmet for grønn skipsfart til å omfatte nullutslipps- og hybridkonsepter for ulike fartøykategorier innen 2030.»

Regjeringa vil utvikle vidare arbeidet med grøn skipsfart til å omfatte nullutslipps- og hybridkonsept innanfor ulike fartøyskategoriar innan 2030, og mellom anna følgje opp med ein eigen handlingsplan for grøn skipsfart. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 667, 3. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen vurdere en handlingsplan for utbygging av biogass i Norge.»

Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 668, 3. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til et samarbeid med biogassbransjen om å etablere en bransjenorm for biogass for å dokumentere klimanytten av norsk biogass og til bruk for Miljødirektoratet i rapporteringen av biodrivstoff.»

Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 671, 3. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem sektorvise ambisjoner for kutt i klimagassutslippene i ikke-kvotepliktig sektor.»

Oppmodingsvedtaket er til behandling i Klima- og miljødepartementet. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 672, 3. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen implementere krav og reguleringer til utslipp fra cruiseskip og annen skipstrafikk i turistfjorder samt andre egnede virkemidler for å sørge for innfasing av lav- og nullutslippsløsninger i skipsfarten fram mot 2030, herunder innføre krav om nullutslipp fra turistskip- og ferger i verdensarvfjordene så snart det er teknisk gjennomførbart, og senest innen 2026.»

Sjøfartsdirektoratet har sendt på offentlig høyring eit forslag til forskrift om endring av forskrift om miljømessig sikkerhet for skip og flyttbare innretninger. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 674, 3. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen snarest mulig utrede et nasjonalt forbud mot salg av heliumballonger, og komme tilbake til Stortinget på eigna måte.»

I lys av tilrådingane Miljødirektoratet kjem med, vil Klima- og miljødepartementet vurdere vidare behov for utgreiing av eit nasjonalt forbod mot sal av heliumballongar. Stortinget vil bli orientert på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 758, 24. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen klargjøre drivstoffhierarkiet slik at biogassbilers klimanytte fremstilles på rik-

tig måte. Stortinget ber regjeringen på egnet måte komme tilbake til Stortinget med denne klargjøringen.»

Oppmodingsvedtaket er til behandling i Klima- og miljødepartementet. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 764, 28. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med stortingsmeldingen om kulturminnefeltet foreta en gjennomgang av dekningsplikten når gårdbrukere blir pålagt undersøkelser etter kulturminneloven §§ 9 og 10, og vurdere å innlemme 'utvidelser og nybygg av driftsbygninger på alminnelige gårdsbruk' i bestemmelsen for 'mindre, private tiltak'.»

Regjeringa vil komme tilbake i samband med ny stortingsmelding om kulturminnepolitikken, med ein gjennomgang av dekningsplikta i kulturminnelova i samband med arkeologiske undersøkingar. Det vil i stortingsmeldinga òg bli vurdert å innlemme «utvidelser og nybygg av driftsbygninger på alminnelige gårdsbruk».

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 815, 1. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen foreta oppmykninger i forskriftene til lov om motorferdsel i utmark som gjør det mulig for kommunene å gi dispensasjoner for bruk av elmotor med begrenset effekt på vann under 2 kvadratkilometer. Dispensasjon bør bare kunne gis etter at kommunene har vurdert om det er forsvarlig ut fra hensynet til vannet som levested for viltarter og fugler, herunder særskilt legge vekt på hensynet til hekkeområder.»

Ein tek sikte på at endringar i regelverket blir sende på høyring innan utgangen av 2018.

Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen tar informasjonen til orientering.

Vedtak nr. 933, 13. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen om å stille sine planlagte endringer i vannforvaltningen/vannforskriften i bero slik at dette kan sees i sammenheng med samlet sak om oppgaver til de nye fylkeskommunene.»

Regjeringa har vedteke ikkje å gjere endringar i organiseringa av vassforvaltningsarbeidet etter vassforskrifta no.

Komiteen tar informasjonen til orientering.

3.3.2 Stortingssesjon (2016–2017)

Vedtak nr. 19, 18. oktober 2016

«Stortinget ber regjeringen foreslå et omsetningskrav for bruk av bærekraftig biodrivstoff i drivstoffet for skipsfarten.»

Regjeringa vil på eigna måte komme tilbake til Stortinget.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 21, 18. oktober 2016

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med virkemidler som kan stimulere til å øke ordremengden og bidra til utvikling av flere lav- og nullutslippsløsninger for skip, og om hvordan dette vil bidra til å nå målsettingen for 2030 om å redusere klimagassutslippene med minst 40 pst.»

Oppfølginga er tidlegare omtalt i Prop. 1 S (2017–2018) for Klima- og miljødepartementet. Oppfølginga av vedtaket må vidare sjåast i samanheng med oppfølginga av oppmodingsvedtak nr. 57, 1. desember 2015, og oppmodingsvedtak nr. 664, 3. mai 2018. Miljøvennleg skipsfart er eit prioritert innsatsområde i regjeringas klimapolitikk. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 24, 20. oktober 2016

«Stortinget ber regjeringen legge fram en handlingsplan med sikte på å styrke det samlede friluftslivsarbeidet og friluftslivets rolle i folkehelsearbeidet. Det forutsettes at arbeidet med handlingsplanen skjer i nært samarbeid med de sentrale friluftslivsorganisasjonene.»

Regjeringa ser på oppmodingsvedtaket som følgt opp.

Komiteen anser anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 26, 20. oktober 2016

«Stortinget ber regjeringen arbeide for en utvidelse av Skjærgårdstjenesten der det er lokale initiativ og en forpliktende lokal medfinansiering.»

Regjeringa ser på oppmodingsvedtaket som følgt opp.

Komiteen tar informasjonen til orientering og vil gjerne bli orientert når vurderingene for de andre områdene enn Møre og Romsdal er slutført.

Vedtak nr. 108, punkt 5, 5. desember 2016

«Stortinget ber regjeringen trappe opp omsetningskravet for biodrivstoff til veitrafikk og delkravet om avansert biodrivstoff i årene 2017–2020. Delkravet om avansert biodrivstoff settes til 2,5 pst. fra 1. oktober 2017, 3,5 pst. i 2018, 4,5 pst. i 2019 og 8 pst. i 2020. Det generelle omsetningskravet trappes opp i takt med dette til 20 pst. Opptrappingsplanen forskriftsfestes.»

Regjeringa ser på oppmodningsvedtaket som følgt opp.

Komiteen anser anmodningsvedtaket som fulgt opp, men ber av å holdes orientert om regjeringens vurderinger om utviklingen for omsetningspåbudet, særlig i lys av den debatten som har vært om bruk av palmeolje, med påfølgende oppfølging i Stortinget.

Vedtak nr. 108, punkt 7, 5. desember 2016

«Stortinget ber regjeringen utrede klimapotensialet ved CO₂-nøytralt syntetisk drivstoff og vurdere om det er hensiktsmessig med endringer som kan være nødvendig for å sikre teknologinøytral markeds- og virkemiddelbehandling for CO₂-nøytralt syntetisk drivstoff og andre klimavennlige alternativer.»

Ei utgreiing er venta ferdigstilt i løpet av hausten 2018. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen tar informasjonen til orientering.

Vedtak nr. 108, punkt 8, 5. desember 2016

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2018 innføre E10 som en bransjestandard for bensin. Regjeringen bes komme tilbake i statsbudsjettet for 2018 med en konkret plan for arbeidet.»

Regjeringa tek sikte på å sende dei naudsynte forskriftsendringane på høyring i løpet av 2018.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 309, 17. desember 2016

«Stortinget ber regjeringen utrede en ordning for å sikre at alle som importerer biler til landet, omfattes av de lovpålagte returordningene og bidrar til finansieringen av disse.»

Klima- og miljødepartementet arbeider med dette. Stortinget vil bli orientert på eigna måte.

Komiteen tar informasjonen til orientering.

Vedtak nr. 529, 28. mars 2017

«Stortinget ber regjeringen særskilt belyse hvordan gratis levering av marint avfall bør organiseres, og komme tilbake til dette på egnen måte.»

Regjeringa viser til at regjeringa har lagt opp til same prosess som for oppmodningsvedtak nr. 499 av 12. april 2018, og ser det som følgt opp.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, tar informasjonen til orientering, og mener at anmodningen fra Stortinget først er fulgt opp når ordningen er ferdigstilt.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at Miljødirektoratet, på oppdrag fra regjeringen, har lagt frem et forslag som nå er til vurdering i departementet. Disse medlemmer anser anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 530, 28. mars 2017

«Stortinget ber regjeringen fremme en sak om endring av forurensningsloven, slik at kommunene får hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyrer i forsøplingsaker.»

Regjeringa vil gi kommunar høve til å pålegge mellom anna overtredelsesgebyr. Lovforslaget har vore på høyring, og departementet arbeider med saka. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 591, 25. april 2017

«Stortinget ber regjeringen foreta en faglig gjennomgang av den norske delbestanden av ulv.»

Miljødirektoratet vil i løpet av 2019 gjere ein fagleg gjennomgang. Stortinget vil bli orientert på eigna måte.

Komiteen tar informasjonen til orientering.

Vedtak nr. 722, 30. mai 2017

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge frem en plan for Stortinget for hvordan vedlikeholdsetterslepet på kulturminner i Norge kan tas igjen.»

Plan for å løse vedlikeholdsetterslepet på kulturminne blir presentert i ei eiga melding til Stortinget. Regjeringa tek sikte på å leggje fram meldinga våren 2020.

Komiteen tar informasjonen til orientering.

Vedtak nr. 748, 2. juni 2017

«Stortinget ber regjeringen opprette et teknisk beregningsutvalg på klimafeltet. Arbeidet i det tekniske beregningsutvalget skal ledes av Miljødirektoratet.»

Regjeringa ser oppmodningsvedtaket som følgt opp.

Komiteen ser anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 749, 2. juni 2017

«Stortinget ber regjeringen raskest mulig gjennomføre prosess med ESA for å avklare om det er rom for Norge til å gjøre gjeldende EUs bærekraftskrav for alt biodrivstoff som omsettes i Norge, eventuelt endringer som kan gjøres fra Norges side med sikte på å gjøre EUs bærekraftskrav gjeldende for alt biodrivstoff som omsettes i Norge så raskt som mulig.»

Regjeringa ser oppmodningsvedtaket som fulgt opp.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at regjeringen vurderer det slik, i lys av ESAs tilbakemelding, at Norge ikke kan gjøre EUs bærekraftskrav gjeldende for alt biodrivstoff som blir omsatt i Norge. Disse medlemmer anser anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Disse medlemmer viser til at biodrivstoff omsatt utenfor omsetningskravet ikke er omfattet av veibruksavgiften og derfor ikke er gjenstand for økonomiske støtteordninger.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at regjeringen vurderer det slik, i lys av ESAs tilbakemelding, at norske myndigheter ikke kan gjøre EUs bærekraftskrav gjeldende for alt biodrivstoff som selges i Norge. Flertallet vil peke på at bærekraftskriteriene skal gjelde blant annet for alt biodrivstoff som er gjenstand for økonomiske støtteordninger. Flertallet vil minne om at biodrivstoff utenfor omsetningspåbudet har fritak for veibruksavgift. Videre skriver regjeringen at man må undersøke om slike krav er «egnet, nødvendig og forholdsmessig». Regjeringen skriver i den sammenheng at rapporteringen til Miljødirektoratet fra 2016 viser at i 2016 oppfylte alt biodrivstoff som ble kjøpt inn i Norge, uansett bærekraftskriteriene, på initiativ fra bransjen. Regjeringen mener derfor at påbud om bærekraftskravene ikke trengs. Flertallet legger regjeringens vurdering til grunn, men vil minne om at biodrivstoffmarkedet er et umodent og raskt skiftende markedet, og at myndighetene flere ganger har kommet på etterskudd når det gjelder nødvendig regulering. Flertallet mener for øvrig at anmodningsvedtak nr. 751 og nr. 53 fra 2. juni 2017 må prioriteres oppfulgt, fordi bærekraftskriteriene ikke er tilstrekkelige for å utelukke råstoff med høy avskogingsrisiko.

Vedtak nr. 750, 2. juni 2017

«Stortinget ber regjeringen undersøke om de nylige løfter fra bensinbransjen og positive uttalelser fra de

største bensinstasjonskjedene kan videreutvikles til en bransjeavtale eller liknende, om at alt salg av biodrivstoff skal være palmeoljefritt og ha høyere klimaeffekt enn EUs minstekrav.»

Regjeringa ser oppmodningsvedtaket som fulgt opp.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, merker seg at regjeringen vurderer at dette anmodningsvedtaket ikke lar seg følge opp. Flertallet mener regjeringen tolker regelverket svært strengt når de mener de ikke har hjemmel til å undersøke om løfter og uttalelser fra bransjen kan videreutvikles til en bransjeavtale. Flertallet mener dette øker behovet for at regjeringen følger opp vedtak nr. 751 og nr. 753 fra 2. juni 2017.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til regjeringens omtale.

Disse medlemmer viser til at det på grunn av Norges internasjonale forpliktelser gjennom EØS- og WTO-avtalene ikke er rom for å ta initiativ til en slik bransjeavtale. Disse medlemmer anser anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 751, 2. juni 2017

«Stortinget ber regjeringen vurdere handlingsrommet for ulike virkemidler, herunder avgifter og regelverk, for å fremme bruk av avansert bærekraftig biodrivstoff, og komme tilbake til Stortinget i egnet form.»

Regjeringa ser oppmodningsvedtaket som fulgt opp.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, vil minne om at palmeolje var det mest brukte biodrivstoffråstoffet i veitrafikken i 2017, at omsetningen var på 317 millioner liter, og at også i 2016 var palmeoljebruken betydelig. Dette er bakgrunnen for at vedtak nr. 751 ble gjort 2. juni 2017. Flertallet viser til at palmeolje er et produkt med høy avskogingsrisiko og per i dag en viktig driver for avskoging i Sørøst-Asia.

På denne bakgrunn mener flertallet det haster å få på plass virkemidler for å sikre at avansert bærekraftig biodrivstoff vinner konkurransen over biodrivstoff med høy avskogingsrisiko og dårlig klimanytte.

Flertallet vil minne om at siden vedtaket ble gjort, er det ikke kommet forslag fra regjeringen om nye virkemidler som kan endre situasjonen. Regjeringen viser på sin side til arbeidet med avansert biodrivstoff i luftfarten, men flertallet vil minne om at dette virkemiddelet ikke medvirker til at avansert og bærekraftig biodrivstoff vinner konkurransen i veitrafikken. Flertallet

tallet merker seg at regjeringen har lagt ned mye arbeid i å legge frem innvendinger mot forslag Stortinget tar initiativ til, og som kan løse problemet. Nå trengs det forsterket innsats fra regjeringen for å finne og faktisk foreslå virkemidler som lar seg gjennomføre. Flertallet anser ikke anmodningsvedtaket som fulgt opp og imøteser videre oppfølging.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til regjeringens omtale, hvor det fremkommer at det pågår et arbeid med å kartlegge tilgangen på avansert biodrivstoff med siktemål om å øke delkravet til slikt biodrivstoff. Disse medlemmer viser til at regjeringen frem mot 2020-budsjettet vil arbeide videre med spørsmålet om å innføre veibruksavgift på biodrivstoff utenfor omsetningskravet. Disse medlemmer anser anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 753, 2. juni 2017

«Stortinget ber regjeringen gjennom forskrift til lov om offentlige anskaffelser stille krav om at det ikke skal benyttes biodrivstoff basert på palmeolje eller biprodukter av palmeolje. Forskriftsendringen skal tre i kraft så snart som mulig.»

Regjeringa ser oppmodningsvedtaket som fulgt opp.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, anser ikke anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at vedtaket er fulgt opp gjennom å styrke Direktoratet for forvaltning og IKT til veiledning opp mot oppdragsgivere som ønsker å unngå palmeolje i det enkelte kjøp. Det er usikkert om et forbud vil være i tråd med Norges internasjonale forpliktelser.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, minner om at palmeolje er et produkt med høy avskogingsrisiko og per i dag en viktig driver for avskoging i Sørøst-Asia. I 2017 ble det solgt 317 mill. liter palmeolje som biodrivstoff, og også i 2016 var omsetningen betydelig.

Flertallet merker seg at regjeringen vil komme tilbake med andre virkemidler for å begrense palmeolje på et senere tidspunkt, samt at de avventer EUs arbeid med å avgrense bruken av palmeolje.

Flertallet viser videre til at regjeringen er bekymret for at aktører med økonomiske interesser i palmeol-

je skal reagere negativt på vedtaket. Regjeringen mener det er tvil om Norge har lov til å innføre forbud. I den juridiske rapporten som advokatfirmaet Thommessen laget på oppdrag fra regjeringen, står følgende:

«Utredningens konklusjon er at et palmeoljeforbud vil kunne være lovlig etter EØS-avtalen, WTOs regelverk om offentlige anskaffelser og de relevante handelsavtalene til EFTA og investeringsavtalene til Norge, så lenge staten kan dokumentere med en tilstrekkelig tyngde at produksjon av biodrivstoff basert på palmeolje fører til større klimagassutslipp enn andre typer biodrivstoff.»

Flertallet forstår det slik at man har lov å forby det offentlige å kjøpe inn palmeolje, så lenge man kan dokumentere at dette fører til større klimagassutslipp enn andre typer biodrivstoff. Den siste tiden har det kommet en rekke rapporter som gir et vitenskapelig grunnlag for å vise at palmeolje gir høyere utslipp enn andre biodrivstoff. Flertallet vil tro dette er bakgrunnen for at EU også ønsker å fase ut palmeoljen på noe lengre sikt.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti understreker at nesten alt biodrivstoff som importeres til Norge, er bærekraftssertifisert. Disse medlemmer påpeker videre at det er risikoen for indirekte arealbruksendringer og ikke direkte utslipp fra palmeolje som er den største bekymringen forbundet med bruk av palmeolje. EU-direktivet fastsetter såkalte «ILUC-verdier», som er anslag på utslippene av klimagasser fra indirekte arealbruksendringer. Disse verdiene skiller ikke mellom palmeolje og andre oljerike planter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, merker seg at regjeringen tviler på at et forbud i offentlige anskaffelser vil være effektivt for å redusere bruken av palmeolje, og at tiltaket har usikker klimaeffekt. Regjeringen argumenterer for at et forbud bare vil føre til at andre aktører enn det offentlige kjøper palmeolje isteden. På tross av dette har altså regjeringen tenkt at Direktoratet for forvaltning og IKT skal utarbeide faglige råd om hvordan offentlige etater kan unngå kjøp av palmeoljebasert biodrivstoff og annet drivstoff med høy avskogingsrisiko.

Flertallet vil vise til at et forbud mot palmeolje i offentlige innkjøp er gjennomførbart og i tråd med Stortingets ønsker om redusert bruk av palmeolje. Flertallet viser videre til at flere kommuner allerede har tilsvarende krav i sine innkjøp.

Vedtak nr. 907, 14. juni 2017

«Stortinget ber regjeringen om å følge opp arbeidet med en helhetlig nasjonal plan for marine verneområder og prioritere områdene som er definert som særlig verdifulle og sårbare (SVO) i dette arbeidet. Stortinget ber regjeringen legge fram en egen sak om dette senest i 2020.»

Klima- og miljødepartementet har sett i gang arbeidet med å utarbeide ein plan for det vidare arbeidet med marint vern. Sjå òg omtale av oppfølging av Stortingets vedtak nr. 668, 23. mai 2016. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 908, 14. juni 2017

«Stortinget ber regjeringen ikke iverksette petroleumsvirksomhet, inkludert leting og seismikkskyting i Froan/Sularevet og Iverryggen, frem til en helhetlig marin verneplan for alle norske havområder er lagt frem for Stortinget.»

Regjeringa følger opp oppmodingsvedtaket og vil ikkje setje i verk petroleumsvirksemd, inkludert leiting og seismikkskyting i Froan/Sularevet og Iverryggen, fram til ein heilskapleg marin verneplan for alle dei norske havområda er lagt fram for Stortinget.

Komiteen tar informasjonen til orientering.

Vedtak nr. 909, 14. juni 2017

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revideringen av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten legge frem en faglig oppdatert avgrensning av hele iskantsonen inkludert 'Vesterisen', basert på best tilgjengelig vitenskapelig kunnskap. I påvente av dette videreføres definisjonen av dette området og rammene for aktivitet som ble fastsatt i den i dag gjeldende forvaltningsplan for Norskehavet (St.meld. nr. 37 (2008–2009)).»

Oppmodingsvedtaket vil bli fulgt opp ved at arbeidet omfattar heile iskantsona inkludert Vesterisen.

Komiteen tar informasjonen til orientering.

Vedtak nr. 910, 14. juni 2017

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at en eventuell ny definisjon av iskanten skal skje med utgangspunkt i en helhetlig revidering av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten.»

Neste oppdatering av iskanten vil skje i samband med revideringa av forvaltningsplanen for Barentshavet–Lofoten i 2020. Som ein del av det faglege grunnlaget for denne revideringa vil det også bli gjort ein gjennomgang av definisjonen som ligg til grunn for berekninga av iskanten.

Komiteen tar informasjonen til orientering.

Vedtak nr. 914, 14. juni 2017

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå anbefalingene fra overvannsutvalget (NOU 2015:16), og komme tilbake til Stortinget på egnet måte med forslag til tiltak og virkemidler for overvannsproblematikk, inkludert en vurdering av en egen sektorlov for vann- og avløp.»

Regjeringa arbeider med å gjennomgå tilrådingane frå overvassutvalet (NOU 2015:16) og greier ut lovendringar med sikte på framlegg for Stortinget innan våren 2020.

Komiteen tar informasjonen til orientering.

Vedtak nr. 961, 16. juni 2017

«Stortinget ber regjeringen om at det ved bygging av industrielle anlegg for produksjon av biogass basert på matavfall også legges til rette for mottak av husdyrgjødsel.»

Vedtaket må vurderast i samanheng med vedtak nr. 483, 12. april 2018. Klima- og miljødepartementet vil i samråd med aktuelle departement vurdere korleis vedtaka best kan følgjast opp, og vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte om dette, venteleg i samband med statsbudsjettet for 2020.

Komiteen tar informasjonen til orientering.

Vedtak nr. 1105, 21. juni 2017

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan fossilfrie anleggsprosjekter eventuelt kan gjennomføres og hva konsekvensen av dette vil være.»

Vedtaket er sett i samanheng med oppmodingsvedtak 108 nr. 16 om å utarbeide ein handlingsplan for fossilfrie byggeplassar/anleggsplassar innan transportsektoren, som er under behandling i Samferdselsdepartementet.

Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte når arbeidet er ferdig.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til regjeringens rapportering på vedtak nr. 1105 fra 21. juni 2017, der regjeringen orienterer om at de ser en rekke ulike saksområder og vedtak i sammenheng: arbeidet med fossilfrie byggeplasser/anleggsplasser innen transportsektoren, arbeidet med å utrede fossilfrie anleggsprosjekter og arbeidet med å redusere bruken av fossil fyringsolje til oppvarming og byggtørke ved bygge- og anleggsplasser. Flertallet viser til at dette omhandler en rekke ulike temaer som styres av flere ulike departementer og sektorer. Etter det flertallet for-

står, handler det om arbeidet for å fase ut fossil oppvarming på byggeplasser i alle typer byggeprosjekter, maskinparken i anleggsprosjekter, transportsektoren og infrastrukturprosjekter mer generelt og dessuten materialbruken i infrastrukturprosjekter.

Flertallet viser videre til at faggrunnlaget for arbeidet med å redusere bruken av fossil fyringsolje til oppvarming og bygningstørke nå har vært ferdigstilt en god stund, inkludert vurderingen av virkemidler. Flertallet vil derfor anmode om at iverksetting av dette viktige arbeidet ikke forsinkes i påvente av at strategi for fossilfri anleggsplass utarbeides.

Flertallet vil videre understreke at for oppfølging av alle anmodningsforslagene som regjeringen nevner under rapporteringen av vedtak nr. 1105, 21. juni 2017, er det avgjørende at arbeidet inkluderer utredning og vurdering av konkrete virkemidler som kan utløse tiltakene for å implementere fossilfri maskinpark og materialbruk på ulike typer anleggsplasser.

Flertallet vil også bemerke at slik regjeringen skriver om vedtakene, kan det forstås som at arbeidet med fossilfrie anleggsplasser ikke omhandler offentlige byggeprosjekter som ikke er transport/infrastrukturprosjekter. Flertallet har i så fall vanskelig for å forstå hvorfor maskinparken som brukes for bygging av offentlige bygg, ikke skal omfattes av en satsing på fossilfrie anleggsplasser.

Til slutt vil flertallet minne om at når man faser ut fossil fyringsolje og fossilt drivstoff, må alternativet ikke være regnskogsødeleggende palmeolje. Flertallet vil derfor minne regjeringen om å se disse vedtakene i sammenheng med Stortingets vedtak nr. 753, 2. juni 2017.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti tar informasjonen til orientering og ønsker å fremheve at Klima- og miljødepartementet har bedt DIFI utforme en veileder for utslippsfrie bygg- og anleggsplasser.

3.3.3 Stortingssesjon (2015–2016)

Vedtak nr. 57, 1. desember 2015

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til tiltak for økt bruk av lav- og nullutslippsteknologi i nærskipsfarten, og komme tilbake til Stortinget med dette.»

Oppfølginga av vedtaket må sjåast i samanheng med oppfølginga av oppmodingsvedtak nr. 21, 18. oktober 2016, og oppmodingsvedtak nr. 664, 3. mai 2018. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 668, 23. mai 2016

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for marine verneområder og komme tilbake til Stortinget med en sak om dette.»

Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 669, 23. mai 2016

«Stortinget ber regjeringen klargjøre hva som er god tilstand og hvilke arealer som er å regne som forringede økosystemer, og trappe opp arbeidet med å bedre tilstanden i økosystemene, med sikte på at 15 pst. av de forringede økosystemene skal være restaurert innen 2025.»

Klima- og miljødepartementet vil på dette grunnlaget prioritere aktuelle restaureringstiltak med sikte på at 15 pst. av dei forringa økosystema er restaurerte innan 2025. Stortinget vil bli orientert på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 670, 23. mai 2016

«Stortinget ber regjeringen vurdere kvalitetsnormer for økosystemer som en del av utviklingen av nye forvaltningsmål.»

Klima- og miljødepartementet vil vurdere om, og eventuelt på kva måte, forvaltningsmåla bør fastsetjast som kvalitetsnormer etter naturmangfaldlova §13. Stortinget vil bli orientert på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 671, 23. mai 2016

«Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig fatte vedtak i sakene om nasjonalparkene Jomfruland, Raet, vurdere vernevedtaket knyttet til Lofotodden og varsle Stortinget om dette på egnet måte.»

Regjeringa ser på vedtaket som følgt opp.

Komiteen anser vedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 672, 23. mai 2016

«Stortinget ber regjeringen revidere de helhetlige og økosystembaserte forvaltningsplanene for våre havområder minimum hvert tolvte år, og oppdatere dem hvert fjerde år.»

Regjeringa ser oppmodingsvedtaket som følgt opp.

Komiteen anser vedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 674, 23. mai 2016

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en handlingsplan for å bedre situasjonen for sjøfugler. I handlingsplanen må det gjøres en vurdering av hvilke øvrige sjøfugler som bør få status som prioritert art.»

Miljødirektoratet har fått i oppdrag å utarbeide ein handlingsplan for sjøfugl. Handlingsplanen skal etter planen bli ferdigstilt i løpet av 2019. Stortinget vil bli orientert på eigna måte.

Komiteen imøteser videre rapportering.

Vedtak nr. 676, 23. mai 2016

«Stortinget ber regjeringen videreutvikle dagens ordning med utvalgte kulturlandskap med sikte på å øke antall områder frem mot 2020.»

Regjeringa ser på vedtaket som fulgt opp.

Komiteen anser vedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 677, 23. mai 2016

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en kvalitetsnorm for villrein, og vurdere kvalitetsnorm for flere utvalgte arter.»

Miljødirektoratet har levert eit faggrunnlag og forslag til ei miljøkvalitetsnorm for villrein som etter planen skal sendast på høyring hausten 2018. Klima- og miljødepartementet tek sikte på å ha ei miljøkvalitetsnorm på plass i løpet av 2019.

Komiteen imøteser videre rapportering.

Vedtak nr. 678, 23. mai 2016

«Stortinget ber regjeringen styrke arbeidet med et økologisk grunnkart for Norge med naturtyper, arter og landskapstyper.»

Klima- og miljødepartementet vil i 2019 føre vidare og styrkje arbeidet med det økologiske grunnkartet. Regjeringa vil orientere om status i arbeidet i dei årlege budsjettproposisjonane.

Komiteen imøteser videre rapportering.

Komiteen vil understreke at arbeidet forutsetter tilstrekkelige bevilgninger.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til Prop. 1 S (2018–2019) og budsjettavtalen mellom disse fire partiene, der arbeidet med økologisk grunnkart styrkes.

Vedtak nr. 679, 23. mai 2016

«Stortinget ber regjeringen sørge for at svartelisten over fremmede skadelige organismer og rødlistene over truede arter og naturtyper oppdateres fortløpende slik at alle artsgrupper og naturtyper gjennomgås hvert femte år.»

Regjeringa ser på vedtaket som fulgt opp.

Komiteen anser vedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 681, 23. mai 2016

«Stortinget ber regjeringen om fremme forslag med sikte på å forby mikroplast i kroppspløieprodukter.»

I lys av framdrifta i EU vil regjeringa vurdere om det er naudsynt med eit særskilt forbod i Noreg. Stortinget vil bli orientert på eigna måte.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, imøteser videre orientering. Flertallet understreker at Stortinget har bedt regjeringen om å fremme forslag om forbud for over to år siden, og det er viktig at oppfølgingen av vedtaket ikke blir ytterligere forsinket på grunn av en strategi med å avvente EU-regulering på området.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti imøteser videre rapportering.

Vedtak nr. 687, 23. mai 2016

«Stortinget ber regjeringen stimulere til økt bruk av trekull i ferrolegeringsindustrien gjennom risikoavlastning og støtte til industriskala demonstrasjonsanlegg og fullskala pilotprosjekt for norsk produksjon av trekull.»

Regjeringa ser på vedtaket som fulgt opp.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, merker seg at regjeringen viser til ny styringsavtale med Enova og fire ulike Enova-program som er relevante. Flertallet mener anmodningsvedtaket ikke er fulgt opp før regjeringen konkret kan rapportere at det er gjennomført nye tiltak som har a) stimulert til økt bruk av trekull i ferrolegeringsindustrien, b) støttet industriskala demonstrasjonsanlegg og c) støttet fullskala pilotprosjekt for norsk produksjon av trekull. Flertallet imøteser informasjon om dette.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti mener vedtaket er fulgt opp gjennom sty-

ringsavtalen mellom departementet og Enova for perioden 2017–2020. Med den nye avtalen har Enova lansert nye programmer som medvirker til utvikling av ny innovativ energi og klimateknologi.

Vedtak nr. 772, 6. juni 2016

«Stortinget ber regjeringen vurdere å tillate lik jakttid i og utenfor ulvesonen.»

Regjeringa har motteke ei fagleg vurdering frå Miljødirektoratet om lik jakttid i og utanfor ulvesona, som regjeringa vil følgje opp. Stortinget vil bli orientert på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 773, 6. juni 2016

«Stortinget ber regjeringen bestille en ny uavhengig utredning av den genetiske opprinnelsen til ulvestammen i Norge.»

Regjeringa ser på vedtaket som fulgt opp.

Komiteen anser vedtaket som fulgt opp.

Vedtak nr. 894, 14. juni 2016

«Stortinget ber regjeringen, før dialogen om økte ambisjoner i 2018, komme til Stortinget med en sak om Norges forslag til forsterkede mål – som utgangspunkt for prosessen for å oppnå Paris-avtalens formål.»

Regjeringen anser anmodningsvedtaket som utkvittert.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, merker seg at regjeringen anser anmodningsvedtaket som utkvittert, og at de viser til rapportering i revidert nasjonalbudsjett 2018, Meld. St. 2 (2017–2018) i kap. 3.6.3. Regjeringen skriver der at det ikke er i forbindelse med Talanoa-dialogen i 2018 at partene til klimakonvensjonen vil bekrefte eller legge frem forsterkede mål. Regjeringen skriver videre i revidert nasjonalbudsjett at

«partene til Parisavtalen skal melde inn nasjonalt fastsatte bidrag i første kvartal i 2020. Det er imidlertid ikke et krav om at land med tiårige tidsrammer, som Norge og EU, da må fastsette et nytt utslippsmål for 2030. Disse landene kan oppdatere eller melde inn det tidligere kommuniserte målet».

Flertallet vil minne om at Talanoa-dialogen har pågått gjennom 2018 og skal bidra til økt klimainnsats for å tette gapet mellom dagens klimamål og Parisavtalens målsettinger.

Flertallet minner om at regjeringen ikke har kommet til Stortinget med forsterkede mål innen den

tidsfristen Stortinget satte. Flertallet mener Stortingets vedtak neppe kan forstås på annen måte enn at Norges mål skal forsterkes, selv om regjeringen mener at dette ikke er pålagt oss internasjonalt. Flertallet merker seg at regjeringen finner det mest naturlig å gjennomføre en revidering av målene i forkant av innmeldingen av nasjonalt fastsatte bidrag første kvartal 2020. Flertallet vil derfor avvente utkvitteringen av vedtak nr. 894, 14. juni 2016 til de forsterkede målene er utarbeidet før innmeldingen i 2020, og ber regjeringen legge saken fram for Stortinget.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at det ikke er i forbindelse med Talanoa-dialogen i 2018 at partene i klimakonvensjonen vil bekrefte eller legge frem forsterkede mål. I etterkant av Talanoa-dialogen vil regjeringen vurdere Norges endelige nasjonalt fastsatte bidrag for perioden 2021–2030 og komme tilbake til Stortinget om dette så raskt som mulig og i god tid før fristen for innmelding av slike bidrag i første kvartal 2020. Disse medlemmer mener at anmodningsvedtaket er utkvittert.

Vedtak nr. 895, 14. juni 2016

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak til Stortinget om Norges endelige nasjonalt fastsatte bidrag for perioden 2021–2030 så raskt som mulig etter at forhandlingene med EU om felles oppfyllelse er avsluttet, og i god tid før fristen for innmelding av slike bidrag i 2020.»

Regjeringa vil vurdere Noregs endelege nasjonalt fastsette bidrag for perioden 2021–2030 og komme tilbake til Stortinget om dette så raskt som mogleg og i god tid før fristen for innmelding av slike bidrag i 2020.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

Vedtak nr. 897, 14. juni 2016

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at Norge skal sørge for klimareduksjoner tilsvarende norske utslipp fra og med 1. januar 2030, og at klimanøytralitet kan oppnås gjennom EUs kvotemarked, internasjonalt samarbeid om utslippsreduksjoner, kvotehandel og prosjektbasert samarbeid.»

Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Komiteen imøteser vidare rapportering.

3.3.4 Stortingssesjon 2014–2015

Vedtak nr. 43, 1. desember 2014

«Stortinget ber regjeringen lage en helhetlig plan for utfasing av fossil grunnlast i alle statlige bygg.»

Regjeringa ser oppmodingsvedtaket som fulgt opp.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at regjeringen i Prop. 1S (2018–2019) fra Klima og miljødepartementet s.175–176 bekrefter at det fremdeles finnes statlige bygg der planer for utfasing av fossil grunnlast ikke er tidfestet. Flertallet mener derfor at utkvittering av anmodningsvedtaket må avventes til dette er gjort. Flertallet minner også om at det i klimaforliket fra 2012 ble vedtatt at utfasingen av fossil fyringsolje som grunnlast skulle vært gjennomført innen 2018.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at vedtaket dreier seg om en helhetlig plan for utfasing av fossil grunnlast i alle statlige bygg. Disse medlemmer påpeker at de ulike departementene har meldt inn hvor mange anlegg med fossil olje som grunnlast vedkommende departement eier, hvor mye olje som ble brukt i disse anleggene i 2016 og 2017, hvor mange anlegg som er planlagt utfaset, og hvor mye dette vil redusere bruken av olje. Disse medlemmer mener dette kvalifiserer til en helhetlig plan, og anser anmodningsvedtaket som fulgt opp. Videre merker disse medlemmer seg at regjeringen i tillegg vil levere en årlig oppdatert oversikt over status og videre planer til utfasingen er fullført.

Vedtak nr. 387, 3. februar 2015

«Stortinget ber regjeringen legge fram et lovforslag som forbyr bruk av fossil olje til oppvarming i husholdninger og til grunnlast i øvrige bygg. Regjeringen bes også vurdere å utvide forbudet til også å omfatte topplast.»

Regjeringa ser oppmodingsvedtaket som fulgt opp.

Komiteen anser anmodningsvedtaket som fulgt opp.

4. Forslag fra mindretall

Rammeuavhengige forslag

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett 2019 med en plan for hvordan staten skal medvirke til realisering av et nasjonalt naturinformasjonssenter for barskogreservatet, knyttet til Trillemarka-Rollagsfjell i Eggedal.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre en tilskuddsordning som dekker kostnadene forbundet med leveranser av avfall etter frivillige ryddeaksjoner. Ordningen må ses i sammenheng med den ordningen som allerede er innført knyttet til marin forsøpling og spredning av mikroplast. Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om dette i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2019.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sette av 1 mill. kroner til et forprosjekt for naturinformasjonssenteret for Trillemarka-Rollagsfjell.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av ordningen som er i samsvar med forutsetningen gitt i 2007, og at denne også må inneholde en vurdering av konsekvensene ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder har for sjømatproduksjonen, havbruksnæringen, samt annen næringsaktivitet.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen fordele mer av midlene på kap. 1420 i post 85 (Naturinformasjonssentre) direkte ut til sentrene med utgangspunkt i autorisasjoner, for å fordele ressurser fra prosjektskriving og søknadsbehandling til direkte aktivitet som nøytrale kunnskapsformidlere, i tråd med merkevaren 'Norges Nasjonalparker'.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen legge følgende til grunn for utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel: Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2018 kan godkjenne prosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.
2. Øvre grense for de samlede investeringer per prosjekt utgjør 7 mrd. kroner.
3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.

5. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding til I under ramme 12 fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteens tilråding til II–VIII og X–XIII under ramme 12 fremmes av en samlet komité.

Komiteens tilråding til IX og XIV under ramme 12 fremmes av en samlet komité unntatt komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteens tilråding til I under ramme 13 fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteens tilråding til II–XII under ramme 13 fremmes av en samlet komité.

Komiteens tilråding C forslag I fremmes av en samlet komité.

Komiteens tilråding C, forslagene II, III, IV, V, VI og VII, fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A.

Rammeområde 12

(Olje og energi)

I

På statsbudsjettet for 2019 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
				Utgifter
1800		Olje- og energidepartementet		
	1	Driftsutgifter	187 346 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72</i>	26 500 000	
	50	Overføring til andre forvaltningsorganer, <i>kan overføres</i>	500 000	
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner mv.	10 000 000	
	71	Tilskudd til Norsk Oljemuseum....	14 000 000	
	72	Tilskudd til olje- og energiformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	5 000 000	
1810		Oljedirektoratet		
	1	Driftsutgifter	304 000 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	82 000 000	
	23	Oppdrags- og samarbeidsvirk-somhet, <i>kan overføres</i>	119 000 000	
1815		Petoro AS		
	70	Administrasjon	358 700 000	
1820		Norges vassdrags- og energidirek-torat		
	1	Driftsutgifter	566 000 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	32 000 000	
	22	Flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 45, 60 og 72</i>	257 000 000	
	23	Oppdrags- og samarbeidsvirk-somhet, <i>kan overføres</i>	89 000 000	
	26	Driftsutgifter, Regulerings-myndigheten for energi.....	56 500 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres, kan nyttes under post 22	20 000 000	
	60	Tilskudd til flom- og skredforebygging, kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 72	66 000 000	
	72	Tilskudd til flom- og skredforebygging, kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 60	6 000 000	
	74	Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak, kan overføres.....	8 600 000	
1830		Forskning og næringsutvikling		
	50	Overføring til Norges forskningsråd.....	800 500 000	
	70	Tilskudd til Nordisk Energiforskning	11 000 000	
	72	Tilskudd til Norwegian Energy Partners	34 000 000	
1840		CO ₂ -håndtering		
	50	Forskning, utvikling og demonstrasjon av CO ₂ -håndtering.....	186 500 000	
	70	Administrasjon, Gassnova SF, kan overføres, kan nyttes under post 72	114 000 000	
	71	Tilskudd til Teknologisenter for CO ₂ -fangst på Mongstad	208 000 000	
	72	Fullskala CO ₂ -håndtering, kan overføres, kan nyttes under post 70	149 000 000	
2440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten		
	30	Investeringer	27 000 000 000	
2490		NVE Anlegg		
	24	Driftsresultat:		
		1 Driftsinntekter	-80 000 000	
		2 Driftsutgifter.....	75 300 000	
		3 Avskrivninger.....	4 500 000	
		4 Renter av statens kapital.....	200 000	0
		Totale utgifter		30 711 146 000
			Inntekter	
4800		Olje- og energidepartementet		
	10	Refusjoner.....	683 000	
	70	Garantiprovisjon, Gassco.....	1 400 000	
4810		Oljedirektoratet		
	1	Gebyrinntekter.....	26 500 000	
	2	Oppdrags- og samarbeidsinntekter	119 000 000	
4820		Norges vassdrags- og energidirektorat		
	1	Gebyrinntekter.....	78 000 000	
	2	Oppdrags- og samarbeidsinntekter	89 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	40	Flom- og skredforebygging		27 000 000
5440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten		
	24	Driftsresultat:		
		1 Driftsinntekter	163 500 000 000	
		2 Driftsutgifter.....	-28 500 000 000	
		3 Lete- og feltutviklingsutgifter	-2 100 000 000	
		4 Avskrivninger.....	-22 100 000 000	
		5 Renter av statens kapital.....	-2 900 000 000	107 900 000 000
	30	Avskrivninger		22 100 000 000
	80	Renter av statens kapital		2 900 000 000
5490		NVE Anlegg		
	1	Salg av utstyr mv.		100 000
Totale inntekter				133 241 683 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1810 post 23	kap. 4810 post 2
kap. 1820 post 23	kap. 4820 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til å overskride

Stortinget samtykker i at Kongen i 2019 kan overskride bevilgningen under:

1. kap. 1800 Olje- og energidepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorar og utgifter til faglig bistand ved statlig kjøp/salg av aksjeposter samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i Equinor ASA.

2. kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten med inntil 5 mrd. kroner ved utøvelse av statens forkjøpsrett ved overdragelser av andeler i utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel.

IV

Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan utgiftsføre uten bevilgning under kap. 1815 Petoro AS, post 79 Erstatninger, erstatning til Norges Bank som omfatter netto rentetap og andre dokumenterte kostnader grunnet avvik i varslet og faktisk innbetaling av valuta fra SDØE til Norges Bank, jf. avtale om overføring og kjøp av valuta fra SDØE til Norges Bank.

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan gi tilsagn ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	72	Tilskudd til olje- og energiformål	126 mill. kroner

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	60	Tilskudd til flom- og skredforebygging	70 mill. kroner
	72	Tilskudd til flom- og skredforebygging	10 mill. kroner

VI

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan pådra staten forpliktelser ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye forpliktelser og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter	7 mill. kroner
1810		Oljedirektoratet	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 mill. kroner
1815		Petoro AS	
	70	Administrasjon	35 mill. kroner
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 mill. kroner
	22	Flom- og skredforebygging	150 mill. kroner
1840		CO ₂ -håndtering	
	70	Administrasjon, Gassnova SF	20 mill. kroner

VII

Forpliktelser under avsetningsinstruksen og øvrige driftsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan pådra staten forpliktelser ut over bevilgningene under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, knyttet til:

1. løpende forretningsvirksomhet i interessentskapene samt deltakelse i annen virksomhet som har tilknytning til leting og utvinning av petroleum.
2. avsetning av statens petroleum etter avsetningsinstruksen gitt Equinor ASA.

VIII

Utbyggingsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan pådra staten forpliktelser ut over bevilgningene under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, hvor øvre grense for statens forholdsmessige andel for det enkelte prosjekt/fase utgjør inntil 5 mrd. kroner knyttet til deltakelse i:

1. utbyggingsprosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel.
2. utviklingsprosjekter under Gassled eller andre interessentskap.

IX

Forpliktelser før plan for utbygging og drift og for anlegg og drift er behandlet

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan pådra staten forpliktelser ut over bevilgningene under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten knyttet til kontraktmessige forpliktelser i fasen før plan for utbygging og drift er godkjent, eller før tillatelse til anlegg og drift er gitt, herunder forpliktelser knyttet til en pre-interessentskapsfase.

X

Overføring av eiendomsrett mot bruksrett

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan godkjenne overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor Petoro AS som forvalter av SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshavergruppe. Det forutsettes at Petoro AS som forvalter av SDØE er sikret tilstrekkelig bruksrett. Denne fullmakt vil gjelde for de prosjekter hvor Olje- og energidepartementet har fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/anlegg og drift, samt ved mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten gis under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke har prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.

XI

Overdragelse av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan godkjenne overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler for Petoro AS som forvalter av SDØE der det antas at ressursene i utvinningstillatelsen på tidspunkt for overdragelsen er mindre enn 3 mill. Sm³ oljeekvivalenter.

XII

*Overdragelse og samordning av andeler i utvinnings-
tillatelser*

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan godkjenne at Petoro AS kan delta i:

1. overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler i interessentskap hvor en rettighetshaver velger å tre ut av interessentskapet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.
2. forenklet samordning av utvinningstillatelser med SDØE-andeler.
3. ny/endret plan for utbygging og drift av forekomster innenfor et samordnet område med SDØE-deltakelse.
4. overdragelse av deltakerandeler for å oppnå fortsatt harmonisering av deltakerandeler i utvinningstillat-

telser som er samordnet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.

XIII

Overdragelse av andeler i rørledninger mv.

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2019 kan godkjenne nødvendige transaksjoner for overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE for å innlemme rørledninger og transportrelaterte anlegg med SDØE-andel i Gassled eller andre interessentskap. Statens andel i Gassled eller andre interessentskap skal justeres for å gjenspeile innlemmelsen.

XIV

Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet kan godkjenne prosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.
2. Øvre grense for de samlede investeringer per prosjekt utgjør 20 mrd. kroner.
3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.

B.

Rammeområde 13**(Miljø)**

I

På statsbudsjettet for 2019 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
			Utgifter	
1400		Klima- og miljødepartementet		
	1	Driftsutgifter	291 084 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	109 008 000	
	50	Helhetlig profilering, grønne løsninger	10 239 000	
	51	Den naturlige skolesekken	9 904 000	
	70	Frivillige miljøorganisasjoner og allmenntilgittige miljøstiftelser	52 541 000	
	71	Internasjonale organisasjoner	88 053 000	
	74	Tilskudd til AMAP, <i>kan overføres</i>	4 871 000	
	76	Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	98 882 000	
1410		Kunnskap om klima og miljø		
	21	Miljøovervåking	277 297 000	
	22	Miljøkartlegging	100 579 000	
	23	MAREANO, <i>kan overføres</i>	44 386 000	
	50	Basisbevilgninger til miljøforskningstituttene	191 294 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	51	Forskningsprogrammer m.m.....	293 105 000	
	53	Internasjonalt samarbeid om miljøforskning.....	6 897 000	
	70	Nasjonale oppgaver ved miljøforskning sinstituttene.....	38 007 000	
	72	Tilskudd til GenØk – Senter for biosikkerhet.....	5 145 000	
1411		Artsdatabanken		
	1	Driftsutgifter	32 020 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	8 883 000	
	70	Tilskudd til arter og naturtyper, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	28 890 000	
1412		Meteorologiformål		
	50	Meteorologisk institutt.....	313 882 000	
	70	Internasjonale samarbeidsprosjekt	172 566 000	
1420		Miljødirektoratet		
	1	Driftsutgifter	694 287 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	263 078 000	
	22	Statlige vannmiljøtiltak.....	235 574 000	
	23	Oppdrags- og gebyrrelatert virksomhet, <i>kan overføres</i>	135 608 000	
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder, <i>kan overføres</i>	30 167 000	
	31	Tiltak i verneområder, <i>kan overføres</i>	81 419 000	
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner, <i>kan overføres</i>	1 450 000	
	33	Statlige erverv, nytt vern, <i>kan overføres</i>	6 200 000	
	34	Statlige erverv, nasjonalparker, <i>kan overføres</i>	2 053 000	
	35	Statlige erverv, skogvern, <i>kan overføres</i>	444 612 000	
	38	Restaurering av myr og annen våtmark, <i>kan overføres</i>	23 625 000	
	39	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 69 og 79</i>	12 483 000	
	61	Tilskudd til klimatilpassing og klimatilpassing, <i>kan overføres</i>	208 230 000	
	63	Returordning for kasserte fritidsbåter.....	20 000 000	
	64	Skrantesykeprøver fra fallvilt.....	1 748 000	
	65	Tiltak i kommuner med ulvrevir i Hedmark, Akershus og Østfold	20 560 000	
	69	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 39 og 79</i>	50 962 000	
	70	Tilskudd til vannmiljøtiltak, <i>kan overføres</i>	30 292 000	
	71	Marin forsøpling, <i>kan overføres</i>	70 290 000	
	72	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt, <i>overslagsbevilgning</i>	136 978 000	
	73	Tilskudd til rovvilttiltak, <i>kan overføres</i>	80 426 000	
	74	CO ₂ -kompensasjonsordning for industrien.....	538 167 000	
	75	Utbetaling for vrakpant og tilskudd til kjøretøy og fritidsbåter, <i>overslagsbevilgning</i>	640 992 000	
	76	Refusjonsordninger, <i>overslagsbevilgning</i>	137 464 000	
	77	Diverse organisasjoner og stiftelser m.m.	15 416 000	
	78	Friluftsmål, <i>kan overføres</i>	179 891 000	
	79	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 39 og 69</i>	450 000	
	81	Naturarv og kulturlandskap, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	67 011 000	
	82	Tilskudd til truede arter og naturtyper, <i>kan overføres</i>	45 355 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	84	Internasjonalt samarbeid.....	5 308 000	
	85	Naturinformasjonssentre, <i>kan overføres</i>	69 031 000	
1422		Miljøvennlig skipsfart		
	21	Spesielle driftsutgifter.....	5 557 000	
	70	Tilskudd til private, <i>kan nyttes under post 21</i>	7 000 000	
1423		Radioaktiv forurensning i det ytre miljø		
	1	Driftsutgifter	27 040 000	
1425		Fisketiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter.....	100 000	
	70	Tilskudd til fiskeformål, <i>kan overføres</i>	16 696 000	
1428		Reduserte klimagassutslipp, energiomlegging, energi- og klimateknologi		
	50	Overføring til Klima- og energifondet.....	3 164 450 000	
1471		Norsk Polarinstitut		
	1	Driftsutgifter	242 376 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	77 243 000	
	50	Stipend.....	509 000	
1472		Svalbards miljøvernfond		
	50	Overføringer til Svalbards miljøvernfond	19 658 000	
1474		Fram – Nordområdesenter for klima- og miljøforskning		
	50	Tilskudd til statlige mottakere, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	24 011 000	
	70	Tilskudd til private mottakere, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	28 812 000	
1481		Klimakvoter		
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 499 000	
	22	Kvotekjøp, generell ordning, <i>kan overføres</i>	175 000 000	
	23	Kvotekjøp, statsansattes flyreiser, <i>kan overføres</i>	310 000	
1482		Internasjonale klima- og utviklingstiltak		
	1	Driftsutgifter	99 039 000	
	73	Klima- og skogsatsingen, <i>kan overføres</i>	3 081 543 000	
		Totale utgifter		13 400 503 000

Inntekter

4400		Klima- og miljødepartementet		
	2	Diverse inntekter	441 000	
	3	Refusjon fra Utenriksdepartementet.....	1 817 000	
4411		Artsdatabanken		
	2	Diverse inntekter	417 000	
4420		Miljødirektoratet		
	1	Oppdrag og andre diverse inntekter.....	7 373 000	
	4	Gebyrer, forurensningsområdet.....	41 141 000	
	6	Gebyrer, fylkesmannsembetenes miljøvernavdelinger.....	35 869 000	
	7	Gebyrer, kvotesystemet	8 270 000	
	8	Gebyrer, naturforvaltningsområdet	638 000	
	9	Internasjonale oppdrag.....	43 816 000	
4471		Norsk Polarinstitut		
	1	Salgs- og utleieinntekter.....	11 272 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	3	Inntekter fra diverse tjenesteyting.....	62 123 000	
	21	Inntekter, Antarktis.....	13 877 000	
4481		Salg av klimakvoter		
	1	Salgsinntekter	7 181 722 000	
		Totale inntekter		7 408 776 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1400 post 1	kap. 4400 post 2
kap. 1411 post 21	kap. 4411 post 2
kap. 1420 post 1	Kap. 4420 post 1
kap. 1420 post 23	kap. 4420 postene 4, 6, 8 og 9
kap. 1471 post 1	kap. 4471 postene 1 og 3
kap. 1471 post 21	kap. 4471 post 21
kap. 1472 post 50	kap. 5578 post 70

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til overskridelser

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan:

1. overskride bevilgningen på kap. 1481 Klimakvoter, post 1 Driftsutgifter, til dekning av honorar, transaksjonskostnader og utgifter til faglig bistand i forbindelse med salg av klimakvoter.
2. overskride bevilgningen på kap. 1481 Klimakvoter, post 22 Kvotekjøp, generell ordning, med et beløp som svarer til inntekter fra salg av klimakvoter

under statens kvotekjøpsprogram som er regnskapsført på kap. 4481 Salg av klimakvoter, post 1 Salgsinntekter.

IV

Kjøp av klimakvoter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan inngå avtaler om kjøp av klimakvoter innenfor en samlet ramme på 1 700 mill. kroner for gamle og nye forpliktelser under kap. 1481 Klimakvoter, post 22 Kvotekjøp, generell ordning.

V

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan foreta bestillinger av materiell o.l. ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1420		Miljødirektoratet	
	22	Statlige vannmiljøtiltak	9,1 mill. kroner
	31	Tiltak i verneområder	3 mill. kroner
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner	6,7 mill. kroner
	33	Statlige erverv, nytt vern	7,7 mill. kroner
	35	Statlige erverv, skogvern	351,3 mill. kroner
	38	Restaurering av myr og annen våtmark	9,5 mill. kroner

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1411		Artsdatabanken	
	70	Tilskudd til arter og naturtyper	27 mill. kroner
1420		Miljødirektoratet	
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder	55 mill. kroner
	61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpassing	176,7 mill. kroner
	71	Marin forsøpling	15 mill. kroner
	78	Friluftsmål	3 mill. kroner
1428		Reduserte klimagassutslipp, energiomlegging, energi- og klimateknologi	
	50	Overføring til Klima- og energifondet	400 mill. kroner
1482		Internasjonale klima- og utviklingstiltak	
	73	Klima- og skogsatsingen	2 052 mill. kroner

VII

Fullmakt til å inngå forpliktelser

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan pådra forpliktelser for fremtidige år til å kjøpe inn materiell og til å gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger under kap. 1420 Miljødirektoratet, postene 39, 69 og 79 Oppryddingstiltak, men slik at samlet ramme for nye forpliktelser og gammelt ansvar ikke overstiger 76,3 mill. kroner.

VIII

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetalinger av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas én gang i året for FNs klima- og skogprogram, Verdensbankens Forest Carbon Partnership Facility, Forest Investment Program og BioCarbon Fund plus.
2. Utbetalinger av kjernebidrag til Global Green Growth Institute kan foretas i henhold til organisasjonens regelverk.
3. Utbetalinger av tilskudd til fond forvaltet av FNs Multi Partner Trust Fund og Inter-American Development Bank (IDB) kan foretas i henhold til regelverket for det enkelte fond.

IX

Utbetaling til Verdensbankens karbonfond

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 får unntak fra forutsetningene i Stortingets vedtak av 8. november 1984 om utbetalinger av

gitte bevilgninger gjennom at tilskudd til Verdensbankens Forest Carbon Partnership Facility Carbon Fund kan utbetales med det formål å betale for framtidige verifiserte utslippsreduksjoner.

X

Utbetaling av tilskudd til offentlig-privat samarbeid

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 får unntak fra forutsetningene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om at utbetaling av gitte bevilgninger kun skal skje ved behov, slik at det kan utbetales tilskudd til risikoreduksjon for investeringer i avskogingsfri og bærekraftig råvareproduksjon i tråd med kriteriene for kap. 1482 Internasjonale klima- og utviklingstiltak, post 73 Klima- og skogsatsingen.

XI

Utbetaling av renter på tilskudd

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge under Klima- og skogsatsingen på kap. 1482 post 73, kan benyttes til tiltak etter avtale mellom Klima- og miljødepartementet og den enkelte mottaker.

XII

Omgjøring av betingede lån til tilskudd

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan gi Enova SF fullmakt til å omgjøre betingede lån fra Klima- og energifondet til tilskudd etter forhåndsdefinerte og forutsigbare betingelser.

C.

Rammeuavhengige vedtak

I

Stortinget ber regjeringen på egnet måte orientere Stortinget om det videre arbeidet med oppfølgingen av evalueringen av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder.

II

Stortinget ber regjeringen utarbeide en nedtrappingsplan for hvor mye farlig avfall som kan deponeres årlig gjennom å minimere produksjon av farlig avfall og gjennom styrket satsing på å omdanne farlig avfall til ressurser, og få på plass et tallfestet realistisk mål som er høyere enn EU-målene, i løpet av våren 2019.

III

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om hvordan ulike modeller for utjevning av nettareffene i Norge kan utformes og innføres.

IV

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at Enova kan gi støtte til borettslag og at sameier kan få

støtte til ladeinfrastruktur. Støtteordningen må kunne gi tilskudd til etablering/oppgradering av elektrisk anlegg for lading av el- og hybridbiler i boligselskaper, herunder kabling frem til fordelingsskap i parkeringsanlegg og system for lastdeling.

V

Stortinget ber regjeringen gjennomføre Stortingets vedtak nr. 753 av 2. juni 2017 og ber om at forskriftsendringen trer i kraft senest 1. juli 2019. Frem til ikrafttredelsestidspunktet skal alle tildelingsbrev som går til offentlige etater og fylkeskommuner, stille som vilkår at det grunnet avskogingsrisiko ikke skal gjøres innkjøp av drivstoff / flytende fyringsprodukter med palmeoljeprodukter.

VI

Stortinget ber regjeringen legge fram en sak for Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for 2019, med en total gjennomgang av virkemiddelapparatet som bidrar til en bærekraftig omstilling av samfunnet i et klimaperspektiv.

VII

Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram en sak for Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for 2019 om avgift på uttak av jomfruelige naturressurser.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 6. desember 2018

Ketil Kjenseth

leder og ordf. for kap. 1800, 4800

Åsmund Aukrust

ordf. for kap. 1472, 1481, 1482

Per Espen Stoknes

ordf. for kap. 1410

Sandra Borch

ordf. for kap. 1411, 4411

Else May Botten

ordf. for kap. 1840, 1423

Espen Barth Eide

ordf. for kap. 1428

Liv Kari Eskeland

ordf. for kap. 1810, 4810

Terje Halleland

ordf. for kap. 1422

Lars Haltbrekken

ordf. for kap. 1420, 4420, 1474

Stefan Heggelund**Hege Haukeland Liadal**

ordf. for kap. 1815, 4481

Ole André Myhrvold

ordf. for kap. 1830

Gisle Meininger Saudland

ordf. for kap. 1425

Aase Simonsen

ordf. for kap. 1820, 4820

Runar Sjøstad

ordf. for kap. 2490, 5490

Tore Storehaug

ordf. for kap. 2440, 5440

Renate Sølverson

ordf. for kap. 1400, 4400, 1412

VEDLEGG 1

DET KONGELIGE KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Statsråden

Stortingets Presidentskap
Karl Johansgt 22
0159 OSLO

Deres ref

Vår ref
17/2934-

Dato
8. oktober 2018

Klima- og miljødepartementets Prop. 1 S (2018-2019) - rettelser i del IV

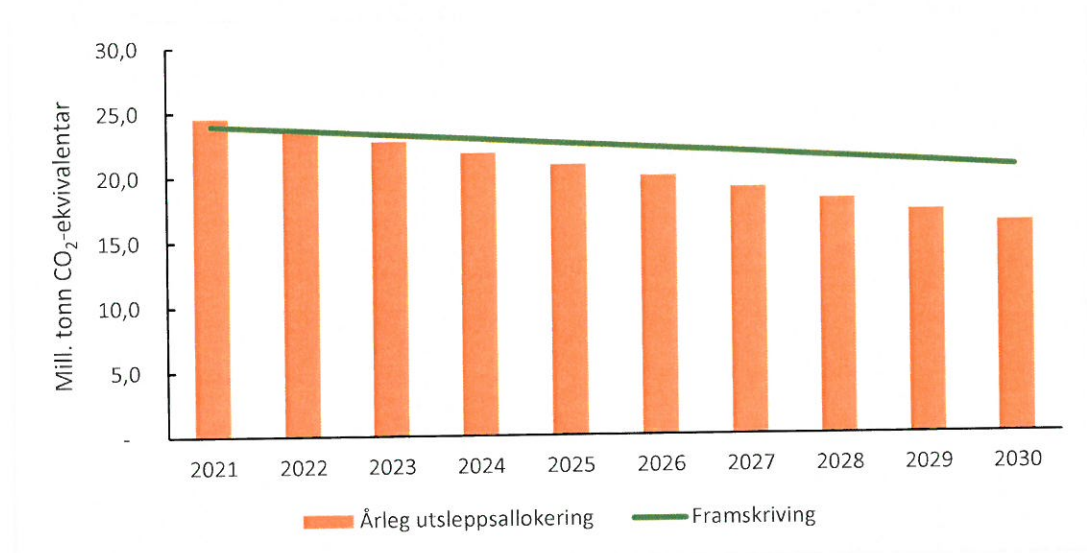
I del IV av Prop. 1 S (2018-2019) framkommer det at anslått utslippsgap, dvs. forskjellen mellom framskriving av ikke-kvotepliktige utslipp og utslippsbudsjett ved felles oppfyllelse med EU, ville ligge på rundt 16 mill. tonn CO₂-ekvivalenter over tiårsperioden 2021-2030. Dette er ikke riktig. Riktig anslått utslippsgap er 18,8 mill. tonn CO₂-ekvivalenter. Ved en inkurie ble EU-kommisjonens forslag til innsatsfordelingsforordning lagt til grunn for beregningene av utslippsbudsjett og utslippsgap, og ikke endelig regelverk (*Regulation (EU) 2018/842*) vedtatt 30. mai 2018¹. Utslippsgap etter at muligheten til å bruke fleksibilitet fra EU ETS vil da være 8-13 millioner tonn CO₂-ekvivalenter, ikke 6-11 millioner tonn CO₂-ekvivalenter som det framgår av Prop. 1 S (2018-2019).

Jeg gjør med dette følgende rettinger i Prop. 1 S (2018-2019):

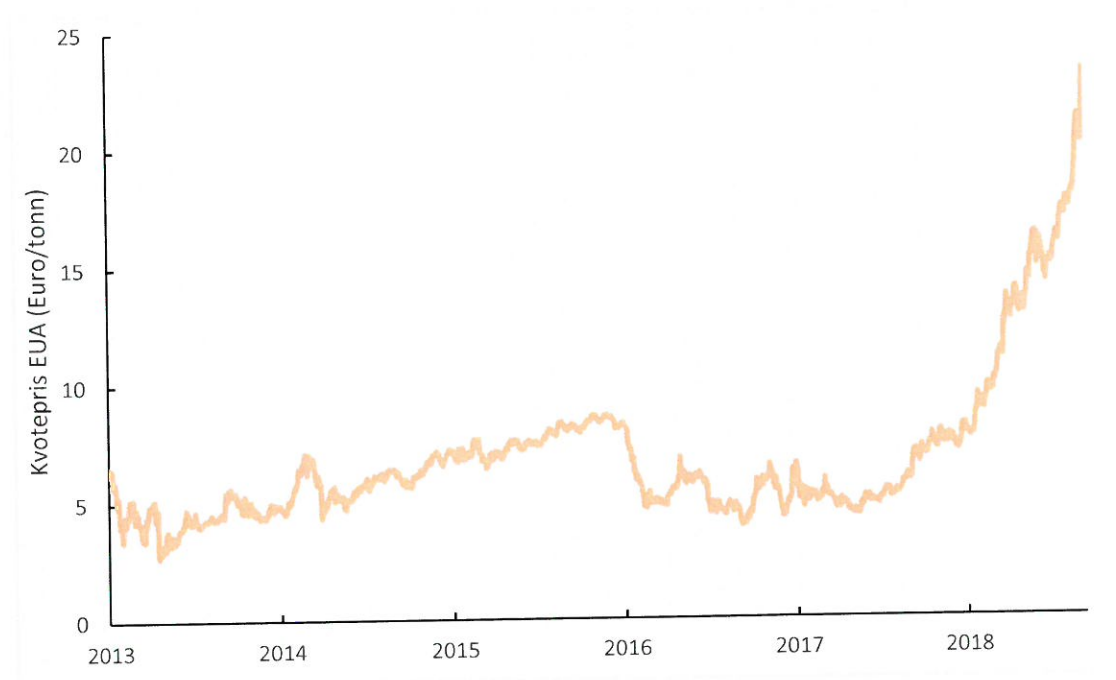
¹ Forskjellen mellom forslaget til regelverk og endelig regelverk består i at startpunktet for nedtrapping av årlig budsjett er framskyndet fra 1. januar 2020 til 1. juli 2019. Denne forskjellen medfører at anslått utslippsgap øker fra om lag 16 millioner tonn CO₂-ekvivalenter til 18,8 millioner tonn CO₂-ekvivalenter.

- Side 290: Figur 12.3 erstattes med figur under:

- Side 290, spalte 1, linje 1: "utsleppsbudsjett anslått til i storleiksorden 16 mill. tonn" erstattes med "utsleppsbudsjett anslått til i storleiksorden 18,8 mill. tonn"
- Side 290, spalte 1, linje 10 nedenfra: " utsleppsgapet som står att då vere på 6-11 mill. tonn," Erstattes med "utsleppsgapet som står att då vere på 8-13 mill. tonn,"
- Side 298, spalte 2, linje 2 nedenfra: "meir enn dei 6-11 mill. tonna som er nødvendige" erstattes med "meir enn dei 8-13 mill. tonna som er nødvendige".

- Side 288: Figur 12.2 som viser utvikling i kvotepris, viser årstall feil. Figuren erstattes med figur under:

Med hilsen

Ola Elvestuen

Ola Elvestuen

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Statsråden

Stortingets Presidentskap
Karl Johansgt 22
0159 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

17/2934-

9. oktober 2018

Rettebrev til Stortinget - Prop. 1 S (2018-2019) fra Klima- og miljødepartementet

Jeg viser til eget rettebrev til del IV i ovenfornevnte proposisjon. I tillegg er det avdekket noen korrekturfeil som med dette anmodes rettet:

3 forsider: I oppstillingen over inntektskapitler har ikke inntektskapittel 4481 kommet med: Inntektskapittel: 4400-4471 og 5578 skal rettes til Inntektskapittel: 4400-4481 og 5578

Del IV, side 332: Kapitla 1400-1482, 4400-4471 og 5578 rettes til Kapitla 1400-1482, 4400-4481 og 5578

Del I, kap. 5.3 Inntekter, side 39: Inntekter under programkategori 12.70 har ikke kommet med i oversiktstabellene:

Inntekter under programkategori 12.70 fordelt på kapittel

Kap.	Nemning	Rekneskap 2017	Saldert budsjett 2018	Forslag 2019	Pst. endr. 18/19
4481	Sal av klimavotar			6 743 022	
	Sum kategori 12.70			6 743 022	

Forord: Prop. 1 S (2018-2019) frå Klima- og miljødepartementet består av *tre* delar rettes til Prop. 1 S (2018-2019) frå Klima- og miljødepartementet består av *fire* delar.

Del II, Post 70 Frivillige miljøorganisasjonar og allmennyttige miljøstiftelsar, side 76, tabell 7.1 Fordeling av tilskot – oppgitt feile 2018-tall:

Etter fremleggelsen av budsjettet for 2018 (Prop. 1 S (2017-2018)) ble tilskuddene til miljøorganisasjonene og barne- og ungdomsorganisasjonene oppjustert som følge av at tildelingen til Natur og ungdom ble nedjustert fordi støtten var beregnet på grunnlag av et for høyt antall fylkeslag (19 i stedet for 12 fylkeslag). Justert tildeling reflekteres ikke i oppgitt tildeling for 2018 i Prop. 1 S (2018-2019). Korrigert tabell følger som vedlegg.

Med hilsen

Ola Elvestuen

Vedlegg til Rettebrev til Stortinget - Prop. 1 S (2018-2019) fra Klima- og miljødepartementet

Korrigeret tabell 7.1 Fordeling av tilskot, erstatter tabell i del II, side 76

Organisasjon/stiftelse	Rekneskap 2017	Løyving 2018	Forslag 2019
<i>Miljøorganisasjonar</i>			
Den Norske Turistforeining	6 424 700	6 657 000	6 416 000
Forbundet Kysten	4 501 300	4 668 000	4 500 000
Fortidsminneforeininga	4 016 500	4 368 000	4 238 000
Framtida i våre hender	4 088 400	4 639 000	4 472 000
Noregs Jeger- og Fiskarforbund ¹	9 734 318	10 086 000	4 859 000
Noregs naturvernforbund	7 397 900	6 858 000	7 582 000
<i>Paraplyorganisasjonar</i>			
Sabima	1 683 200	1 683 000	1 683 000
Kulturvernforbundet	1 683 200	1 683 000	1 683 000
Regnskogfondet	1 683 200	1 683 000	1 683 000
<i>Barn- og ungdomsorganisasjonar</i>			
Natur og Ungdom	5 484 100	4 079 000	4 530 000
Miljøagentane	2 552 400	2 845 000	2 742 000
<i>Miljøstiftelsar</i>			
Miljøstiftelsen Bellona	2 070 000	2 095 000	2 095 000
Norsk kulturarv	1 150 000	1 150 000	1 150 000
WWF Noreg	3 083 200	3 083 000	3 083 000
Zero	1 368 000	1 368 000	1 368 000
Norsk klimastiftelse	457 000	457 000	457 000
Sum	57 337 418	57 402 000	52 541 000

¹ Opphavleg løyving 9 720 000 kroner. Det er rammeoverført 4 861 000 kroner, som følgje av overføring av ansvaret for haustbart vilt frå Klima- og miljødepartementet til Landbruks- og matdepartementet.

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Statsråden

Stortingets Presidentskap
Karl Johansgt 22
0159 OSLO

Deres ref

Vår ref
17/2934-

Dato
24. oktober 2018

Rettebrev til Stortinget - Prop. 1 S (2018-2019) fra Klima- og miljødepartementet

Klima- og miljødepartementet har ved en inkurie oppgitt feil mottaker av tilskudd til tiltaket "Snow for the future", se del II, side 81, 2.spalte: "Skiforeininga - Snow for the future" (1,5 mill. kroner). Rette mottaker er Norges skiforbund. Teksten bes rettet til: *Norges skiforbund - Snow for the future (1,5 mill. kroner)*.

Med hilsen

Ola Elvestuen

**DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortingets Presidentskap
Karl Johansgt 22
0159 OSLO

Deres ref

Vår ref
17/2934-

Dato
7. november 2018

Prop. 1 S (2018-2019) for Klima- og miljødepartementet - retdebrev

Klima- og miljødepartementet har foreslått en del endringer på kap. 1410. Dette er gjort blant annet for å gjøre det lettere å ha en samlet oversikt over hvor mye midler som benyttes til kunnskapsinnhenting på klima- og miljøområdet, og for å arbeide mer helhetlig med kunnskapsgrunnlaget og utvikle et kunnskapsgrunnlag på tvers av resultatområdene. Det er foreslått å samle alle midler som benyttes til kartlegging og overvåking på klima- og miljøområdet under kap. 1410 med ny postbetegnelse "Kunnskap om klima og miljø". Kartlegging defineres i denne sammenheng som innhenting av kartfestet informasjon, og overvåking defineres som langsiktig og jevnlig innhenting av informasjon etter en fastsatt metode. Det er foreslått å dele dagens post 21 under kap. 1410 i to nye poster. En ny post 21 som får betegnelsen Miljøovervåking, og en ny post 22 som får betegnelsen Miljøkartlegging.

På side 84 i Prop. 1 S (2018-2019) for Klima- og miljødepartementet, står det i postomtalen til kap. 1410 post 21: "*Den del av løyvinga som gjeld kartlegging er flytta til ny post 22 "Miljøkartlegging"*". Klima- og miljødepartementet ønsker å informere om at ved en feil er ikke alle midlene knyttet til kartlegging flyttet til ny post 22. Av foreslått bevilgning på 277,297 mill. kroner vil derfor ca. 22 mill. kroner fortsatt gå til kartlegging. Feilen vil bli rettet opp i 2020-budsjettet ved at resterende kartleggingsmidler flyttes til post 22.

Med hilsen

Ola Elvestuen

